
SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS „A”

1–2. ÉVFOLYAM

OLVASÁS

MINTAMODULOK AZ ÁLLATOK KÖZEL ÉS TÁVOL CÍMŰ KÖNYVHÖZ KAPCSOLÓDÓAN

A HÁZI KEDVENCEK CÍMŰ FEJEZET OLVASMÁNYAINAK
FELDOLGOZÁSA

AZ ÁLLATI HÍRESSÉGEK CÍMŰ FEJEZET OLVASMÁNYAINAK
FELDOLGOZÁSÁHOZ

AZ ITT A KEZEM, NEM DISZNÓLÁB CÍMŰ FEJEZET
OLVASMÁNYAINAK FELDOLGOZÁSÁHOZ

KÉSZÍTETTE: FONYÓDI GÁBOR

A HÁZI KEDVENCEK CÍMŰ FEJEZET OLVASMÁNYAINAK FELDOLGOZÁSA

KÉSZÍTETTE: Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Az állatgondozás témakörét ismertető szövegek információtartalmának megértése, továbbgondolása, alkalmazása

A háziállatok gondozásával kapcsolatos ismeretek bővítése

IDŐKERET

3×45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7–9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN

Természetismeret: élőlények – háziállatok, környezetvédelem

Információs és kommunikációs kultúra: fejlessze a megismerési képességeket, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre

Tanulás: élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN

Az aktív és passzív szókincs bővítése

Szóbeli szövegalkotás fejlesztése, írás, íráshasználat

A verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése

Tapasztalatok, élmények felidézése, rendszerezése

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása a tartalomból, a szövegösszefüggések felismerése

Az olvasott és a cselekvéses információ befogadása

A tapasztalatok, élmények kifejezése nyelvi formában

Kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK

Szóbeli és írásbeli szövegalkotás

Mondatalkotás: szűkítés, bővítés, átalakítás, befejezés

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása, a szövegösszefüggések felismerése

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Nem verbális kommunikációs képességek

Metakognitív képességek

Beszédképességek

Beszédértés és olvasott szöveg megértése

Olvasástechnika

Folyamatolvasás

Írás, íráshasználat

Félreproduktív írásbeli szövegalkotás

MÓDSZERTANI JAVASLATOK

Az ismeretterjesztő szövegek tananyagba való beillesztésével segíteni kívánjuk az információs szövegek (használati útmutatók, tájékoztatások stb.) értelmezését és feldolgozását az anyanyelvi oktatás keretén belül.

Fontos, hogy a tanulók sokféle formában, változatos feladattípusokkal ismerkedve dolgozzanak a szövegekkel.

A feldolgozásnál törekedjünk a gyerekek saját élményeinek előhívására is.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Egy-egy feladat vagy folyamat végén, ön- és tanítói értékelés.

1–2.ÓRA

I. RÁHANGOLÓDÁS

I. a)

TERVEZETT IDŐ: 5-10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Fejezd be a mondatokat!

A megkezdett mondatokat minden tanuló a saját véleménye, vágya, ötlete alapján fejezi be (I. 1). Ha készen vannak, körbejárnak a teremben, és párba állva felolvassák egymásnak a mondataikat. Ha készen vannak, új társat keresnek. Ezután a tanítóval közösen megbeszélik, ki, milyen érdekes, tréfás (stb.) megoldást hallott a társaitól. Fontos, hogy a megbeszélésen mindenki csak a másoktól hallott mondatokat idézheti.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Mondatkiegészítés

Együttműködés

MUNKAFORMÁK

Frontális: egyéni és páros munka

MÓDSZEREK

Feladatmegoldás

Beszélgetés

ESZKÖZÖK

Feladatlap (I/a)

1. fl.

I. a.)

Válaszolj a kérdésekre

Milyen háziállatod van, vagy melyet szeretnél? .....

Mit tanítanál meg egy beszélő papagájnak? .....

Ha az ablakod alatt keservesen nyávogna egy kiscica, akkor mit tennél? .....

Mit tennél, ha egy fenyegetően vicsorgó kutya állná el az utadat? .....

Képzeld el, hogy a barátod elutazik, és arra kér, hogy vigyázz a két kígyójára. Mit mondanál neki? .....

I. b)

TERVEZETT IDŐ: 5-10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Mindenre emlékszem (szólánc)!

A gyerekek körben ülnek.

Kiszámolunk egy tanulót, ő kezdi a játékot. A kezdő tanuló mond egy állatnevet. A mellette ülő megismétli azt, és mond hozzá egy másikat. A következő elismétli az előző kettőt, majd ő is hozzátesz egyet. Az utolsóknak a legnehezebb, nekik a többiek körülírással segíthetnek. Így azok a tanulók is újra aktívan részt vehetnek a játékban, akik már szerepeltek.

(Pl. első tanuló: *aligátor*, második: *aligátor, sirály*, harmadik: *aligátor, sirály, kakukk*)

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Reproduktív beszéd

Szókincsfejlesztés

Felidézés

Figyelemkoncentráció

MÓDSZEREK

Játék

I. c)

TERVEZETT IDŐ: 5-10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Tudd meg, ki az!

Papírcsíkron annyi feladat, ahányan vannak az osztályban (I/3). Minden feladatból két egyforma legyen, így a tanulók a végén összevethetik az eredményeket. Minden tanuló húz egy feladatot. Ezután egy ceruzával és a papírral a kezükben körbejárnak a teremben, és egymást kérdezzgetik. Pozitív válasz esetén felírják a tanuló nevét. Érdemes időkeretet adni a játékhoz (7 perc).

Ha lejárt az idő, következik a megbeszélés. Ezen a tanulók beszámolnak a „kutatásuk” eredményeiről, listáikat kirakják a táblára, parafára. Fontos arra is kitérni, ki hogyan fogalmazta meg a feladatát kérdés formájában.

A megbeszélés előtt a tanító megkérdezheti a diákokat, szerintük melyik feladatra érkezett a legtöbb, ill. legkevesebb pozitív válasz.

(A listákat érdemes eltenni. Nagy segítség lehet az olvasmányok feldolgozásánál, ha a tanító tudja, kinek milyen állata van otthon, kit lehet egy könyvajánlóval megbízni stb.)

FEJLESZTENDŐ TERÜLETEK

Egyszerű utasítások megértése

Mondattranszformáció (utasítás átalakítása kérdéssé)

Kérdésekre adekvát válasz adása

Beszédbátorság

MUNKAFORMÁK

Egyéni munka

MÓDSZEREK

Gyűjtés

Információközlés

ESZKÖZÖK

Kérdések kártyán (I/c)

Ceruza

I. c) – K

Tudd meg, ki az, aki felnőtt korában szívesen foglalkozna állatokkal!

Tudd meg, ki az, akinek van állatos kép a szobája falán!

Tudd meg, ki az, aki mentett már katicát a Balatonból!

Tudd meg, ki az, aki olvasott már olyan könyvet, amelynek egy állat volt a főszereplője!

Tudd meg, ki az, aki tudja, hányat ugrik a veréb egy évben?

Tudd meg, ki az, aki még nem járt az állatkertben!

Tudd meg, ki az, aki ült már lovon!

Tudd meg, ki az, aki szokott horgászni!

Tudd meg, kinek van otthon hörcsöge!

Tudd meg, kinek van otthon macskája!

Tudd meg, kinek van otthon kutyája!

Tudd meg, kinek van otthon hala!

Tudd meg, kinek van otthon papagája!

Tudd meg, ki az, aki szereti a kígyókat!

Tudd meg, ki az, aki szereti a pókokat!

Tudd meg, ki az, aki szereti a békákat!

II. SZÖVEGFELDOLGOZÁS

II/1.

TERVEZETT IDŐ: 7-8 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Olvasógyakorlat (A szövegbefogadás előkészítése)

A olvasmány elolvasása előtt gyakoroljuk a szövegben előforduló nehéz szavak, szó szerkezetek olvasását.

A tanulók először némán olvassák el az olvasógyakorlatokat, aztán kerítsünk sort a hangos felolvasásra is: minden tanuló a szomszédjának olvassa fel a gyakorlatot.

Ezt követheti az osztály előtti felolvasás. Olyan tanulót válasszunk, aki jelentkezik erre a feladatra. Hívjuk fel a figyelmet a felszólító mondatok helyes hangsúlyozására.

A felolvasást a jelzős szó szerkezetekben előforduló ismeretlen szavak szómagyarázatával folytathatjuk. (Ilyenek lehetnek: *jószág, vízszintes, lakoma, eleség, hímek, némasági fogadalom*)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Szókincsfejlesztés

Nyelvi korrekciós képességek: leírástól eltérően ejtett szavak, szóhangsúly

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Önálló olvasás

Megbeszélés

ESZKÖZÖK

Feladatkártya (II. 1)

II/1. – K

Olvasógyakorlat

A)
hullámos papagáj
kis jószág
legjobb lakoma
vízszintes (kihúzni)
kezedben tartott eleség
ujjadon ülő madár
hirtelen mozdulatok
ügyesebb hímek
nagyobb esély
némasági fogadalom

B)
Játssz vele!
Beszélj hozzá!
Etesd meg!
Szoktasd hozzá!
Ültesd rá!

C)
Rendezz be egy kalitkát!
Ne sajnálj tőle semmit!
Tedd a kezed a kalitkába!
Válogasd meg a szavaid!

II/2.

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Szövegtartalom felfedezése

Az olvasmánnal való megismerkedés két lehetőségét ajánljuk:

a)
A tanító felolvassa a szöveget a diákoknak. Ezt követi a spontán reakciók meghallgatása és beszélgetés a hallottakról, majd a tanulók néma olvasása.

A tanulók jelölik ceruzával az ismeretlen szavakat és a nehezen érthető szövegrészeket. Ezeket a néma olvasás befejeztével megbeszéljük. (Próbáljuk a tanulókat arra biztatni, hogy az ismeretlen szavak jelentésére a szövegösszefüggésből következtessenek.)

Ezután következhet a tanulók hangos olvasása.

b)
Az olvasmány 7 kérdését és az arra adott válaszokat egy-egy tanulóra bizzuk. (Milyen legyen a kalitka? Mit tegyünk a kalitkába? stb.) A nehezebb, hosszabb szövegrészeket a jól olvasók kapják meg. Rövid, pár perces felkészülés során mindenki gyakorolja a saját szövegének az olvasását.

A néma olvasás után úgy ülnek össze a tanulók, hogy mind a 7 kérdésnek legyen egy képviselője a csapatban. Az így alkotott olvasóköriben minden diák sorra felolvassa a saját részét. Fontos, hogy mindenki figyelemmel és türelemmel hallgassa a társát.

Megjegyzés: ha vannak csonka olvasókörok, ahol nincsenek heten, akkor a jól olvasókra két kérdés-válasz is osztható.

A tanító maga köré gyűjtheti a nehezen olvasókat, és velük külön gyakorolhatják az olvasást.

FEJLESZTÉSI TERÜLET

Néma és szakaszos olvasás

Viszonyulás a hallott, olvasott szöveghez

Szókincsfejlesztés

Szóértelmezés szövegkörnyezetből

Metakogníció

Spontán véleményalkotás

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító maga köré gyűjtheti a nehezen olvasókat, és velük külön gyakorolhatják az olvasást.

MUNKAFORMÁK

Önálló- és csoportmunka

MÓDSZEREK

Önálló olvasás

Megbeszélés

ESZKÖZÖK

Olvasókönyv

HÁZI KEDVENCEK 1.

A HULLÁMOS PAPAGÁJ

MILYEN LEGYEN A KALITKA?

A hullámos papagáj virgonc kis jószág. Legalább 30-40 cm magas kalitkát rendezz be neki. A papagáj fán szeret üldögelni. Ne sajnálj tőle néhány faágat!

MIT TEGYÜNK A KALITKÁBA?

Tükröt, csengőt és játékokat. De ne feledd: te vagy a legjobb barátja! Beszéljess, játssz vele sokat! A kalitka aljára szórj homokot. Ezt hetente 2-szer kell cserélni.

HOVÁ RAKJUK A KALITKÁT?

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog. Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban. Ezért a kalitka legalább 1 méter magas legyen. Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

MIVEL ETESSÜK?

Mindig legyen a kalitkában friss víz és madáreleség. Magvak, saláta, répa, gyümölcs, ez a legjobb lakoma. Mészpor és jód is legyen az eledelben, így marad egészséges a madarad.

HOGYAN SZELÍDÍTSÜK?

Először a kalitka mellett beszélj hozzá. Nagy eredmény, ha a kezdedben tartott eleségért odajön. Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába. Így etesd, szoktasd hozzá kezdedhez, ültesd ujjadra. Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából. Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól! A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak.

CSAK A HÍMEK TANULNAK MEG BESZÉLNI?

Igaz, hogy a hímek az ügyesebbek, de a tojók is tudnak beszélni. Persze van olyan madár, amelyik némasági fogadalmat tesz, és egy árva szót sem szól. Minél fiatalabb a madár, annál nagyobb az esély, hogy megtanul beszélni.

Jól válogasd meg, mire tanítod meg!

HOGYAN SZAPORÍTSUK?

Készíts fából fészekodút, mert a természetben a fa odvában költenek. A fészek alját béleld fűrészporral vagy száraz fűvel.

A tojó 5-6 tojást rak. 18-20 nap, mire kikelnek a fiókák. Ne feledd: a szaporítás csak egy fiú és egy lány madárral sikerülhet!

II/3.

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Összekuszált történet (Szövegfeldolgozás)

A már megismert, feldolgozott szöveget mondatokra, kisebb egységekre bontjuk, majd felvágjuk (II/3. –A, B). A tanulók az összekevert mondatokat kapják meg, s az a feladatuk, hogy a szöveget újra összeállítsák, majd az ellenőrző olvasás után, egy lapra felragasszák.

Az ügyesebbeknek e feladat „B” variációját javasoljuk.

„B” variáció: Két szöveg mondatait, kisebb egységeit is összekeverhetjük az ügyesebb tanulóknak. Most a két szöveghez tartozó szövegrészek elkülönítése és a két szöveg összeállítása, felragasztása a feladat. (II/3. – C)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Rész-egész megkülönböztetése

Emlékezés a szövegtartalomra

Ok-okozati összefüggések felfedeztetése

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulóknak a kezdő mondatot megjelölhetjük. Ezeknél a tanulóknál a tanító aktívan is segítse a szövegrészek egymáshoz való viszonyának megtalálását.

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Egyéni feladatmegoldás

ESZKÖZÖK

Feladatkártyák (II/3. – A, B, C)

Ragasztó

A/4-es lap

II/3. A) – K

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog.

Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban.

Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

Ezért a kalitka legalább 1 méter magasan legyen.

II/3. B) – K

Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából. Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól!

A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak!

Először a kalitka mellett beszélj hozzá! Nagy eredmény, ha a kezdedben tartott eleséért odajön!

Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába! Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd ujjadra!

II/3. C) – K

Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából! Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól!
Ezért a kalitka legalább 1 méter magasan legyen.

Először a kalitka mellett beszélj hozzá! Nagy eredmény, ha a kezekben tartott eleséért odajön.
Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog.

Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába! Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd ujjadra!
Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban.

Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak!

2. ÓRA

II/4. a)

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Anagrammák (Szövegfeldolgozás)

Minden tanuló a szövegből kiválaszt 5-5 szót, lehetőleg az olvasmány fontos tárgyai, fogalmai közül. Ezt az öt szót betűik összekeverésével egymás alá írják egy papírlapra. Ha ezzel mindenki készen van, a tanulók kicserélik a lapokat egymás között. Az nyer, aki gyorsabban tudja megfejteni a társától kapott anagrammákat.

(A tanulók először írják le maguknak a kiválasztott szavakat, majd tetszőlegesen válogatva írják le a betűit úgy, hogy a leírt betűt húzzák át a szóban. Így elkerülhetőek a tévesztések.)

A párbajt azzal is ki lehet egészíteni, hogy a tanulóknak el kell mondani, hol, milyen összefüggésben szerepel az öt szó a szövegben.

Pl.	K K A A L I T	(KALITKA)
	Z A U T H	(HUZAT)
	S Á J O T	(TOJÁS)
	G Ü F N Y Ö G	(FÜGGÖNY)
	Ó G D A R A O Z	(RAGADOZÓ)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Célirányos tájékozódás a szövegben

Adatok, információk kiemelése

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Egész osztálynak

MUNKAFORMÁK

Egyéni és páros munka

MÓDSZEREK

Egyéni feladatmegoldás

Rejtvényfejtés

ESZKÖZÖK

A/5-ös lap minden tanulónak

II/4. b)

TERVEZETT IDŐ: 15-20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Versenybarkochba

A) Az osztály tanulóiból két heterogén csapatot alakítunk. A tanári asztalon a fejezet olvasmányaihoz kapcsolódó szókérték (II/4b), szöveggel lefelé fordítva. Mindkét csapat első játékosa odaszalad az asztalhoz, húz egy kártyát, elolvassa, visszaszalad a csapatához és definiálja, körülírja a szót.

Ha a többiek kitalálják a szót, akkor a szókérték megtarthatják, és indulhat a második játékos. Ha többszöri próbálkozásra sem sikerül kitalálni a szót, a kártyát vissza kell vinni az asztalra. Az a csapat győz, amelyik több kártyát tud gyűjteni. A játékosokra van bízva, hogy egy szó magyarázatát a szöveg tartalmára alapozzák, vagy más ötletet használnak fel. (Pl. Hinta: „Madzagból és faágból készül, a hörcsög ketrecében lóg.” Vagy: „Pirosra van festve, az udvaron az egyik kedvenc játékunk.”)

Ugyanez a feladat, csak párokban:

B) 2 pár küzd meg egymással. Leülnek egy asztalhoz. Az asztal közepére rakják a lefelé fordított szókértéket (II/4. b). A játék menete hasonlóan alakul a fent leírtakhoz. A különbség: ha nem sikerül kitalálni a szót, a szókérték visszarakják a közösbe, és a másik pár következik.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Beszédbátorság, beszédkedv

Emlékezet: információk tárolása és alkalmazása

Spontán szövegalkotás: az újonnan megismert kifejezések aktivizálása beszédhelyzetben

Együttműködés

MUNKAFORMÁK

Csoportmunka vagy páros munka

MÓDSZEREK

Közlés, magyarázat

ESZKÖZÖK

Feladatkérték (II/4. b)

II/4. b)

PAPAGÁJ KALITKA RÁCS FAÁG TÜKÖR CSENGŐ HOMOK RAGADOZÓ UJJ
 HUZZAT MADÁRELESÉG MAG SALÁTA
 RÉPA GYÜMÖLCS RÖPTETÉS FÜGGÖNY
 ABLAK HÍM TOJÓ FOGADALOM
 FÉSZEK FÚRÉSZPOR TOJÁS FIÓKA
 TERMÉSZET FÉSZEKODÚ SZAPORÍTÁS BESZÉD

II/5.

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Egyszerű feladatok a szöveggel

Ha a tanulók megismerkedtek a szöveggel, oldják meg a szövegtartalomra és a számszerű adatokra vonatkozó feladatlapokat (II/5.).

A tanulók a megoldáshoz használhatják a szöveget.

Aki a többiekénél gyorsabban végez a feladatlapokkal, az az időkitöltő feladatok és az olvasmányok közül választhat.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Információkeresés, információkezelés

Rész-egész megkülönböztetése

Félreproduktív szövegalkotás

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tájékozódó olvasásban problémákkal küzdő tanulók a tanító segítségével oldják meg a feladatot, az önállóan dolgozó gyerekek plusz feladatokat végezzenek

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Önálló feladatmegoldás

Önellenzés összehasonlítással

ESZKÖZÖK

Feladatlap (II/5.)

Időkitöltő feladatok, olvasmányok

2. fl.**II/5. A)**

Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szóval! Segítenek a kérdések!

A papagáj _____ szeret üldögetni.
(Hol?)

Ne feledd, ennek a madárnak te vagy a legjobb _____!
(Mije?)

Mindig legyen a kalitkájában _____ víz.
(Milyen?)

3. fl.**II/5. B)**

Töltsd ki a táblázatot az olvasmány segítségével!

A kalitka magassága	
A kalitka helye	
A homok cserélése	
A tojások száma	

MEGOLDÁS

- A kalitka legyen legalább **30-40** cm magas.
- A kalitkát legalább **1 méter** magasra rakjuk.
- A homokot hetente **2**- szer kell cserélni.
- A tojó **5-6** tojást rak.

II/6.

TERVEZETT IDŐ: 10-15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

a) *Válaszra kérdés* (Szövegfeldolgozás)

A szöveggel való ismerkedés után következhet ez a feladat:

Csak a választ adjuk meg (II/6.), a diákoknak ki kell találni, mi volt a kérdés. A kérdések megfogalmazásánál, ellenőrzésénél a tanító segíthet. A feladatmegoldásnál a tanulók használhatják a szöveget. A feladat követi a szöveg időrendiségét, segítve ezzel a tájékozódást a szövegben.

Fontos, hogy a gyerekek úgy fogalmazzák meg a kérdéseket, hogy a rögzített válasz a kérdésre pontosan feleljen.

(Hibás: Mit eszik szívesen a papagáj? Magvak, saláta, répa, gyümölcs.)

Helyes: Mi a kedvenc eledele a papagájnak? Magvak, saláta, répa, gyümölcs.)

Ennél a feladatnál kiemelten fontos a tanuló által alkotott kérdés és a rögzített válasz ellenőrző összeolvasása.

A feladatlapokat mindig az adott olvasmány szövegtartalmának megbeszélése után adjuk a gyerekek kezébe, amikor már jól ismerik a szöveget.

b) *Kérdezz, ha tudsz!*

Az elolvasott, megismert olvasmányhoz kérdések megfogalmazása.

A diákok párt alkotnak, és egymást tesztelik a kérdésekkel.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

A megjelölt válaszokra adekvát kérdések megfogalmazása: a kérdőszó és válasz kapcsolatának felfedezése

Információk felidézése

Együttműködés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító nyújtson segítséget azoknak, akiknek nehézséget okoz a kérdés-válasz logikai sorának megfordítása

MUNKAFORMÁK

Önálló és páros munka

MÓDSZEREK

Egyéni és páros feladatmegoldás

ESZKÖZÖK

Feladatlap (II/6.)

II/6.

Húzd alá a helyes választ!

Mit kell tenni a kalitka aljába? *fűvet, fűrészport, homokot, kavicsot*

Mit eszik a hullámos papagáj? *kukacot, magokat, mogyorót, almát, bogarat*

Miért kell behúzni a függönyt?

Hogy sötét legyen. Hogy ne repüljön neki az ablaknak. Hogy ne nézzen ki az ablakon.

LEHETSÉGES MEGOLDÁSOK

Homok.

Magvak, saláta, répa, gyümölcs.

Mert különben nekirepül az ablaknak.

II/7.

TERVEZETT IDŐ: 15-20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Bekerítő kérések

Egy tanuló kihúz egy szókérttyát. (II/7.) Elolvassa. Azt a kérdést kell feltennie az osztálynak, amelyre a válasz a szókérttyán olvasható szó. (Pl. KALITKA – Miben tartjuk a papagájt?)

Variációk:

- A) Lehet versenyezni is heterogén összetételű csapatokkal: ki tud adott idő alatt több szót kitalálni. A tanári asztalon szókérttyák, szöveggel lefelé fordítva. Minden csapat első játékosa odaszalad az asztalhoz, húz egy kérttyát, elolvassa, a kérttyával visszaszalad a csapatához, és feltesz egy kérdést. Ha a többiek kitalálják a szót, akkor a szókérttyát megtarthatják, és indulhat a második játékos. Ha többszöri próbálkozásra sem sikerül kitalálni a szót, a kérttyát vissza kell vinni az asztalra. Az a csapat győz, amelyik több kérttyát tud gyűjteni.
- B) Párokban is jól játszható: 2 pár küzd meg egymással. Leülnek egy asztalhoz. Az asztal közepére rakják a lefelé fordított szókérttyákat. A játék menete hasonlóan alakul a fent leírtakhoz. A különbség: ha nem sikerül kitalálni a szót, a szókérttyát visszarakják a közösbe, és a másik pár következik.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Beszédbátorság, beszédkezdés

Emlékezet: információk tárolása és alkalmazása

Spontán szövegalkotás: az újonnan megismert kifejezések aktivizálása beszédhelyzetben

Együttműködés

MUNKAFORMÁK

Csoportmunka vagy páros munka

MÓDSZEREK

Katekizáló beszélgetés

ESZKÖZÖK

Feladatkérttyák (II/7.)

II/7. – K

A HULLÁMOS PAPAGÁJ:

PAPAGÁJ KALITKA RÁCS FAÁG TÜKÖR CEENGŐ HOMOK RAGADOZÓ UJJ
 HUZZAT MADÁRELESÉG MAG SALÁTA
 RÉPA GYÜMÖLCS RÖPTETÉS FÜGGÖNY
 ABLAK HÍM TOJÓ FOGADALOM
 FÉSZEK FÚRÉSZPOR TOJÁS FIÓKA
 TERMÉSZET FÉSZEKODÚ SZAPORÍTÁS BESZÉD

II/8.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Hibás szöveg javítása (Szövegfeldolgozás)

A már megismert, feldolgozott szöveg több ponton hibás variánsát adjuk oda a tanulóknak (II/8.). Az ő feladatuk, hogy megtalálják a hibákat és kijavítsák. A tanulók a hibás szavakat húzzák át, és írják fölé a helyeset, vagy másolják le a szöveget a füzetükbe kijavítva.

Az ellenőrző olvasás után a tanulók összevethetik megoldásaikat az eredeti szöveggel.

A tanulók maguk is készíthetnek „rontott” szövegeket, amelyeket társaiknak kell kijavítaniuk. Itt fontos szerepet kap az ötletesség, játékosság. A tanulóknak adjunk lehetőséget, hogy az osztály előtt olvashassák fel írásait.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Emlékezet: az információk tárolása és alkalmazása

Az új és a meglévő ismeretek viszonyának tudatosítása

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Azok a tanulók, akiknek szövegértési gondjaik vannak, olvassák fel a szöveget hangosan tanítójuknak, és szóban javítsák a tartalmi tévesztéseket. Ebben a helyzetben a tanító segíthet a leírtak elképzelésében, megkönnyítve így a hibák megtalálását.

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Önellenőrzés összehasonlítással

ESZKÖZÖK

Feladatkártya (II/8.)

II/8. – K

KERESD MEG A HIBÁKAT A SZÖVEGBEN!

A hullámos papagáj

Hogyan szelídítsük?

Először a kalitka mellett énekelj neki! Nagy eredmény, ha a kezében tartott csomagért odajön. Aztán a kezedet tedd óvatosan a hátára! Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd az orrodra! Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából! Óvakodj a lassú mozdulatoktól! Az etetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak!

II/9.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Írásgyakorlatok

Az olvasmány szövegére különböző írásfeladatokat lehet építeni. A tanító döntésén múlik, mit kíván fejleszteni az olvasmányhoz kapcsolódó feladatokkal.

Néhány példa:

5. fl.
↓

II/9. a)

Kösd a kérdésekhez a hozzájuk tartozó választ!

Mitől kell óvni a papagájt?

tükör és csengő

Hogyan nevezik a fiú és a lány madarat?

egészséges

Mi a papagáj kedvenc játéka?

erős napfény és huzat

Ha mézpor és jód is van az eledelben, akkor ilyen marad:

tojó és hím

6. fl.
↓

II/9. b)

Javítsd ki a hibásan írt mondatokat!

A hullamos papagáj virgonc kis jóság.

A kalitka aljára szorj homokot!

Kedvencünk fel mindentől, ami fölötté mozog.

Mindíg legyen a kalitkában friss víz es madareleség!

Ovakodj a hirtelen mozdulatoktól!

Van olyan madar, amelyik egy arva szot sem szol.

A fészek aljat beled fureszporral vagy szaraz fuvel!

II/9. c)

Bontsd álló egyenesekkel szavakra a mondatokat!

Apapagájfánszeretüldögélni.
 Akalitkaaljárászórjhomokot!
 Hovárakjukakalitkát?
 Mindiglegyenakalitkábanfrissvízésmadáreleség!
 Aröptetéshezkezdetbenhúzdbeafüggyönt!
 Csakahímektanulnakmegbeszélni?
 Afészekaljábéleldfűrészpórralvagyszárazfűvel!

d) Tollbamondás

A tollbamondásnál csoportosíthatjuk az olvasmány mondatait aszerint, hogy mit akarunk gyakoroltatni a gyerekekkel. (Ebben az olvasmányban a felszólító módú igék helyesírásának előkészítésére igen sok lehetőség van!)

Mássalhangzók hosszúsága

A kalitka legalább 1 méter magasan legyen!
 A kalitka mellett beszélj hozzá!
 Húzd be a függönyt!
 Ne süssön rá a nap!
 A hímek az ügyesebbek.

Magánhangzók hosszúsága

Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól!
 Jól válogasd meg, mire tanítod meg!
 Egy árva szót sem szól.
 A szaporítás csak egy fiú- és egy lánymadárral sikerülhet!
 A fészket béleld fűrészpórral, száraz fűvel!

Másképp írom, másképp hallom

A rács vízszintes.
 Ne sajnálj tőle néhány faágat!
 Játssz vele sokat!
 Beszélj hozzá!
 Etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültessd ujjadra!
 Ne repüljön az ablaknak!
 Készíts fészkeskodút!

Mondatvégi írásjelek

Hová rakjuk a kalitkát?
 Jól válogasd meg, mire tanítod meg!
 A tojó 5-6 tojást rak.
 Csak a hímek tanulnak meg beszélni?

II/10.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Fázisrajz készítése

Önálló munkának, házi feladatnak adható:

Az olvasmány *Hogyan szelídítsük?* szövegrészét a tanulók fázisrajz formájában lerajzolják. Minden tanuló maga döntheti el, hány részre bontja a szöveget, amihez aztán rajzot készít, de szükség esetén a tanító is adhat tanácsot.

Hogyan szelídítsük?

Először a kalitka mellett beszélj hozzá! Nagy eredmény, ha a kezdedben tartott eleségért odajön. Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába! Így etesd, szoktasd hozzá kezdedhez, ültess ujjadra! Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából! Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól! A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak!

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Önértelmező szövegproduktálás: rajzolás

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Azok a tanulók, akiknek szövegértési gondjaik vannak, olvassák fel a szöveget hangosan tanítójuknak, és szóban javítsák a tartalmi tévesztéseket. Ebben a helyzetben a tanító segíthet a leírtak elképzelésében, megkönnyítve így a hibák megtalálását.

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

ESZKÖZÖK

Rajzlap

III. ÖSSZEGZÉS

III/1.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ha a fejezet mind a négy olvasmányát feldolgoztuk a tanulókkal, szánjunk egy órát az összefoglalásra.

Kutyául érzem magam (Ráhangolódás)

A kutya testbeszédéhez készült illusztrációk alapján a gyerekek játékosan előadhatnak egy-egy „kutyavéleményt”. A többiek kitalálják, mit érez, mire „gondol” a kutya.

(Akinnek más háziállata van otthon, az mesélhet annak testbeszédéről is.)

Ehhez kapcsolhatjuk a következő játékot is:

Jól van, jól van kiskutyám!

A gyerekek körben ülnek. Kiszámolunk egy tanulót, ő lesz a kutya. A kutyának gazdit kell találnia. Ha meg tud nevetetni valakit, máris lesz otthona. Elindul, kiválaszt magának egy tanulót, leguggol elé, és megpróbálja megnevetetni. (Pl. keservesen vonyítani kezd, szomorú szemekkel néz, hátára fekszik.) A gazdi-jelöltnek a kutya szemébe kell néznie, megsimogatnia a buksiját, s közben ezt mondani: „*Jól van, jól van, kiskutyám!*” Ha nem neveti el magát közben, a kutyának tovább kell keresnie. Ha elneveti magát, akkor cserélnek, s ő lesz a kutya. A játékban remekül használhatóak a kutya testbeszédénél tanult mozdulatok.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK:

Mimika, gesztusok

Térközsabályozás

MÓDSZEREK:

Dramatikus játék

III/2.

TERVEZETT IDŐ: 10-20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Keressük a gazdánkat!

Szövegértést bizonyító feladat megoldása, a fejezet olvasmányainak szintetizálása.

A feladatot páros munkában végeztethetjük. Minden tanulópár kap egy A/3-as rajzlapot. Hajtogatással négy egyenlő részre osztják a lapot. Minden rész tetejére egy-egy állatot írnak:

papagáj, hörcsög, macska, kutya. (Lásd lent!)

Kiosztjuk a fénymásolt lapokat (III/3.), amiken a tanult állatokhoz kapcsolódó állítások vannak. A gyerekek csíkokra vágják a mondatokat, utána pedig a mondatokat a hozzá tartozó állat alá ragasztják.

A párok felváltva olvassák fel a papírcsíkokat, és beszéljék meg, melyik állathoz melyik mondat kapcsolódik.

Akik gyorsan készen vannak, azok a felragasztott mondatok alá saját mondatokat is írhatnak. Itt a szövegben nem szereplő, de az órán elhangzott új információk is helyet kaphatnak.

Táblázat:

<i>papagáj</i>	<i>hőrcsög</i>	<i>macska</i>	<i>kutya</i>

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Információk, tapasztalatok mérlegelése

Következtetés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulók egy jól olvasó, segítőkész társukkal oldják meg a feladatot.

MUNKAFORMÁK

Páros munka

MÓDSZEREK

Páros feladatmegoldás, megbeszélés, vita

ESZKÖZÖK

A/4-es rajzlap

Feladatkártyák (III/2.)

ragasztó

III/2. – K

Melyik állatra gondoltunk? Csoportosítsd a mondatokat!

Fél mindentől, ami fölötte mozog.

A magokat, salátát, répát, gyümölcsöt szereti.

Ha kiengeded, húzd be a függőnyt!

A nőtényt tojóknak hívják.

Utánozni tudja az emberi beszédet.

Tojásokkal szaporodik.

Éjszakai állat.

A táplálékot a pofazacskjába gyűjti.

Délután szunyókál.

Befúrja magát az alomba.

Kedvenc játéka a mókuserék.

Nagyon hiú a bundájára.
Nagy csavargó.
A bútorokon élesíti a körmét.
Dorombolással jelzi, hogy jól van.
Nagyon szeret az embertől tanulni.
Mindig vágyik a gazdája dicséretére.
Ha megtanítod rá, pacsit is tud adni.
Morgással jelzi, ha támadni készül.

III/3.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Tanulmányi kirándulás

Ha van az iskola közelében háztáji gazdaság, lovarda, állatkereskedés, állatkert, akkor érdemes oda is kilátogatni a gyerekekkel, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek az állatok tartásáról, gondozásáról. A látogatás előtt adhatunk megfigyelési szempontokat a gyerekeknek, amit aztán az iskolában megbeszélhetünk.

Érdemes a látottakat-hallottakat a tanítási órán feldolgozni. Pl.:

- Fogalmazás a látottakról (Pl. levélírás egy távoli barátnak)
- Vetélkedő a helyszínen szerzett ismeretekből
- A helyszínen készített fényképekhez rövid magyarázó szöveg írása
- Rajz, agyagozás
- Terepszatalon egy lovarda, állatkert stb. megépítése különböző anyagok felhasználásával

Ha a tanulók között van olyan, aki hörcsögöt, papagájt tart otthon és az állatot be tudja hozni az iskolába, akkor a gyerekek a tanórán is megismerkedhetnek az állattartás feladataival.

IV. A FEJEZET OLVASMÁNYAIHOZ FELADATOK

IV/1. ÍRÁSGYAKORLATOK

a) Összenőtt állatok

A szavak között nem hagytunk szóközt. Akik gyorsan készen vannak, azok mondatot is írhatnak egy-egy állattal.

b) Válogató másolás

Táblán (írásvetítőn) hobbiállatok nevei. Másold le egymás alá az állatneveket úgy, hogy azzal kezd, amelyiket a legjobban kedveled, és azzal fejezd be, amelyiket a legkevésbé.

Akik gyorsan készen vannak, azok mondatot is írhatnak egy-egy állattal, esetleg írásban indokolhatják a véleményüket.

Táblán: hörcsög, teknős, kígyó, tengerimalac, gyík, kaméleon, csincsilla, hullámos papagáj, kutya, macska, gekkó stb.

IV/1.

- a) Hány állat neve található a következő sorban?
b) Írd le helyesen az állatok nevét!

KUTYAPÓKHÖRCSÖGGYÍKMACSKAKÍGYÓPAPAGÁJHANGYA

IV/2. ÖNÁLLÓ SZÖVEGALKOTÁSI FELADATOK ÍRÁSBAN

A) BESZÉLŐ NEVEK

Adj nevet a következő állatoknak!

Egy papagáj, amelyik mindig rikácsol:	(pl. Doktor Krahács)
Egy macska, amelyik karmol:	(pl. Karminca)
Egy kutya, amelyik állandóan szaglászik:	(pl. Szimat)
Egy hörcsög, teli pofazacskóval:	(pl. Zacsek Zénó)

B) PAPAGÁJNYELV

A papagáj szereti pergetni az R hangot. Írj olyan szöveget, amiben sok „r” betű van!

(Pl. Jó reggel barátaim! Itt a rettenthetetlen repülő ragadozó madár, Kropotkin Rezső beszél! Remélem, felébredtetek, s hamarosan porcelán tányéron hozzátok a reggelimet. Legyen rajta répa, retek, mogoró! Különben reszkessetek, emberek!)

C) HIRDETMÉNY

A feladat egy plakát, hirdetmény, megfogalmazása és elkészítése.

- A) *Elkőborolt a kutyám, macskám!*
 B) *Hörcsögöm megfialt. Ki fogadná örökbe a kicsiket?*
 C) *Meguntam a papagájom, új gazdit keresek neki!*

Érdemes megbeszélni, mi az, aminek a plakáton mindenképpen szerepelnie kell. Pl. Megszólítás, név, telefonszám, a jutalom, vételár összege (vagy annak hiánya), az állat neve, leírása, ismertetőjegyeinek számbavétele.

Az elkészítéséről is érdemes szót ejteni: a betűméret, szín, elrendezés, mind a plakát figyelemfelhívó jellegét szolgálják.

D) ÉN, TE, Ő

Egy kiválasztott szövegrész átírása E/1.-be, ahogy az állat „gondolja”. (A gyerekektől ne várjuk a szám, személy megjelölést!) Lehet egyszerűen a mondatok áttevése E/1.-be, de lehet tartalmi és érzelmi azonosulással az eredeti szövegtől eltérő fogalmazást is írni. Erre mutatunk egy-egy példát:

Eredeti:

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog. Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban. Ezért a kalitka legalább 1 méter magasban legyen. Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

1. variáció:

Én félek mindentől, ami fölöttem mozog. Azt hiszem, ragadozó köröz a magasban. Ezért a kalitkám legalább 1 méter magasban legyen. Fontos az is, hogy ne süssön rám a nap, és ne legyek huzatban.

2. variáció:

A nagyapám mesélte, hogy régen mennyi veszély fenyegette őt a szabadban. Az éhes ragadozók állandóan a feje fölött köröztek. Amikor valaki a kalitkám fölé hajol, én is mindig megijedek. Csak nem akar engem is valaki felfalni? Ezért arra kérlek, kedves gazdám, hogy jó magasra tedd a kalitkámat! Arra is gondolj, hogy az erős naptól felforr az agyvizem, a huzat pedig összeborzolja a szép tollaimat. Ugye te sem szeretnél egy szélütött, csapzott madarat a szobádban?

E) AHOGY A NÉGYLÁBÚ LÁTJA

Rövid fogalmazás írása arról, hogyan látja a kutya (vagy más állat) a világot, az embereket. Pl:

– Én szagolok, te csak látsz. Én főképp az orrommal veszek tudomást a világról, te a szemekkel. Én azt mondom róla, hogy rossz szagú, te azt, hogy csúnya. Neked mindenestre jobb. Egy undok ember elől nyomban bevonulhatsz fényesen berendezett ólodbba, s az már nem is létezik számodra. De én őt sokáig érzem azután is, hogy elhaladt előttem, mert ott marad utána a szaga, mint a makacs kísértet, és üldöz, gyötör... Hidd el, kutyának való az ilyen élet.

(Kosztolányi Dezső)

IV/3. NYELVHELYESSÉGI GYAKORLATOK

MONDATRÉSZEK ÖSSZEKÖTÉSE KÖTŐSZAVAKKAL

Két, egymással logikailag összefüggő mondatrész összekapcsolásához megadunk 3 kötőszót. A tanulók kiválasztják a mondatba illőt.

Az ellenőrzés történhet párokban is.

IV/3.

Egészítsd ki a mondatokat úgy, hogy értelmes legyen!

A HULLÁMOS PAPAGÁJ

és, de, mert

A papagáj fél a fölötte mozgó dolgoktól, ... azt hiszi, veszélyben az élete.

Fontos, hogy a kalitkára ne süssön a nap, ...ne legyen huzatban.

A hímek ügyesebbek, ... a tojók is tudnak beszélni.

A HÖRCSÖG

ezért, akkor, hogy

Ha a hörcsög szőre fénytelen és hullik, ... menjetek az állatorvoshoz.

A hörcsög szereti a hasát, ... könnyen elhízhat.

Tegyé a ketreche fakérget, tobozt, ... azon koptassa őket.

A MACSKA

ezért, ahol, de

A macska kuckója egy sötét sarokban legyen, ... nem zavarja senki.

Vannak boltban kapható eledelek, ... próbálj mást is adni neki.

A kiscicákat nagyon érzékenyek, ... 8 hetes korukban be kell oltani őket.

A KUTYA

és, így, mintha, akkor, és

Olyan helyre menjetek, ahol más kutyák is vannak, ... ő is kibeszélgetheti magát.

Mindig legyen nálad zacskó, ... takarítsd el a kutyapiszkot.

Emeld a lábát a mellkasáig, aztán gyengéden rázd meg, ... kezet fognátok.

Ha nem kapja el, akkor te légy a gyorsabb, ... vedd fel az eledelt.

V. A FEJEZET OLVASMÁNYAIHOZ KAPCSOLHATÓ JÁTÉKOK, TEVÉKENYSÉGEK

V/1. RAJZFELADAT

OKTATÓTÁBLÁK

Készíts rajzot, amin megmutatsz egy, az állatok szoktatásához, gondozásához kapcsolódó munkát, tevékenységet, vagy valamit, amit nem szabad csinálni az állatokkal.

Legyen a rajz minél egyszerűbb, könnyen érthető, lehetőleg szöveg nélküli!

Érdeemes előtte beszélgetni, megmutatni néhány jól ismert piktogramot, szimbólumot és KRESZ-táblát. Hogyan ábrázolják azt, amire fel szeretnék hívni a figyelmet? (szavak, felesleges motívumok mellőzése, egyszerűség, színek használata stb.)

A szövegekből vett mondatok, amelyekhez a rajzfeladatot kapcsolhatjuk:

PAPAGÁJ:

Beszélgess, játssz vele sokat!

A kalitka legalább 1 méter magasan legyen. Ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

HÖRCSÖG:

A hörcsög könnyen elhízhat. Egy evőkanál eleség elég neki.

Narancsot, citromot ne adj neki!

A hörcsögnek 8-10 cm vastag, puha alom kell.

MACSKA:

Ha kedvébe akarsz járni, fészülgesd te is!

A macskán legyen nyakörv, rajta a neved és telefonszámod!

Az elhasznált almot tedd zacskóba, úgy dobod ki!

KUTYA:

Takarítsd el a kutyapiszkot!

Nyakörvén legyen ott a címed, telefonszámod!

Sétálj sokat vele!

Az utcán pórázon vezesd!

V/2. DRÁMAJÁTÉK

SZERESD A KISKUTYÁKAID, KEDVES SZÖRNYELLA DE FRÁSZ!

Két csapat küzd meg egymással. Kiválasztunk egy házi állatot. Az egyik csapat összegyűjti, mi az, ami teher, gond az állat tartásával kapcsolatban, a másik csapat felkészül, hogy hogyan tudja meggyőzni az elégedetlenkedőket arról, hogy azt az állatot tartani öröm.

A csapatok egy-egy delegáltja küzd meg egymással, de a többiek a háttérből segíthetnek. (Lehet úgy is, hogy nincs delegált, ilyenkor a tanító vállalja a vita levezetését a csapatok között.)

Pl. A kutya. Érvek az elégedetlenkedőknél:

- Hullik a szőre.
  - Le kell vinni sétáltatni, ha esik, ha fúj.
  - Szétrág mindent.
  - Etetése pénzbe kerül.
  - Nem hagy nyugodtan ebédelni, ő is akar egy falatot.
- (stb.)

VI. IDŐKITÖLTŐ FELADATOK

Ha egy tanuló a feladatával a többiekénél gyorsabban készen van, időkitöltő feladatokat oldhat meg. A tanuló elveszi a kártyát, és a helyére viszi. Felírja a rejtvény számát, majd a megfejtést. Ha készen van, a kártyát vigye vissza a helyére!

Az időkitöltő feladatoknak legyen állandó helye az osztályteremben. Az alábbiak példák, melyek kapcsolódnak az „állatos” tematikához. A feladatokat folyamatosan frissítsük. A rejtvényt kimásoljuk vagy kivágjuk (újságból, munkafüzetből, könyvből), kartonlapra ragasztjuk, beszámazzuk.

A gyerekek is gyűjtsenek, készítsenek rejtvényeket!

ELMACSKÁSODOTT SZAVAK (1. REJTVÉNY)

VI. – FI

ELMACSKÁSODOTT SZAVAK

Mire gondoltunk? Egészítsd ki a szavakat!

A KA szótagokat vastaggal, utána a hiányzó betűk számának megfelelő mennyiségű vonalat!

<i>A macska körme:</i>	MACSKA _ _ _ _
<i>Fejfedő macskáknak:</i>	MACSKA _ _ _ _
<i>A macska fegyvere:</i>	MACSKA _ _ _
<i>A macskák vezére:</i>	MACSKA _ _ _ _ _
<i>Bejárat, szigorúan csak macskáknak:</i>	MACSKA _ _ _
<i>Ha fázik, a bundájára még ezt is felveszi:</i>	MACSKA _ _ _ _
<i>Harcba vonuló cirmos:</i>	MACSKA _ _ _ _ _

A ka... kezdetű szavak összevonása a macska szóval.

(Segít, hogy a hiányzó betűk ki vannak pontozva, s ebből tudható a hiányzó betűk száma.)

MEGFEJTÉS

A macska körme:	MACSKAROM
Fejfedő macskáknak:	MACSKALAP
A macska fegyvere:	MACSKARD
A macskák vezére:	MACSKAPITÁNY
Bejárat, szigorúan csak macskáknak:	MACSKAPU
Ha fázik, a bundájára még ezt is felveszi:	MACSKABÁT
Harcba vonuló cirmos:	MACSKATONA

SZÓGYŰJTÉSI VERSENY (2. REJTVÉNY)

Ki tud több összetett szót gyűjteni a megadott előtaggal?

MEGFEJTÉS

ÁLLAT... (-KERT, -VÉDŐ, -KERESKEDÉS, -IDOMÁR stb.)
KUTYA... (-ÓL, -TÁR, -SZŐR, -ELEDEL, -GUMI, -MENHELY stb.)
MACSKA... (-SZEM, -ALOM, -KÖLYÖK, -NYELV stb.)
MADÁR... (-FÉSZEK, -TOJÁS, -TOLL, -FEJ, -KALITKA stb.)

MIBŐL LESZ A KUTYA? (3. REJTVÉNY)

MIBŐL LESZ A KUTYA?

Pótold az állatnevek hiányzó kezdőbetűit! Ha fentről lefelé összeolvasod a kezdőbetűket, egy kutyafajta nevét kapod.

a)
...acsirta
...szkár
...iba
...mádkozó sáska

Megfejtés: .....

b)
...ércse
...guána
...ebra
...ólyom
...epke
...ligátor

Megfejtés: .....

c)
...ecske
...rrszarvú
...edve
...rángután
...ádirigó
...arázs
...sztriga
...igó

Megfejtés: .....

MIBŐL LESZ A KUTYA?

Pótold az állatnevek hiányzó kezdőbetűit! Ha fentről lefelé összeolvasod a kezdőbetűket, egy kutyafajta nevét kapod.

MEGFEJTÉS

a)

pacsirta

uszkár

liba

imádkozó sáska

Megfejtés: **PULI**

b)

vércse

iguána

zebra

sólyom

lepke

aligátor

Megfejtés: **VIZSLA**

c)

kecske

orrszarvú

medve

orángután

nádirigó

darázs

osztriga

rigó

Megfejtés: **KOMONDOR**

VII. KIEGÉSZÍTŐ SZÖVEGEK

VII. Kutyas viccek

Ádám szomorkodik:

- Elvesztettem a kiskutyámat. Nagyon sajnálom, mert nagyon okos állat volt.
- Tegyel fel egy újsághirdetést az újságba – javasolja a barátja.
- Hát annyira még nem okos. Olvasni még nem tud.

- Pistike, mikor legjobb szedni az almát?
- Amikor a kutya meg van kötve.

- Gábor, szereti a kutyátok a gyerekeket?
- Igen, de mi inkább csontot adunk neki.

- Szerencsétlen vadászat ez. A kutyám fél órával ezelőtt elszaladt egy nyúl után, és most nagyon nyugtalan vagyok.
- Ugyan miért?
- Mert a nyúl egyedül jött vissza.

Péter ijedten hátrál egy nagy farkaskutya elől.

- Ne félj – bátorítja a kutya gazdája –, látod, milyen barátságosan csóválja a farkát?
- De elől morog, és nem tudom, melyiknek higgyek.

- Kati, a kutyátok megharapta a lábam!
- Nem kívánhatod ettől a kicsi kutyától, hogy a nyakad harapja meg!
- Meg vagy elégedve a gazdáddal? – kérdezi séta közben a pincsi a farkaskutyától.
- Nem látod? Már fél órája itt liheg a pórázon.

Bodri és Fifi barátságosan beszélgetnek az utcasarkon.

- Képzeld, tegnap egyedül voltam otthon – mondja Bodri. – Épp szunyókáltam, amikor megszólalt a telefon. Odamegyek, felveszem a kagylót, beleszólok, hogy vau. Erre azt mondja a hívó, hogy ki beszél. Mondom neki, hogy vau. De nem értette, ezért elkezdtem neki lebetűzni: v, mint Viktor, a, mint Anna, u, mint Ubul.
- Mire ő? – kérdi Fifi.
- Ő is bemutatkozott. Azt mondta, hogy Marha. Csak azt nem tudom, a családneve vagy a keresztnéve volt.

- Szomszéd, a kutya délután megette a tyúkomat!
- Köszönöm, hogy szólt! Legalább tudom, hogy nem kell neki vacsorát adnom.

Állatok a lakásban

Nagyon sokféle állatunk volt már gyerekkoromban is: kutyák, macskák, békák, halak, sőt még egy bagoly is. Édesapám gyakran hozott haza sérült állatokat. Így került hozzánk a bagoly is. Néhány hét után aztán már egész barátságos lett. Egyetlen gond volt vele, hogy a szoba, ahova éjjelre be szokott menni, egy idő után nagyon büdös lett. Először nem tudtuk kideríteni, hogy mi lehet az oka. A szüleim még rám is gyanakodtak. Aztán kiderült, hogy a madár a szekrény mögé szokott öklendezni. (A bagoly a számára emészthetetlen táplálékot vissza szokta öklendezni.) Sajnos végül egy nap édesanyámék azt mondták, hogy elveszett a bagoly... Azóta sem tudom, hogy pontosan mi lett vele.

Volt egy kacsánk is, pedig bérházban laktunk – a kacsá meg gangon. Egy idő után annyira hozzám szokott, hogy hangosan hápogott, amikor elmentem az iskolába. Egészen addig hápogott, amíg haza nem érkeztem. A szomszédok számára elviselhetetlen lett ez a ricsaj. Azt mondták édesanyámnak, hogy vagy a kacsá, vagy én... Így sajnos südő lett a vége a dolognak. Persze én nagyon megsirattam. Az volt a különlegessége ennek a madárnak, hogy irtózott a víztől. Legfeljebb a tálkájában volt hajlandó megmeríteni a fejét és a nyakát. Amikor kivittük a patakhoz, akkor nagyon kétségbe esett, így aztán nem is erőltettük tovább az úszást.

(Csányi Vilmos, etológus)

VIII. A FEJEZET TOVÁBBI OLVASMÁNYAI

Házi kedvencek 2. A hörcsög; Házi kedvencek 3. A macska; Házi kedvencek 4. A kutya

VIII. A KÖNYV TOVÁBBI OLVASMÁNYAI

Házi kedvencek 2.

A HÖRCSÖG

A hörcsög tiszta állat. Sokat mosakszik. Nedves mancsával szép fényesre simítja a szőrét. Egy puha fogkefével óvatosan te is fésülgetheted. Ha a szőre fénytelen és hullik, akkor menjetek vele állatorvoshoz.

A szaglása nagyon érzékeny. Ha játszani akarsz vele, előtte moss kezet. Gyengéden fogd meg, kedvesen beszélj hozzá. Így nemsokára felismeri a hangodat és az illatodat, és megszeret téged.

A hörcsög éjszakai állat, ezért engedd, hogy délután szunyókáljon. Ha kipihen magát, nem lesz morgós és harapós. Békésen tűri, hogy kézbe vedd és simogasd.

HÖRCSÖGÉTLAP

A hörcsög először a pofazacskójába gyűjti az ételt. Annyi élelmet képes benne tartani, mint testsúlyának a fele! A rejtkehelyére siet, és csak ott kezd falatozni.

A hörcsög mindenevő állat. Szívesen eszik friss zöldséget, tücsköt, bogarat, diót, rizst, tojást és túrót. Szereti a friss gyümölcsöt. Csak narancsot, citromot ne adj neki! Vegyél rágcsálóeledelt is, abban minden benne van, amire szüksége van.

A hörcsög szereti a hasát, ezért könnyen elhízhat. Egy evőkanál eleség elég neki. Játssz vele sokat, így is lead pár dekát!

A HÖRCSÖGVÁR

A szabadon élő hörcsög hosszú kilométereket is gyalogol azért, hogy élelmet találjon. A mozgás nagyon fontos a lakásban élő hörcsög számára is. Ezért a ketrece legyen minél nagyobb! De mi legyen benne? Íme néhány ötlet:

- A ketrec aljára szórj forgácsot. A hörcsögnek 8-10 cm vastag, puha alom kell, amibe befúrhatja magát.
- Legyen háza is, ahová az élelmet gyűjti, és ahol nyugodtan alhat. Az aljára rakj szénát, vagy szalmát, hogy édes legyen az álma.
- A fogai és a karmai gyorsan nőnek. Tegyél a ketrecbe fakérget, tobozt, hogy azon koptassa őket.
- Vegyél mókuskereket. Olajozd be jól, hogy ne zavarjon téged, ha a kis huncut éjjel kezd el sportolni.
- Készíthetsz hintát is. Egy vastag farúd két végére köss madzagot, és lógasd le a ketrec tetejéről.
- Ha a madzagot egy WC-papír gurigán átfűzöd, és a két végét a ketrec tetejére kötöd, csőhintát kapsz. Sajnos ez a hinta el fog fogyni, mert a hörcsög szívesen rágcsálja a papírt, de gyorsan készíthetsz újat!

(Forrás: www.haziallat.hu)

Házi kedvencek 3.

A MACSKA

Tükröm, tükröm...

A macska nagyon hiú állat. Sok időt tölt szőre nyalogatásával. Ha a kedvében akarsz járni, fésülgesd te is. A macskád csinosabb lesz, s még jobban összebarátkoztok közben.

Saját kuckó

A macska szeret emberek között lenni. Kíváncsi a kétlábúak életére. De szeret elbújni is, és egyedül lenni. Kuckója egy sötét sarokban legyen, ahol nem zavarja senki.

Elveszett macskák

A macska nagy csavargó. Mindig legyen rajta egy nyakörv, rajta a neved és telefonszámod. Vihar és tűzijáték alatt tartsd bezárva, mert különben megijed és elmenekül.

Etetés

A macska nagyon válogatós. Vannak boltban kapható eledelék, de próbáld mást is adni neki. Mindig kapjon elég folyadékot. Tartsd tisztán a tányérját!

Betegségek kíméljenek!

Az oltások megvédik macskádat a betegségektől. A kiscicák nagyon érzékenyek, ezért 8 hetes korukban be kell oltani őket.

Kisdolog, nagydolog

Az alomdoboz a macskavécé. Legyen akkora, hogy a macska kényelemesen meg tudjon fordulni benne. Az elhasznált almot tedd zacskóba, úgy dobd ki. A ládát forró, mosószeres vízzel mosd ki.

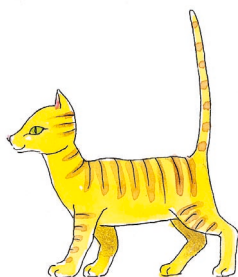
Macskaiskola (Jaj, csak a bútort ne!!!)

A *macska* szó betűiből kirakható a *makacs* szó is. Bizony a macska makacs állat. De azért nevelhető és tanítható. Hogy ne karmolja össze a bútorokat, vegyél egy karmolófát. Ha mégis a bútort karmolja, kiálts rá: „Nem!”, vagy locsold le vízzel.

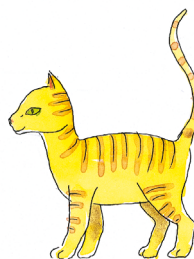
Testbeszéd

A macska teste elárulja, hogy milyen kedve van.

Figyeld csak a farkát!

Örömmel
üdvözlöd valakit.

Örül, vagy nagyon
szeretne valamit.

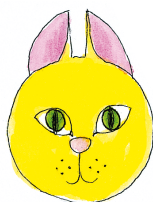

Ideges, nyugtalan.

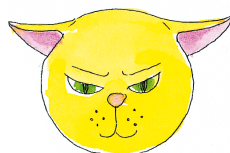

Megijed valamitől.

Most lássuk a fülét!

Megneszel valamit.

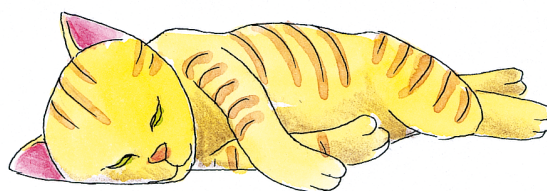

Ideges

Megrémül, vagy támadni készül.

Az elégedett macska félig csukott szemmel pihen, elnyúlik, és lassan kimeresztí, majd behúzza a karmait. Aztán jöhet a dorombolás!

(Forrás: www.hazikedvenc.hu)

A KUTYA

A kölyökkutya etetése

Ha jól táplálsz, a kölyökkutya gyorsan nő. Gyomra még nagyon kicsi, ezért kis adagokban add neki az eledelet. Mindig legyen friss víz a tálkájában!

Séta

Ha egy kutya ok nélkül ugat, azt üzeni: unatkozom! Sétálj sokat vele! Ettől ügyes és fürgé lesz. Ha elindultok, tegyél rá póráz! Több útvonalatok legyen: fő a változatosság! Olyan helyre menjtek, ahol más kutyák is vannak, így ő is kibeszélgetheti magát.

A kutyapiszok

Fontos, hogy kutyusod ne piszkítsa össze az utcákat, tereket. Mindig legyen nálad zacskó, és takarítsd el a kutyapiszkot.

Elveszett kutyák

Sajnos a kutyák néha elvesznek. Nyakörvén legyen ott a címed, telefonszámod.

Hívatlan vendégek

A bolhák a szőnyegben vagy a padlón éldegélnek. Ha arra jár egy kutyus, felugranak rá egy kis lakomára. A bolhanyakörv segít távol tartani a hívatlan vendégeket.

A kutyák szeretnek tanulni. Csak türelem, sok biztató szó kell hozzá, no meg egy finom falat a zsebedben. A tanítási óra legyen rövid és jókedvű.

A kutya mindig a gazdi dicséretére vágyik. Ha ügyes volt, azonnal jutalmazd, dicsérd meg. Így fogja tudni, hogy az ügyes mozdulatért jár a jutalom.

Tanítsd meg arra, hogy még játékból sem harapdálhat senkit. Azt is tudnia kell, hogy ok nélkül nem ugathat. „Nem!” – mondd neki, ha nem tetszik, amit csinál.

A legtöbbet a kutyaiskolában tanulhat a kutyusod!

Ha már elég sokat tanult, jöhetnek a mutatóványok:

Pacsi

Ültesd le a kutyád! Emeld fel finoman a jobb lábát! Közben mondd neki: „Pacsi!” Emeld a lábát a mellkasáig, aztán gyengéden rázd meg, mintha kezet fognátok. Utána jutalmazd meg a kutyust. Egy hét gyakorlás után próbáld meg úgy, hogy nem fogod a mancsát. Ha a „Pacsi!”-ra magától emeli a mancsát, jöhet a jutalom.

Kapd el!

Állj a kutyád elé! A kezében legyen finom falat. Mutasd meg neki, és dobd felé úgy, hogy könnyen elkaphassa! Közben mondd: „Kapd el!” Ha nem kapja el, akkor te légy a gyorsabb, és vedd fel az edelt. Így meg fogja érteni, hogy fürgén kell mozognia. Egy idő után növeld a távolságot. Ha így is sikerül, próbáld meg gumijátékkal is.

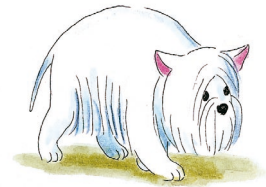
(Forrás: www.hazikedvenc.hu)

Kutyabeszéd

Most csak rád figyelek.

Ej, de rossz a kedvem!

Gyere játszani!

Vigyázz, mert megharaplak!

Megbízom benned.

Megadom magam, te vagy a főnök!

A fejezet további olvasmányaihoz kapcsolható feladatok feldolgozásakor követhetjük a fent leírt javaslatokat.

1. Összekuszált történet (Lásd: II/3)

VIII.3

A HÖRCSÖG

a)

Nedves mancsával szép fényesre simítja a szőrét.

A hörcsög tiszta állat. Sokat mosakszik.

Ha a szőre fénytelen és hullik, akkor menjetek az állatorvoshoz.

Egy puha fogkefével óvatosan te is kefélgetheted.

b)

Gyengéden fogd meg, kedvesen beszélj hozzá.

Ha játszani akarsz vele, előtte moss kezet.

A hörcsög szaglása nagyon érzékeny.

Így nemsokára felismeri a hangodat és az illatodat, s megszeret téged.

A MACSKA

a)

Ha kedvébe akarsz járni, kefélgesd te is.

A macska nagyon hiú állat.

A macskád csinosabb lesz, s még jobban összebarátkoztok közben.

Sok időt tölt szőre nyalogatásával.

b)

Kuckója egy sötét sarokban legyen, ahol nem zavarja senki.

De szeret elbújni is, és egyedül lenni.

Kíváncsi a kétlábúak életére.

A macska szeret emberek között lenni.

c)

Az alomdoboz a macskavécé.

Legyen akkora, hogy a macska kényelmesen meg tudjon fordulni benne.

Az elhasznált almot tedd zacskóba, úgy dobd ki.

A ládát forró, mosószeres vízzel mosd ki.

A KUTYA

Állj a kutyád elé! A kezében legyen finom falat.

Egy idő után növeld a távolságot. Ha így is sikerül, próbáld meg gumijátékkal is.

Ha nem kapja el, akkor te légy a gyorsabb, és vedd fel az eledelt. Így meg fogja érteni, hogy fürgén kell mozognia.

Mutasd meg neki, és dobd felé úgy, hogy könnyen elkaphassa! Közben mondd: „Kapt el!”

VIII.4

A HÖRCSÖG:

HÖRCSÖG MANCS SZŐR FOGKEFE

ÁLLATORVOS SZAGLÁS HANG ILLAT

ÉJSZAKA POFAZACSKÓ ÉLELEM

REJTEKHELY TESTSÚLY TÜCSÖK BOGÁR

DIÓ RIZS TOJÁS TÚRÓ GYÜMÖLCS

NARANCS CITROM EVŐKANÁL

KETREC FORGÁCS ALOM SZÉNA

SZALMA FOGAK KARMOK FAKÉREG

TOBOZ MÓKUSKERÉK HINTA MADZAG

CSŐHINTA

A MACSKA:

MACSKA KISCICA SZŐR KUCKÓ

CSAVARGÓ NYAKÖRV NÉV

TELEFONSZÁM VIHAR TŰZIJÁTÉK

BOLT ELEDEL FOLYADÉK TÁNYÉR

BOLHA OLTÁS BETEGSÉG ALOM

ALOMDOBOZ MOSÓSZER ZACSKÓ

BÚTOR KARMOLÓFA VÍZ FÜL KAROM

FAROK DOROMBOLÁS

A KUTYA:

KUTYA	KÖLYÖK	KUTYA	GYOMOR
TÁLKA	PÓRÁZ	VÁLTOZATOSSÁG	
KUTYAPISZOK	UTCA	ZACSKÓ	NYAKÖRV
NÉV	TELEFONSZÁM	BOLHA	SZŐNYEG
BOLHANYAKÖRV	LAKOMA	VENDÉG	
JUTALOM	TÜRELEM	KUTYAISKOLA	
MUTATVÁNY	UGATÁS	MANCS	
JUTALOM	TÁVOLSÁG	PACSI	FŐNÖK

2. Válaszra kérdés (lásd: II/6.)

VIII/1. – FI

A HÖRCSÖG

Kérdés:.....

Válasz: *Egy puha fogkefével.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a szaglása nagyon érzékeny.*

Kérdés:.....

Válasz: *Délután.*

Kérdés:.....

Válasz: *A pofazacskójába.*

Kérdés:.....

Válasz: *Citromot és narancsot.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy evőkanálnyi elég neki.*

Kérdés:.....

Válasz: *8-10 cm vastag.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert gyorsan nőnek.*

Kérdés:.....

Válasz: *Hogy ne zavarjon, ha éjszaka használja.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy farúd és madzag.*

A MACSKA

Kérdés:.....

Válasz: *Mert nagyon hiú.*

Kérdés:.....

Válasz: *Sötét sarokban.*

Kérdés:.....

Válasz: *A gazdi neve és telefonszáma.*

Kérdés:.....

Válasz: *Nem, próbálj mást is adni a macskádnak!*

Kérdés:.....

Válasz: *8 hetes korukban.*

Kérdés:.....

Válasz: *Így hívják a macskavécét.*

Kérdés:.....

Válasz: *Arra jó, hogy ne a bútorokat karmolja össze.*

A KUTYA

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a gyomra még nagyon kicsi.*

Kérdés:.....

Válasz: *Ha ok nélkül sokat ugat.*

Kérdés:.....

Válasz: *Zacskóba.*

Kérdés:.....

Válasz: *A gazdi címe és telefonszáma.*

Kérdés:.....

Válasz: *Segít távol tartani a bolhákat.*

3. Bekerítő kérdések (lásd:II/7.)

4. Hibás szöveg javítása (lásd: II/8.)

VIII/2.

KERESD MEG A HIBÁKAT A SZÖVEGBEN!

A HÖRCSÖG

A hörcsög tiszta állat. Sokat mosogat. Nedves kendővel szép fényesre simítja a szőrét. Egy erős drótkefével óvatosan te is fésülgetheted. Ha a szőre fénytelen és hullik, akkor menjetek a fodrászhoz.

A szaglása nagyon érzékeny. Ha játszani akarsz vele, előtte moss fogat. Erősen fogd meg, kedvesen beszélj hozzá. Így nemsokára felismeri a hangodat és az írásodat, s megszeret téged.

A hörcsög álmos állat, ezért engedd, hogy délután szunyókáljon. Ha kipihen magát, nem lesz morgós és harapós.

A MACSKA

Kisdolog, nagydolog

A bokor a macskavécé. Legyen akkora, hogy a macska kényelemesen le tudjon ülni benne. Az elrágott almát tedd zacskóba, úgy dobd ki. A lábát forró, mosószeres vízzel mosd le.

Macskaiskola (Jaj, csak a bútort ne!!!)

A macska szó betűiből kirakható a kacsamama szó is. Bizony a kacsamama makacs állat. De azért ehető és takarítható. Hogy ne karmolja össze a bútorokat, vegyél egy körömrészelőt. Ha mégis a bútort karmolja, kiálts rá: „Vau!”, vagy locsold le kölnivízzel.

A KUTYA

A kutyák szeretnek morogni. Csak türelem, sok biztató szó kell hozzá, no meg egy finom falat a hűtőszekrényben. A tanítási óra legyen hosszú és unalmas.

A kutya mindig a gazdi eledelére vágyik. Ha ügyes volt, azonnal tedd rá a nyakörvet. Így fogja tudni, hogy az ügyes mozdulatért jár a büntetés.

Tanítsd meg arra, hogy még játékból sem szaglászhat meg senkit. Azt is tudnia kell, hogy póráz nélkül nem ugathat. „Nem!” – mondd neki, ha nem tetszik, amit csinál. A legtöbbet a kutyaólból tanulhat a kutyusod!

MELLÉKLETEK:

I. a.)

1. fl. Válaszolj a kérdésekre!

Milyen háziállatod van, vagy melyet szeretnél?

.....

Mit tanítanál meg egy beszélő papagájnak?

.....

Ha az ablakod alatt keservesen nyávogna egy kiscica, akkor mit tennél?

.....

Mit tennél, ha egy fenyegetően vicsorgó kutya állná el az utadat?

.....

Képzeld el, hogy a barátod elutazik, és arra kér, hogy vigyázz a két kígyójára. Mit mondanál neki?

.....

I. c) – K

Tudd meg, ki az, aki felnőtt korában szívesen foglalkozna állatokkal!

Tudd meg, ki az, akinek van állatos kép a szobája falán!

Tudd meg, ki az, aki mentett már katicát a Balatonból!

Tudd meg, ki az, aki olvasott már olyan könyvet, amelynek egy állat volt a főszereplője!

Tudd meg, ki az, aki tudja, hányat ugrik a veréb egy évben?

Tudd meg, ki az, aki még nem járt az állatkertben!

Tudd meg, ki az, aki ült már lovon!

Tudd meg, ki az, aki szokott horgászni!

Tudd meg, kinek van otthon hörcsöge!

Tudd meg, kinek van otthon macskája!

Tudd meg, kinek van otthon kutyája!

Tudd meg, kinek van otthon hala!

Tudd meg, kinek van otthon papagája!

Tudd meg, ki az, aki szereti a kígyókat!

Tudd meg, ki az, aki szereti a pókokat!

Tudd meg, ki az, aki szereti a békákat!

II/1. – K

Olvasógyakorlat

A)

hullámos papagáj
kis jószág
legjobb lakoma
vízszintes (kihúzni)
kezedben tartott eleség
ujjadon ülő madár
hirtelen mozdulatok
ügyesebb hímek
nagyobb esély
némasági fogadalom

B)

Játssz vele!
Beszélj hozzá!
Etesd meg!
Szoktasd hozzá!
Ültesd rá!

C)

Rendezz be egy kalitkát!
Ne sajnálj tőle semmit!
Tedd a kezéd a kalitkába!
Válogasd meg a szavaid!

II/3. A) – K

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog.

Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban.

Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

Ezért a kalitka legalább 1 méter magasan legyen.

II/3. B) – K

Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából.
Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól!

A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak.

Először a kalitka mellett beszélj hozzá. Nagy eredmény, ha a kezdedben tartott eleségért odajön.

Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába. Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd ujjadra.

II/3. C) – K

Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából.
Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól!

Ezért a kalitka legalább 1 méter magasan legyen.

Először a kalitka mellett beszélj hozzá. Nagy eredmény, ha a kezeden tartott eleségért odajön.

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog.

Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába. Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd ujjadra.

Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban.

Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban.

A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak.

II/4. b)

PAPAGÁJ	KALITKA	RÁCS	FAÁG	TÜKÖR
---------	---------	------	------	-------

CSENGŐ	HOMOK	RAGADOZÓ	UJJ
--------	-------	----------	-----

HUZAT	MADÁRELESÉG	MAG	SALÁTA
-------	-------------	-----	--------

RÉPA	GYÜMÖLCS	RÖPTETÉS	FÜGGÖNY
------	----------	----------	---------

ABLAK	HÍM	TOJÓ	FOGADALOM
-------	-----	------	-----------

FÉSZEK	FŰRÉSZPOR	TOJÁS	FIÓKA
--------	-----------	-------	-------

TERMÉSZET	FÉSZEKODÚ	SZAPORÍTÁS
-----------	-----------	------------

BESZÉD

II/5.

2. fl. Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szóval! Segítenek a kérdések!

A papagáj _____ szeret üldögegni.
(Hol?)

Ne feledd, ennek a madárnak te vagy a legjobb _____!
(Mije?)

Mindig legyen a kalitkájában _____ víz.
(Milyen?)

II/5.

3. fl. Töltsd ki a táblázatot az olvasmány segítségével!

A kalitka magassága	
A kalitka helye	
A homok cserélése	
A tojások száma	

II/6. A)

Húzd alá a helyes választ!

Mit kell tenni a kalitka aljába?

fűvet, fűrészport, homokot, kavicsot

Mit eszik a hullámos papagáj?

kukacot, magokat, mogyorót, almát, bogarat

Miért kell behúzni a függönyt?

Hogy sötét legyen. Hogy ne repüljön neki az ablaknak. Hogy ne nézzek ki az ablakon.

II/6. B)

Olyan válaszokat írtunk, amelyek a hullámos papagájról szóló kérdésekre felelnek. Fogalmazd meg a hiányzó kérdéseket!

Kérdés:.....

Válasz: Homok.

Kérdés:.....

Válasz: Legalább 1 méter magasra.

Kérdés:.....

Válasz: Magvak, saláta, répa, gyümölcs.

Kérdés:.....

Válasz: Mert különben nekirepül az ablaknak.

Kérdés:.....

Válasz: Nem, a tojók is.

Kérdés:.....

Válasz: Ötöt-hatot.

II/7. – K

A HULLÁMOS PAPAGÁJ:

PAPAGÁJ	KALITKA	RÁCS	FAÁG	TÜKÖR
CSENGŐ	HOMOK	RAGADOZÓ	UJJ	
HUZAT	MADÁRELESÉG	MAG	SALÁTA	
RÉPA	GYÜMÖLCS	RÖPTETÉS	FÜGGÖNY	
ABLAK	HÍM	TOJÓ	FOGADALOM	
FÉSZEK	FÚRÉSZPOR	TOJÁS	FIÓKA	
TERMÉSZET	FÉSZEKODÚ	SZAPORÍTÁS		
BESZÉD				

II/8. – K

KERESD MEG A HIBÁKAT A SZÖVEGBEN!

A HULLÁMOS PAPAGÁJ

Hogyan szelídítsük?

Először a kalitka mellett énekelj neki. Nagy eredmény, ha a kezekben tartott csomagért odajön. Aztán a kezedet tedd óvatosan a hátára. Így etesd, szoktasd hozzá kezedhez, ültesd az orrodra. Aztán az ujjadon ülő madarat óvatosan emeld ki a kalitkából. Óvakodj a lassú mozdulatoktól! Az etetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy neki ne repüljön az ablaknak.

II/9. a)

5. fl. Kösd a kérdésekhez a hozzájuk tartozó választ!

Mitől kell óvni a papagájt?

tükör és csengő

Hogyan nevezik a fiú és a lány madarat?

erős napfény és huzat

Mi a papagáj kedvenc játéka?

egészséges

Ha mézpor és jód is van az eledelben, akkor ilyen marad:

tojó és hím

II/9. b)

6. fl. Javítsd ki a hibásan írt mondatokat!

A hullamos papagaj virgonc k1s j0szag.

A kalitka aljara szorj homokot.

Kedvencunk fel mindentol, am1 folotte mozog.

Mindig legyen a kalitkaban friss v1z es madareleseg.

Ovakodj a hirtelen mozdulatoktol!

Van olyan madar, amelyik egy arva szot sem szol.

A fészek aljat beleld fureszporral vagy szaraz fuvel.

II/9. c)

7. fl. Bontsd álló egyenesekkel szavakra a mondatokat!

Apapagájfánszeretüldögélni.

Akalitkaaljárászórjhomokot.

Hová rakjuk a kalitkát?

Mindig legyen a kalitkában friss víz és madáreleség.

A röptetéshez kezdhet ben húzd be a függönyt!

Csak a hímek tanulnak meg beszélni?

A fészek alját beleld fűreszporral vagy száraz fűvel.

III/2.

Táblázat:

<i>papagáj</i>	<i>hörcsög</i>	<i>macska</i>	<i>kutya</i>

III/2. – K

✂ Melyik állatra gondoltunk? Csoportosítsd a mondatokat!

Fél mindentől, ami fölötte mozog.

A magokat, salátát, répát, gyümölcsöt szereti.

Ha kiengeded, húzd be a függönyt!

A nőtényt tojónak hívják.

Utánozni tudja az emberi beszédet.

Tojásokkal szaporodik.

Éjszakai állat.

A táplálékot a pofazacskójába gyűjti.

Délután szunyókál.

Befúrja magát az alomba.

Kedvenc játéka a mókuserék.

Nagyon hiú a bundájára.

Nagy csavargó.

A bútorokon élesíti a körmét.

Dorombolással jelzi, hogy jól van.

Nagyon szeret az embertől tanulni.

Mindig vágyik a gazdája dicséretére.

Ha megtanítod rá, pacsit is tud adni.

Morgással jelzi, ha támadni készül.

IV/1.

8. fl. a) Hány állat neve található a következő sorban?

KUTYAPÓKHÖRCSÖGGYÍKMACSKAKÍGYÓPAPAGÁJHANGYA

b) Írd le helyesen az állatok nevét a füzetedbe!

IV/3.

Egészítsd ki a mondatokat úgy, hogy értelmes legyen!

A HULLÁMOS PAPAGÁJ

és, de, mert

A papagáj fél a fölötte mozgó dolgoktól, ... azt hiszi, veszélyben az élete.

Fontos, hogy a kalitkára ne süssön a nap, ...ne legyen huzatban.
A hímek ügyesebbek, ... a tojók is tudnak beszélni.

A HÖRCSÖG

ezért, akkor, hogy

Ha a hörcsög szőre fénytelen és hullik, ... menjetek az állatorvoshoz.

A hörcsög szereti a hasát, ... könnyen elhízhat.

Tegyéél a ketrecbe fakérget, tobozt, ... azon koptassa őket.

A MACSKA

ezért, ahol, de

A macska kuckója egy sötét sarokban legyen, ... nem zavarja senki.

Vannak boltban kapható eledelek, ... próbálj mást is adni neki.

A kiscicákat nagyon érzékenyek, ... 8 hetes korukban be kell oltani őket.

A KUTYA

és, így, mintha, akkor, és

Olyan helyre menjtek, ahol más kutyák is vannak, ... ő is kibeszélgetheti magát.

Mindig legyen nálad zacskó, ... takarítsd el a kutyapiszkozot.

Emeld a lábát a mellkasáig, aztán gyengéden rázd meg, ... kezét fognátok.

Ha nem kapja el, akkor te légy a gyorsabb, ... vedd fel az ele-delt.

VI. – FI

ELMACSKÁSODOTT SZAVAK

Mire gondoltunk? Egészítsd ki a szavakat!

A KA szótagokat vastaggal, utána a hiányzó betűk számának megfelelő mennyiségű vonalat!

A macska körme:

MACSKA ___ _ _

Fejfedő macskáknak:

MACSKA ___ _ _

A macska fegyvere:

MACSKA ___ _

A macskák vezére:

MACSKA ___ _ _ _ _

Bejárat, szigorúan csak macskáknak:

MACSKA ___ _

Ha fázik, a bundájára még ezt is felveszi:

MACSKA ___ _ _

Harcba vonuló cirmos:

MACSKA ___ _ _ _ _

MIBŐL LESZ A KUTYA?

Pótold az állatnevek hiányzó kezdőbetűit! Ha fentről lefelé összeolvasod a kezdőbetűket, egy kutyafajta nevét kapod.

a)

...acsirta

...szkár

...iba

...mádkozó sáska

Megfejtés: .....

b)

...ércse

...guána

...ebra

...ólyom

...epke

...ligátor

Megfejtés: .....

c)

...ecske

...rrszarvú

...edve

...rángután

...ádirigó

...arázs

...sztriga

...igó

Megfejtés: .....

AZ ÁLLATI HÍRESSÉGEK CÍMŰ FEJEZET OLVASMÁNYAINAK FELDOLGOZÁSÁHOZ

KÉSZÍTETTE: Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

A híres állatokat bemutató ismeretterjesztő szövegek tananyagba való illesztésével segíteni kívánjuk az információs szöveggel való ismerkedést az anyanyelvi oktatás keretein belül.

IDŐKERET

4x45 perc (+ 3x45 perc, ha a II/11-ben ajánlott szövegeket is feldolgozzuk.

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7–9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN

Természetismeret: élőlények – emlősállatok

Információs és kommunikációs kultúra: fejlessze a megismerési képességeket, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.

Tanulás: élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN

Az aktív és passzív szókincs bővítése

Szóbeli szövegalkotás fejlesztése

A verbális kommunikáció fejlesztése

Tapasztalatok, élmények felidézése, rendszerezése

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása a tartalomból, a szövegösszefüggések felismerése

Az olvasott és a cselekvéses információ befogadása

A tapasztalatok, élmények kifejezése nyelvi formában

Kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK

Szóbeli és írásbeli szövegalkotás

Mondatalkotás: szűkítés, bővítés, átalakítás, befejezés

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása, a szövegösszefüggések felismerése

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Metakognitív képességek
 Beszédképességek
 Beszédértés és olvasott szöveg megértése
 Olvasástechnika
 Folyamatolvasás
 Írás, íráshasználat
 Félreproduktív írásbeli szövegalkotás

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Egy-egy feladat vagy folyamat végén ön- és tanítói értékelés.
 Az egymásra figyelés, az együttműködés, és a segítőkészség kapjon kiemelt hangsúlyt az értékelésben, mind tanulói, mind tanítói oldalról.

AJÁNLÁS

Az itt ismertetett szövegfeldolgozás alapos tanítói előkészítést igényel. Az órai munka során fontos, hogy a tanító segítőt, a közös munka folyamatait támogató jelenléte hangsúlyos legyen.

Ha rendszeresen alkalmazzuk az alább vázolt munkaformákat, módszereket – a kezdeti nehézségek után –, egy hatékony, a tanulók számára élvezetes tanórátípus alakulhat ki, ami sokféle formában, változatos feladattípusokban segíti az önálló ismeretszerzés és az együttműködés különböző formáinak kialakulását, alkalmazását. A IV. egységben az olvasókönyv szövegeihez kapcsolható, differenciált fejlesztést segítő további olvasmányok, játékok és feladatok találhatók.

ELŐKÉSZÍTÉS

Tanulók és csapatok

Az osztály tanulóit 4 csoportra osztjuk. Fontos szempont, hogy az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők egy csapatba kerüljenek. Ha az osztálylétszám nem osztható négygel – azaz nem tudunk egyenlő számú csapatokat kialakítani –, javasoljuk, hogy ebbe a csoportba kerüljön több tanuló.

A többi csapat összetétele képesség szempontjából vegyes lehet: az olvasás és a szövegértés alapján az „elfogadhatótól” a „kiválóig” terjedhet.

Teremrendezés

Amennyiben a padok mozdíthatóak, próbáljunk a csapatszámnak megfelelően 4 „munkaasztalt” összetolni, ahol az egy csapathoz tartozó tanulók kényelmesen elférnek, de nincsenek távol egymástól. Ugyanakkor a 4 munkaasztal egymástól minél távolabb legyen, így kevésbé zavarják egymást a csapatok a munkában.

Sok időt spórolunk, ha a teremrendezést az óra előtti szünetben, vagy az előző óra végén hajtjuk végre.

Papírok, feladatlapok

Minden munkaasztalra helyezzük el a feladatlapokat és a kártyákat. Mindegyikből a csapatlétszámunk megfelelő számút tegyük oda, úgy, hogy az azonos lapokat gemkapocccsal fogjuk össze. (Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy csak a feladatok ismertetése után, annak megbeszélte sorrendjében vegyék el a lapokat!)

Az óra kezdete

A teremrendezés után, az óra elején, minden tanulónak elmondjuk, melyik munkaasztalhoz üljön. A tolltartót és az olvasókönyvet vigyék magukkal. Mondjuk el, hogy a következő órában azokkal fog együtt dolgozni, akikkel egy csapatba került, s hogy a csapat sikere azon múlik, milyen ügyesen tudnak együtt dolgozni. Az egymásra figyelés, egymás meghallgatása, a halk beszéd éppúgy fontos feltétele a közös munkának, mint a tanítói instrukciók betartása.

1. óra

I. RÁHANGOLÓDÁS

I/1.

TERVEZETT IDŐ: 5 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Beszélgetés

Az Állati hírességek c. fejezetre a ráhangolódás beszélgetéssel kezdődhet. A tanulók meséljenek arról, milyen „híres” állatokat ismernek, s mit tudnak róluk. A beszélgetésben természetesen keveredhetnek a valódi hősök és a rajzfilmek (Némó), sorozatok (Rex), mozifilmek (Beethoven), regények (Lassie) állathősei. Fontos, hogy a beszélgetés során a hős fogalmát is körüljárjuk. (Valaki, aki képességeivel a többiek fölé nő, s ezt konkrét helyzetekben is bizonyítja.)

Kérdések lehetnek:

- *Ki tud olyan állatnevet mondani, amit biztos, hogy a többiek is ismernek?*
- *Miért lett ismert ez az állat?*
- *Mi az, amivel kitűnik a társai közül? Milyen különleges képességei vannak?*
- *Hol/mivel bizonyította különleges képességeit?*

A gyerekek gyűjtsenek minél több példát arra, hogy az állatok hányféleképpen tudják szolgálni, segíteni, kellemesebbé tenni az ember életét.

A beszélgetést segíthetik:

- *Mondjatok példákat arra, amikor egy állat az ember segítségére van!*
(Pl. vakvezető, nyomkereső, házőrző kutyák, postagalambok, igavonó állatok)
- *Milyen sportokat, versenyeket ismertek, ahol fontos szerep jut az állatoknak?*
(Pl. lovaglás, szánhúzó kutyák versenye, horgászat, kutya-, macskaszépségversenyek)
- *Az állatok nem csak segítik az életünket, de sok vidám percet is okoznak nekünk. Vannak hívatásos szórakoztatók is. Mondjatok erre példákat!*
(Pl. cirkuszi produkciók állatai, filmek állatszereplői)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Korábbi ismeretek mozgósítása, spontán beszédképesség

MÓDSZEREK

Beszélgetés, véleményalkotás

I/2.

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Rejtvényfejtés

A fejezetben szereplő négy állat nevét rejtvényfejtéssel tudhatják meg a tanulók.

1. Először csak az „A” (I/2. a) feladatot kapja meg a csapatok minden tanulója, s mindenki maga próbálkozhat. (A kétjegyű betűk egy vonalra kerüljenek!)
5 perc után (a tanító jelzésére), a csapatok tanulói egymást segíthetik a rejtvényfejtésben. Sorra veszik a feladványokat, segítenek azoknak a rejtvényeknek a megoldásában, amit nem minden csapattag tudott megoldani. Ne mondják meg a konkrét választ, csak próbálják őket rávezetni a helyes megoldásra!
A végén a tanítóval közösen ellenőrzik a feladatot. Itt kerülhet sor azoknak a szavaknak a beírására, amelyeket a csapatból senki sem tudott megfejteni.

A tanulók emeljék ki az állatnevek első betűjét átírással, bekarikázással. (Ez a feladathoz lesz szükséges.)

2. Ezután a „B” (I/2 – b.) feladatlap következik. A megadott sorszám szerint írják a vonalra a kiemelt betűket. Minden csapat egy „B” feladatlapot kap. Válasszanak egy írnot, ő írja fel a többiek által kikeresett betűket a lapra.

A megfejtést beszélgetés követheti:

– *Ki hallott már ezekről az állatokról?*

– *Miről híresek, mit tudtok róluk?*

3. Elmondjuk a csapatoknak, hogy mindannyian más-más híres állat történetét fogják megismerni, feldolgozni és bemutatni a többieknek. A szövegek elosztásánál arra ügyeljünk, hogy az olvasási nehézségekkel küzdők mindenképpen a Legyőzhetetlen című szöveget kapják. A többieknek a választás lehetőségét is felajánlhatjuk.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Korábbi ismeretek mozgósítása

Egymás segítése

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők csapatát segíti.

MUNKAFORMÁK

Egyéni majd közös feladatmegoldás, tanítói közlés

MÓDSZEREK

Rejtvényfejtés

ESZKÖZÖK

Feladatlap (I/2)

I/2. a)

FEJTSD MEG A REJTVÉNYT! MINDEN MEGFEJTÉS ANNYI BETŰBŐL ÁLL, AHÁNY VONALAT TALÁLSZ. A KÉTJEGYŰ BETŰKET EGY VONALRA ÍRD!

1. Nagyon lassú, házát a hátán hordja
2. Apró rágcsáló.
3. „Száras tónak nedves partján” döglötten kuruttyol.
4. Erszényes ugróbajnok.
5. Más szóval: evetke.
6. Vízi egyszarvú.
7. A halak családjába tartozik, de a kígyóra is hasonlít.
8. Élőlény, de nem ember és nem növény. Akkor mi?
9. _____ sáska. (Nem jár templomba, mégis így hívják!)
10. Szarva nem a homlokán, hanem az orrán van.
11. „Buta vagy, mint hat _____!”
12. Két púp nőtt a hátán, de nem bánja.
13. Ha jobbról balra olvasod, a varjú szavát kapod! (KÁR!)

1. _ _ _ _
2. _ _ _ _
3. _ _ _ _
4. _ _ _ _ _ _ _
5. _ _ _ _ _
6. _ _ _ _ _
7. _ _ _ _ _
8. _ _ _ _
9. _ _ _ _ _ _ _
10. _ _ _ _ _ _ _
11. _ _ _ _
12. _ _ _ _
13. _ _ _

MEGOLDÁS

I/2. – a)

1. CSIGA,
2. EGÉR
3. BÉKA
4. KENGURU
5. MÓKUS
6. NARVÁL (A könyv bálnákról szóló olvasmányában szerepelt ez az állat!)
7. ANGOLNA
8. ÁLLAT
9. IMÁDKOZÓ
10. ORRSZARVÚ
11. ÖKÖR
12. TEVE
13. RÁK

I/2. b)

Írd a számnak megfelelő állat első betűjét a vonalra!

A HÍRES ÁLLATOK NEVEI:

I.   _____
      3.   11.   3.   2.

II.   _____
      4.   9.   _____ 6.   1.   _____ 2.   _____ 5.

III.   _____
      5.   7.   _____ 6.   _____ 1.

IV.   _____
      4.   8.   6.   12.   10.   13.

MEGOLDÁS

I/2. – b)

- I.   BÖBE
- II.   KINCSEM
- III.   MANCS
- IV.   KÁNTOR

II. SZÖVEGFELDOLGOZÁS

II/1.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ismeretlen szavak (A szövegbefogadás előkészítése)

Az olvasmányok szövegének feldolgozása során fontos a tanulók számára ismeretlen jelentésű szavak megbeszélése. Persze, a megbeszéltek szavak köre a tanulók szociokulturális háttere szerint változhat.

A tanulók a szöveg olvasása közben ceruzával jelölik a számukra ismeretlen jelentésű szavakat. (Pl. ?-lel, mert az aláhúzásnak más szerepe lesz a feldolgozás során!)

Érdemes a tanulókat arra buzdítani, hogy a szövegösszefüggésből próbáljanak következtetni a szavak jelentésére.

Szavak, szó szerkezetek, melyek jelentése magyarázatra szorulhat az olvasmányokban:

Böbe:

Veszprém, Afrika (földrajzi elhelyezkedésük)

Kincsem:

tehetség, teljesítmény, vagon, iram, ménes, kanca, utókor

Mancs:

romok, kajlább, esetlenebb, állapota rosszabbodik

Kántor:

bűnöző, tettes, kudarc, búskomor, személy, akna, legenda

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Ismeretlen szavak, szó szerkezetek jelölése

Ismeretlen szó megértése kontextusból

Szókincsfejlesztés: szavak értelmezése, szómagyarázatok

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők csapatában a tanító a szövegértelmezés szempontjából kulcsfontosságú fogalmakat, valamint a tanulók által ismeretlen jelentésűnek jelzett szavakat megmagyarázza, ill. a tanulók a tanító segítségével a szövegösszefüggésből következtetnek a jelentésre.

MUNKAFORMÁK

Frontális

MÓDSZEREK

Megbeszélés, magyarázat, tanítói közlés

II/2.

TERVEZETT IDŐ: 30 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A fejezet olvasmányainak megismerése, feldolgozása.

A)

1. A csapatok tanulói kétszer némán elolvassák az olvasmányt. (Kivétel a nehezebben haladók csapata. Lásd lejjebb!)
2. Amikor a tanulók megismerkedtek a szöveggel, elvesznek egy kérdéskártyát (II/2. – A), és magukban megválaszolják a kérdéseket. A válaszokat nem kell leírni, a feladatkártyák a tanulók szövegértésének önellenőrzésére építenek. Ha valamit nem tudnak megválaszolni, keressék ki a szövegben!
3. A kérdéskártya után következik a feladatkártya (II/2. –B). A tanulók húzzák alá ceruzával a szövegben a választ. Ha készen vannak, és a többiek még dolgoznak, akkor olvassák el a „+++” jellel jelölt szöveget, ami plusz érdekességgel, információval szolgál. Ha a többieknél jóval előbb végeznek, ajánljuk a kiegészítő olvasmányokat (II/11, IV/2), valamint az időkitöltő feladatokat (IV/3.).
4. A tanító figyelje a csoportok munkáját. Amikor úgy látja, hogy a többség elkészült, jelezze, hogy megkezdődhet a közös ellenőrzés. (Így lesznek olyanok, akik esetleg nem végzik el az összes feladatot. Ők az ellenőrzés során pótolhatják az elmaradtakat.)
Az ellenőrzés során a tanulók felolvassák a kérdés- és feladatkártyán szereplő kérdéseket és válaszolnak rá. Hogy elkerüljük a veszekedést, az egy csoportban ülők egymás után olvassák fel és válaszolják meg a kérdéseket. Mindvégig fontos, hogy a csapatok halkán beszélgessenek egymással, ne zavarják a többieket.
5. A munka befejeztével szánjunk időt arra, hogy a csapatok munkáját értékeljük. A tanulók mondják el véleményüket, élményeiket, problémáikat, amelyek a közös munka során felmerültek. Végül a tanító is értékeljen, kiemelve a pozitív tapasztalatokat.

Fontos, hogy a fent ismertetett lépéseket a tanulók követni tudják. A szövegfeldolgozás előtt ismertessük a lépéseket, adjunk lehetőséget kérdések feltevésére. Írjunk a táblára rövid vázlatot a teendőkről! A 4. lépés feladatait ismételjük el újra, mielőtt megkezdődik a közös munka a csapatokban.

Szóbeli instrukciók	Táblai jegyzet
<ul style="list-style-type: none"> – Olvasd el kétszer az olvasmányt némán! Jelöld azokat a szavakat, szövegrészeket kérdőjellel, amelyeket nem értesz! – Vegyél el egy kérdéskártyát, válaszold meg magadban a kérdéseket! – Következik a feladatkártya. Ceruzával húzd alá a szövegben a választ! Ha van időd, olvasd el a rövid érdekességet a kártya alján! – Amikor jelt adok (csengő, koppantás stb.), kezdődhet a közös munka. Először beszéljétek meg a csillaggal megjelölt szavakat. Aztán olvassátok fel a kártyán szereplő kérdéseket! Haladjatok sorban! Aki a kérdést olvassa, az válaszoljon is rá! Figyeljete arra, hogy ne zavarjátok a többi csapat munkáját! – A végén közösen megbeszéljük, hogy sikerült együtt dolgozni a csapatoknak. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. 2× elolv. 2. Kérdésk. 3. Feladatk. 4. Ism. szavak, Közös ell. 5. Értékelés

B)

1. A tanító az olvasási, szövegértési nehézséggel küzdők csapatának felolvasa A legyőzhetetlen c. olvasmányt. Ezt rövid beszélgetés követi a hallottakról.
2. Az ismeretlen szavak megbeszélése, következtetés a szöveggörnyezetből.
3. A csapat minden tanulója némán elolvassa a szöveget.
4. Ezután következik a hangos olvasás, majd a kérdéskártya közös megoldása. (Ha marad rá idő, a feladatkártyák is sorra kerülhetnek, immár önálló feladatmegoldásként.)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Szövegolvasás: szövegek néma olvasása

Önállóan olvasott szöveg tartalmának megértése

Válogató olvasás

Lényegkiemelő olvasás: információkeresés

Beszédbátorság, beszédkedv

Reproduktív szövegalkotás: olvasmányrészletek tartalmának elmondása

Figyelmesség a társak iránt

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Jól olvasóknak kiegészítő olvasmányok, időkitöltő feladatok

Az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők csapatában tanító segítség

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Önálló olvasás

Megbeszélés

ESZKÖZÖK

Olvasókönyv

II/2. A modulban tárgyalt olvasmányok szövegei

A LEGOKOSABB

Böbe, a csimpánz, a veszprémi állatkert lakója volt. Anyját vadászok lőtték le. Féléves korában került Magyarországra. Azóta se akadt olyan okos és ügyes csimpánzlány, mint ő. (A lánycsimpánzok ugyanis okosabbak és ügyesebbek, mint a fiúk!)

Sokat és szívesen tanult. Egytől tízig tudott számolni. Szeretett motorozni és autóban ülni. Egyszer repülőn még Afrikába is hazalátogatott. Repülés közben azonban annyira izgult, hogy a fejére húzta a takarót.

Festeni is megtanult. Pontot, vonalat, keresztet és kört festett a papírra. Kedvenc színe a piros, a sárga és a kék volt.

Igazi csibész volt. Egyszer elszökött az állatkertből, és beállított egy békésen vacsorázó családhoz. Csak akkor volt hajlandó visszamenni, amikor gondozója motorral ment érte.

TRÜKKÖS BANÁNSZERZÉS - EGY KÍSÉRLET BÖBÉVEL

Egy szobában banánt lógattak le a plafonról. Alatta ládák heverték szanaszét. Böbe egymásra rakta a ládákat, felmászott rájuk, és leszedte a banánt.

Másnap összecukható létrát tettek a szobába. Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, és úgy ette meg a banánt.

Aztán jött az egyágú létra! Böbe a falnak támasztotta, de még így sem érte el a banánt. Lehúzta hát magáról az inget, és addig csapkodta a létráról a banánt, amíg az le nem esett.

(Forrás: Farkas Henrik: Majomtörténetek-Móra 1980)

A LEGYŐZHETETLEN

Kincsem verhetetlen csodaló volt. Több mint 100 éve született. Ő volt minden idők legsikeresebb versenylova.

Kincsem tehetségét először nem vették észre. Egyéves korában gazdája el akarta adni, de senki nem vette meg. Kétévesen kezdett versenyezni. Ettől kezdve 4 éven át 54 versenyen indult. Mindig első lett. Ez a teljesítmény azóta is példa nélküli a lóverseny történetében.

Kincsem beutazta egész Európát. Sokszor levegőtlen vagonban zötykölődött órákon keresztül. A versenyeken mégis mindig ő volt a legjobb.

Hatéves volt, amikor a lábai már nem bírták az iramot, ezért egy ménesbe került.

Kincsem kanca volt, kitűnő lovakat adott az utókornak.

(Forrás: www.haziállat.hu)

AZ ÉLETMENTŐ

Mancs német juhászkutya. Földrengés után segít megtalálni a túlélőket. Összedőlt házak között szimatol és jelez, ha ember van a romok alatt. Már sok életet mentett meg. Lehóczki László képezte ki mentőkutyává. Ő mesél arról, hogyan kezdődött:

„Egy barátomnál tizenegy kiskutya született. Amikor meglátogattam, már csak két apróság maradt. A kajlább fülű, esetlenebb kis gombóc állandóan ott szaglászott körülöttem. Rám morgott, majd a kapuhoz ment és ugatott. Igyekezett felhívni magára a figyelmemet. Szó szerint udvarolt nekem. Kétszer is elindultam, aztán visszamentem, mert muszáj volt megsimogatnom. Ő volt Mancs. A nevét onnan kapta, hogy mindent a mancsával intéz el, és állandóan a lábunkon taposgál.”

„Úgy tűnt, Mancsból sohasem lehet mentőkutya. Hat hónapos volt, amikor észrevettem, hogy a hátsó lábát alig használja. Állatorvos, röntgen. Azt mondták, hogy sántítani fog és az állapota egyre rosszabbodik. Nem nyugodtam bele. Átalakítottam egy szíjat, és minden este ráadtam a kutyára. Egyéves koráig kifeszítve aludt alattam, a kihúzott ágyneműtartóban. És látni lehet, milyen kutya lett belőle!”

Mancs, saját szobra avatásán

(Forrás: www.kutya.hu)

A NYOMOZÓ

Kántor a legügyesebb nyomozókutya volt. Tizenegy évig üldözte a bűnözőket. 279 esetben sikerült elfogni a tettest a segítségével.

Csak dicsérő szavakkal lehetett jutalmazni, cukorkára nem volt szüksége. Előfordult, hogy a nyomozás miatt Kántor napokig nem kapott enivalót. A siker lelkesítette, a kudarctól azonban búskomor lett. Életről könyv és film is készült. Tóth Tibor, Kántor gazdája mesél:

„Rögtön az első munkánk egy tyúklopás tettesének az elfogása volt. Legtöbbször bolti tolvajok nyomában jártunk. A csúcs egy másfél napos üldözés volt, amikor több mint száz kilométert tettünk meg gyalog egy bűnöző nyomában, mire sikerült őt utolérnünk. Ahogy közeledtünk a keresett személyhez, Kántor egyre erősebben és gyorsabban húzott. Mindig láttam rajta, ha közel értünk a célhoz. Olyankor a nagy izgalomtól felállt a hátán a szőr.”

„Kántor verhetetlen volt: minden versenyt megnyert. Öregkorára elfáradt az izomzata, lelassult egy kicsit. Egy bűnözőt üldöztünk, amikor a határon egy aknára lépett. Olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy az állatorvos azonnal elaltatta. Nem szeretek beszélni arról, hogy mit jelentett számomra Kántor. Ő másoknak legenda, nekem viszont a barátom volt.”

(Forrás: www.kutya.hu)

Feladatkártyák (II/2-A, B)

II/2. A) – K

KÉRDÉSKÁRTYÁK

Kérdéskártya

BÖBE

- Hogyan került Böbe Magyarországra?
- Véletlen, hogy éppen egy lány csimpánz lett ilyen híres?
- Sorold fel, mi mindent szeretett csinálni!
- Milyen kísérletben bizonyította találékonyságát?
- A kísérletben hányféle problémát oldott meg?

Kérdéskártya

KINCSEM

- Miért lett Kincsem világhírű?
- Csak Magyarországon versenyzett?
- Hogyan jutott el távoli országokba?
- Mi lett vele, amikor abbahagyta a versenyzést?

Kérdéskártya

MANCS

- Mi a feladata Mancsnak egy földrengés után?
- Miért lett Mancs a neve?
- Hogyan került a gazdájához?
- Milyen nehézségek árán gyógyult meg?

Kérdéskártya

KÁNTOR

- Mi volt Kántor első munkája?
- Hogyan lehetett jutalmazni?
- Milyen különleges képességei voltak?
- Hogyan pusztult el?
- Milyen volt a kapcsolat Kántor és gazdája között?

II/2.B) – K

Feladatkártya

BÖBE

Húzd alá a szövegben:

- Melyik állatkertben élt Böbe?
- Hova utazott repülón?
- Milyen formákat tudott festeni?
- Kihez állított be váratlanul, amikor elszökött?
- Milyen létrákkal végezték a kísérletet?

+ + + Mi történt Bőbével Afrikában?

Bőbét Afrikában szabadon élő csimpánzokhoz vitték. Arra számítottak, hogy csatlakozik fajtársaihoz. De Böbe nagyon félt tőlük. A gyümölcsöt a vadonban is késsel szeletelte fel. Nem csoda, hogy hazahozták!

Feladatkártya

KINCSEM

Húzd alá a szövegben:

- Hány évesen kezdett versenyezni?
- Hány éven át versenyzett?
- Miben utazott az európai országokba?
- Miért kellett abbahagynia a versenyzést?
- Hogy hívjuk a „lány” lovat?

+ + + Kincsem Gödön született. Egész életében csak a gödi forrás vizét volt hajlandó meginni. Amikor külföldön versenyzett, a gödi vizet hordókban szállították utána!

Feladatkártya

MANCS

Húzd alá a szövegben:

- Hogy hívják Mancs kiképzőjét?
- Milyen fajta kutya?
- A 11 kiskutyából hány maradt?
- Mikor vették észre, hogy az egyik lábát alig használja?
- Hol aludt addig, amíg meggyógyult?

+ + + Mancs 11 éves, családos kutya. Feleségét Dollynak (dollinak) hívják. Fia, a 6 éves Radar szintén mentőkutya. Már 3 éve dolgoznak együtt!

Feladatkártya

KÁNTOR

Húzd alá a szövegben:

- Hány évig üldözte a bűnözőket?
- Hány esetben volt sikeres Kántor?
- Milyen bűnözők után kutatott legtöbbször?
- Hogyan jelezte, ha közel voltak a bűnözőhöz?
- Miért kellett Kántort elaltatni?

+ + + Kántor úgy lett kiképezve, hogy gazdáján kívül senkitől sem fogadott el semmit, sőt idegen tányérból még akkor sem evett, ha azt a gazdája rakta elé. A tányérját nem vihették mindig magukkal, így ha távol voltak az otthontól, kizárólag Tóth Tibor tenyeréből evett.

II/3.

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Anagrammák (Szövegfeldolgozás)

A szövegfeldolgozás ajánlott, de nem nélkülözhetetlen feladata. Akkor javasolt, ha marad idő az első óra végén:

A csapatok minden tanulója az általa megismert szövegből kiválaszt 5-5 szót, lehetőleg az olvasmány fontos szavai, fogalmai közül. Ezt az öt szót betűik összekeverésével egymás alá írják egy papírlapra. Ha ezzel mindenki készen van, a csapat tanulói kicserélik a lapokat egymás között.

Fontos: A tanulók először maguknak írják le a kiválasztott szavakat, majd tetszőlegesen válogatva írják le a betűket úgy, hogy a leírt betűt áthúzzák a szóban. Így elkerülhetőek a tévesztések.

A feladatot azzal is ki lehet egészíteni, hogy a tanulóknak el kell mondani, hol, milyen összefüggésben szerepel az öt szó a szövegben.

Pl.	I C S Z N Z M P Á	–	CSIMPÁNZ
	M E É V S Z R P	–	VESZPRÉM
	N N A Á B	–	BANÁN
	A R T É L	–	LÉTRA
	K I K R A F	–	AFRIKA

(A legokosabb című olvasmány szavaiból)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Válogató olvasás: szempontok szerinti szókeresés

Kulcsszógyűjtés

Funkcionális írás: szóalkotás betűkből

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító segíthet a lényeges szavak, fogalmak megtalálásában

MUNKAFORMÁK

Egyéni és páros munka

MÓDSZEREK

Egyéni feladatmegoldás

Rejtvényfejtés

ESZKÖZÖK

A/5-ös lap minden tanulónak

2. óra*

II/4.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ha az első órán a csapatok elkészültek a szövegfeldolgozás feladataival, a második órán új csapatokat szervezünk. A szempont: minden csapatban egy-egy olvasmány *szakértője* legyen. Ezért a négy munkapadot kisebbekre kell bontani. (Pl. egy 28 fős osztályban 7 négyfős csapat lesz.)

Ha az osztálylétszám nem osztható négygel, akkor – mint ahogy azt már javasoltuk –, a nagyobb létszámú olvasási, szövegértési nehézséggel küzdők csapatából ketten-ketten képviseljék közösen A legyőzhetetlen c. olvasmányt.

Szakértők mondják

A szakértők az olvasmányok sorrendjében (1. Böbe, 2. Kincsem, 3. Mancs, 4. Kántor) elmesélik, miről olvastak. Minden olvasmány ismertetésére kb. 2 perc áll rendelkezésre. (A tanító kezelje rugalmasan az időkezetet.)

A szakértők törekedjenek arra, hogy minél pontosabban és részletesebben beszámoljanak az olvasottakról. A csapat másik három tanulója csak akkor szólaljon meg, ha kérdése van. A tanító csengővel, koppanással jelezze, ha letelt az idő, és a következő szakértőn a sor.

Ha mind a négy híres állat sorra került, jöhet a vetélkedő!

* Előfordulhat, hogy az első órára tervezett munkák átnyúlnak a második órára.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Beszédbátorság, beszédkedv

Félreproduktív szövegalkotás: tartalomismertetés

Figyelmesség a társak iránt

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők párban számolhatnak be

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Szóbeli közlés, megbeszélés, megtanítás

II/5.

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Vetélkedő

A vetélkedőn a csapatok számot adnak arról, milyen alaposan sikerült átadni egymásnak az információkat.

Az első olvasmány (Böbe) szakértői kiállnak az osztály elé. Mindannyian egy kérdést tehetnek fel Böbével kapcsolatban. A csapatok másik 3 tagja egy lapra leírja a választ. (A kérdéseket érdemes számozni, így könnyebb ellenőrizni.)

Csere, jönnek a Kincsem történetét feldolgozó szakértők, és így tovább. Ha mind a négy olvasmányhoz elhangzottak a kérdések, akkor jön az ellenőrzés. Minden helyes válasz egy pontot ér. A végén eredményt hirdetünk. (A vetélkedőn segítséget jelenthetnek a feladat- és kérdéskártyán szereplő kérdések.)

Ha az óra végén még marad idő, ajánljuk a fejezet olvasmányaihoz kapcsolható tevékenységeket, játékokat (T/16.), kiegészítő olvasmányokat (T/17.), valamint az időkitöltő feladatokat (T/18.)!

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Megértés kérdőre vonása: kérdések megfogalmazása

Információk felidézése

Kérdésekre válasz adása

Együttműködés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító segíthet a kérdések megfogalmazásában

MUNKAFORMÁK

Egyéni és csoportmunka

MÓDSZEREK

Vetélkedő

ESZKÖZÖK

A/4-es lap minden csapatnak

II/6.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A fejezet mind a négy olvasmányát olvassák el a tanulók. Az órán feldolgozott olvasmány mellett a másik hármat – hiszen ezekről csak a többiek elbeszéléséből tudhatnak –, önálló munkának, vagy házi feladatnak adhatjuk. A tanító az olvasási nehézséggel küzdőket mindenképpen olvastassa hangosan is. A szövegfeldolgozásnál a kérdés- és feladatkártyák itt is használhatóak. Ezután következhet ez a nehezebb feladat:

Válaszra kérdés

Csak a választ adjuk meg, a diákoknak ki kell találni, mi volt a kérdés. (F/II/6). A kérdések megfogalmazásánál, ellenőrzésénél a tanító nyújtson segítséget azoknak, akiknek nehézséget okoz a kérdés-válasz logikai sorának megfordítása. A feladatmegoldásnál a tanulók használhatják a szöveget. A feladat követi a szöveg időrendiségét, segítve ezzel a tájékozódást a szövegben.

Fontos, hogy a gyerekek úgy fogalmazzák meg a kérdéseket, hogy a rögzített válasz a kérdésre pontosan feleljen. Ennél a feladatnál kiemelten fontos a tanuló által alkotott kérdés és a válasz ellenőrző összeolvasása.

(Hibás: Mivel lehetett jutalmazni? – Nem, csak dicsérő szavakkal.

Helyes: Lehetett cukorral jutalmazni? – Nem, csak dicsérő szavakkal.)

A feladatlapokat mindig az olvasmány szövegtartalmának megbeszélése után adjuk a gyerekek kezébe, amikor már jól ismerik a szöveget.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

A megelőlegezett válaszokra adekvát kérdések megfogalmazása: a kérdőszó és válasz kapcsolatának felfedezése

Információk felidézése

Együttműködés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A tanító dolgoztassa párban, vagy nyújtson segítséget azoknak, akiknek nehézséget okoz a kérdés-válasz logikai sorának megfordítása

MUNKAFORMÁK

Önálló és páros munka

MÓDSZEREK

Egyéni és páros feladatmegoldás

ESZKÖZÖK
Feladatlap (II/6.)

II/6.

a)

OLYAN VÁLASZOKAT ÍRTUNK, AMELYEK A BÖBÉRŐL SZÓLÓ KÉRDÉSEKRE FELELNEK. FOGALMAZD MEG A HIÁNYZÓ KÉRDÉSEKET!

BÖBE

Kérdés:.....

Válasz: *Vadászok lőtték le.*

Kérdés:.....

Válasz: *A csimpánzlányok.*

Kérdés:.....

Válasz: *A piros, sárga és a kék*

Kérdés:.....

Válasz: *Először ládákra, aztán létrára.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a harmadik alkalommal a létráról sem érte el a banánt.*

b)

KINCSEM

Kérdés:.....

Válasz: *Több mint száz éve.*

Kérdés:.....

Válasz: *54.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egyszer sem!*

Kérdés:.....

Válasz: *Négy éven keresztül.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a lábai nem bírták már az iramot.*

c)

MANCS

Kérdés:.....

Válasz: *Német juhász.*

Kérdés:.....

Válasz: *Ott, ahol a földrengés romba döntötte a házakat.*

Kérdés:.....

Válasz: *Ő a gazdája és kiképzője.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert mindent a mancsával intéz el.*

Kérdés:.....

Válasz: *Hat hónapig.*

d)

KÁNTOR

Kérdés:.....

Válasz: *11 évig.*

Kérdés:.....

Válasz: *Nem, csak dicsérő szavakkal.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy tyúklopás tettesét kellett megtalálni.*

Kérdés:.....

Válasz: *Erősebben, gyorsabban húzott és a hátán felállt a szőr.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy aknára lépett.*

II/7.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ha a tanulók a fejezet mind a négy olvasmányát elolvasták, feldolgozták, ajánljuk az alábbi feladatokat a fejezet összefoglalására (II/7. – II/8.):

Versenybarkochba

a) Az osztály tanulóiból két heterogén csapatot alakítunk. A tanári asztalon a fejezet olvasmányaiban szereplő szavak (II/7.), szöveggel lefelé fordítva.

Mindkét csapat első játékosa odaszalad az asztalhoz, húz egy kártyát, elolvassa, visszaszalad a csapatához és definiálja, körülírja a szót. Buzdítjuk a tanulókat, hogy a szavakat az olvasmányban szereplő szövegösszefüggésükben próbálják elmagyarázni. (Pl.: ágyneműtartó = Itt feküdt Mancs, amíg meg nem gyógyult.)

Ha a többiek kitalálják a szót, akkor a szókárttyát megtarthatják, és indulhat a második játékos. Ha többszöri próbálkozásra sem sikerül kitalálni a szót, a kártyát vissza kell vinni az asztalra. Az a csapat győz, amelyik több kártyát tud gyűjteni.

b) Ugyanez a feladat, csak párokban:

2 pár küzd meg egymással. Leülnek egy asztalhoz. Az asztal közepére rakják a lefelé fordított szókárttyákat.

A játék menete hasonlóan alakul a fent leírtakhoz. A különbség: ha nem sikerül kitalálni a szót, a szókárttyát visszarakják a közösbe, és a másik pár következik.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Beszédbátorság, beszédkedv

Emlékezet: információk tárolása és alkalmazása

Spontán szövegalkotás: az újonnan megismert kifejezések aktivizálása beszédhelyzetben

Együttműködés

MUNKAFORMÁK

Csoportmunka, párosmunka

MÓDSZEREK

Közlés, magyarázat

ESZKÖZÖK

Feladatkárttyák (II/7.)

II/7. – K

Veszprém állatkert Afrika repülő csimpánzlány csibész banán láda létra kísérlet vagon
lóverseny versenyló ménes kanca rom kajla mentőkutya földrengés mancs állatorvos ágy-
neműtartó bűnöző kudarc búskomor akna cukorka nyomozás könyv tyúklopás

II/8.

TERVEZETT IDŐ: 5 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Összekuszált kísérlet (Szövegfeldolgozás)

A Bőbével végzett kísérlet leírását (keretes szöveg A legyőzhetetlen c. olvasmányban) mondatokra, kisebb egységekre bontottuk.

A tanulók először vágják fel az összekevert mondatokat! Az a feladatuk, hogy a szöveget újra összeállítsák, majd az összeolvasással ellenőrizzék. (II/8. – A)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Szövegrész és szövegegész megkülönböztetése

Emlékezet: információk tárolása és alkalmazása

Ok-okozati viszonyok megértése

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulóknak a kezdő mondatot megjelölhetjük, vagy egy könnyített, rövidebb változatot adhatunk nekik (FK II/8. – B)

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Egyéni feladatmegoldás

ESZKÖZÖK

Feladatkártyák (II/8. – A, B)

Ragasztó

A/4-es lap

II/8. A) – K

Lehúzta hát magáról az inget, és addig csapkodta a létráról a banánt, amíg az le nem esett.

Böbe egymásra rakta a ládákat, felmászott rájuk, és leszedte a banánt.

Böbe a falnak támasztotta, de még így sem érte el a banánt.

Egy szobában banánt lógattak le a plafonról. Alatta ládák heverték szanaszét.

Aztán jött az egyágú létra!

Másnap összecukható létrát tettek a szobába.

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, és úgy ette meg a banánt.

MEGOLDÁS

II/8. – A)

Egy szobában banánt lógattak le a plafonról. Alatta ládák heverték szanaszét.

Böbe egymásra rakta a ládákat, felmászott rájuk, és leszedte a banánt.

Másnap összecsukszó létrát tettek a szobába.

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, és úgy ette meg a banánt.

Aztán jött az egyágú létra!

Böbe a falnak támasztotta, de még így sem érte el a banánt.

Lehúzta hát magáról az inget, és addig csapkodta a létráról a banánt, amíg az le nem esett.

II/8. B) – K

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, elvette a banánt.

Aztán jött a létra!

Böbe felállt a ládákra és megette a banánt.

Amikor a létráról sem érte el a banánt, az ingével csapkodta, amíg le nem esett.

Egy szobában banán lógott. Alatta ládák voltak.

MEGOLDÁS

II/8. – B

Egy szobában banán lógott. Alatta ládák voltak.

Böbe felállt a ládákra és megette a banánt.

Aztán jött a létra!

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, elvette a banánt.

Amikor a létráról sem érte el a banánt, az ingével csapkodta, amíg le nem esett.

II/9.

✂ TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Adatkereső (Szövegfeldolgozás)

Ha a tanulók a fejezet mind a négy olvasmányát megismerték, akkor következhet ez a feladat, amely az olvasmányokban előforduló számszerű adatokra kérdez rá. A tanulók dolgozhatnak emlékezetből is, de ellenőrizték önmagukat az adatok kikeresésével.

Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy néhány helyen nem elég az adatok átmásolása: átváltásra, vagy figyelmes szövegértelmezésre van szükség:

Pl. Böbe „fél éves korában került Magyarországra”, de a feladat hónapokban kéri az adatot (6 hónap), „tizenegy kiskutya született”, a kérdés viszont Mancs testvéreinek számát tudakolja (10 testvér)!

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Feladatszövegek elemzése

Emlékezés a szövegtartalomra

Lényegkiemelő olvasás: információkeresés, információkezelés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulók a tanító segítségével oldják meg a feladatot

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Önálló feladatmegoldás

Önellenőrzés összehasonlítással

ESZKÖZÖK

Feladatlap (II/9.)

II/9.

Az olvasmányok alapján írd be a hiányzó adatokat!

Böbe ___ hónapos volt, amikor a Veszprémi Állatkertbe került.
Egytől ___-ig tudott számolni.

Hány éves volt Kincsem

– amikor a gazdája el akarta adni? ___

– amikor az első versenyen indult? ___

– amikor nyugdíjba vonult? ___

Az összes győzelmeinek száma: ___

Az összes verseny száma, ahol nem ő lett az első: ___

Mancs testvéreinek száma: ___

Ennyi hónapot aludt az ágyneműtartóban ___

Kántor hány évig dolgozott nyomozóként? ___

Ennyi alkalommal segített a bűnözők megtalálásában: ___

MEGOLDÁS

Sorrendben a helyes válaszok: 6, 10, 1, 2, 6, 54, 0, 10, 6, 11, 279

II/10.

TERVEZETT IDŐ: 10-20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Keressük a gazdáinkat! (Szövegfeldolgozás)

Szövegértést bizonyító feladat megoldása, a fejezet olvasmányainak szintetizálása.

Minden tanuló kap egy A/3-as rajzlapot. Hajtogatással négy egyenlő részre osztja. A részeket megcímkézi: *Böbe, a legokosabb, Kincsem, a legyőzhetetlen, Mancs, az életmentő, Kántor, a nyomozó* (Lásd a megoldásnál!)

Kiosztjuk a fénymásolt lapokat (FK II/10), amelyeken a tanult állatokhoz kapcsolódó állítások vannak. A feladatot javasoljuk páros munkában végezni. A párok felvágják a mondatokat. Felváltva olvassák a papírcsíkokat, és megbeszélik, melyik állathoz kapcsolódik a mondat. Ezt követően a mondatokat a hozzá tartozó állat alá ragasztják.

Akik gyorsan készen vannak, azok a felragasztott mondatok alá saját mondatokat is írhatnak. Itt a szövegben nem szereplő, de az órán elhangzott új információk is helyet kaphatnak.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Hétköznapi mondatfordulatok megértése

A szereplők érzelmeinek azonosítása

Információk, tapasztalatok mérlegelése

Következtetés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulók a tanító segítségével oldják meg a feladatot

MUNKAFORMÁK

Páros munka

MÓDSZEREK

Páros feladatmegoldás, megbeszélés, vita

ESZKÖZÖK

Feladatkártya (II/10.)

A/4-es rajzlap, ragasztó

II/10. – K

„Szeretek autóban utazni.”

„Ne kínálgass nekem cukrot!”

„Ott segítetek, ahol nagy a baj.”

„54 versenyen indultam.”

„Egyszer elszöktem otthonról.”

„Hatévesen nyugdíjba vonultam.”

„Sántítottam, de gazdám meggyógyított.”

„Sok utódom született, ők is örökölték gyorsaságomat.”

„Afrikában születtem, de Veszprémben lakom.”

„A fiúk nyomomba sem érhetnek!”

„Tolvajok, reszkessetek!”

„A nevemet onnan kaptam, hogy kiskoromban mindenkinek a lábára léptem.”

„Soha senki nem győzött le!”

„Életemről könyvet is írtak.”

„Romok között szimatolok.”

„Ha banánról van szó, még a létrára is felmászom.”

„Nekem a munka még az evésnél is fontosabb!”

„Kiskoromban az ágyneműtartóban aludtam.”

„Egy éves koromban a gazdám el akart adni.”

„11 év alatt 279-szer voltam sikeres.”

MEGOLDÁS

Böbe, a legokosabb	Kincsem, a legyőzhetetlen	Mancs, az életmentő	Kántor, a nyomozó
<p>„Szeretek autóban utazni.”</p> <p>„Egyszer elszöktem otthonról.”</p> <p>„Afrikában születtem, de Veszprémben lakom.”</p> <p>„A fiúk nyomomba sem érhetnek!”</p> <p>„Ha banánról van szó, még a létrára is felmászom.”</p>	<p>„54 versenyen indultam.”</p> <p>„Hat évesen nyugdíjba vonultam.”</p> <p>„Sok utódom született, ők is örökölték gyorsaságomat.”</p> <p>„Soha, senki nem győzött le!”</p> <p>„Egy éves koromban a gazdám el akart adni.”</p>	<p>„Ott segítetek, ahol nagy a baj.”</p> <p>„Sántítottam, de gazdám meggyógyított.”</p> <p>„A nevemet onnan kaptam, hogy kiskoromban mindenkinek a lábára léptem.”</p> <p>„Romok között szimatolok.”</p> <p>„Kiskoromban az ágyneműtartóban aludtam.”</p>	<p>„Ne kínálgass nekem cukrot!”</p> <p>„Tolvajok, reszkessetek!”</p> <p>„Nekem a munka még az evésnél is fontosabb!”</p> <p>„11 év alatt 279-szer voltam sikeres.”</p>

II/11.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az olvasókönyvben megismert híres állatok mellett további külföldi hírességek történetét is bemutatathatjuk, elolvastathatjuk a gyerekekkel.

Az ismerkedés a szöveggel követheti a fentebb ajánlottakat (II/1. – II/ 5.).

A tanulók már némi jártasságot szereztek az olvasmányok ilyen formában történő feldolgozásában, így számíthatunk arra, hogy gördülékenyebben, ügyesebben végzik a feladatokat.

Ha nem kívánunk több tanórát szánni szövegek a feldolgozására, házi feladatnak, vagy időkitöltő olvasmányoknak is használhatjuk az olvasmányokat.

A következő oldalakon szövegek, valamint a feldolgozásukhoz szükséges feladatlapok, feladatkártyák következnek. Használatukat lásd: II/1., II/ 2., II/10.!

Szómagyarázatok:

Csita, a filmsztár című olvasmányban:

sztár, idősek otthona, jószág, majszol, időnként, képernyő, alkotás

Lajka, az első űrhajós című olvasmányban:

élőlény, világűr, műhold, Föld körül kering, kóbor kutya, befogták, kilövés, súlytalanság, állapota, utat nyit

Barry, a hegyi mentő című olvasmányban:

lezúdul, hólavina, turisták, hóba reked, helyszín

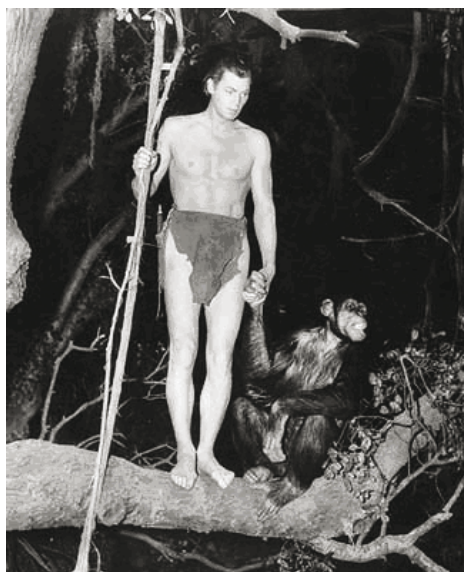
II/11.

CSITA, A FILMSZTÁR

Csita egy 74 éves csimpánz. Ezzel ő a világ legöregebb csimpánza. De mégsem erről híres! Csita állatszínész, a Tarzan-filmek egyik sztárja volt. Amióta megöregedett, egy idősek otthonában él más állatszínészekkel együtt.

Hatvankilós, hatalmas fogai vannak. Mindezek ellenére nagyon kedves jószág. Asztalnál eszik, boldogan majszolja a banánt, imádja a kólát és a pattogatott kukoricát. Szeret autón utazni, zongorázik, és időnként megnézi a saját filmjeit. Ha meglátja saját magát a képernyőn, izgatottan kiáltozni kezd.

Gyakran szokott festeni. Az alkotás nála úgy néz ki, hogy megესzi a festékek felét, a maradékot pedig egy papírra keni. Az egyik képét egy múzeum vette meg!

(http://www.hajosalfred.hu/data/weissmuller_cheetah.jpg)

HANS, A MATEKZSENI

Több mint száz éve Németországban csodákat beszéltek egy lóról, amelyik számolni tudott. Hans (hánsz) egy cirkuszban lépett fel.

A nézők számtanpéldákat adtak fel a lónak, az pedig annyit koppantott a patájával, amennyi a végeredmény volt. Ha valaki megkérdezte tőle, mennyi kettő meg kettő, akkor Hans négyszer koppantott. Tudott osztani és szorozni is.

Tudósok vizsgálták a lovat, s végül megfejtették a tudásának titkát. Falat emeltek a ló és gazdája közé, s a ló egyszer csak mindent elfelejtett!

Kiderült, hogy Hansot megtanították a földet kapirgálni és koppantani a lábával. Ha elég sokáig kopogott, előbb-utóbb eljutott a helyes válaszig. Gazdája a fejével biccentett, így jelezte, hogy abba kell hagyni a kopogást.

Hans tehát ügyes állat volt, de számolni bizony nem tudott!

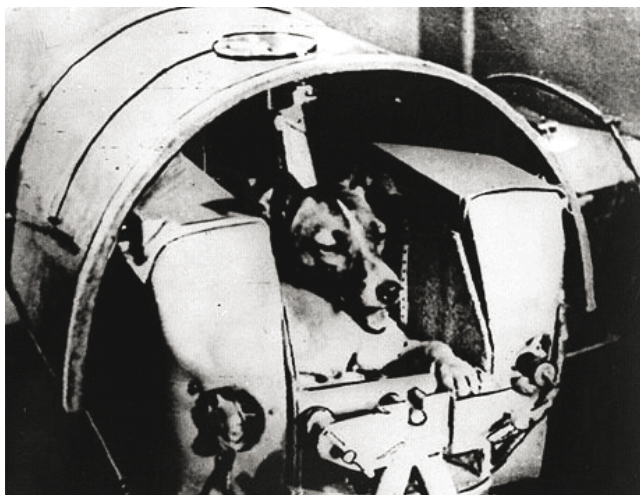
(http://www.gabriele-spengler.de/Kluger_Hans.jpg)

LAJKA, AZ ELSŐ ŰRHAJÓS

Lajka kutya volt az első élőlény, amelyik eljutott a világűrbe. Egy műholddal lőtték ki, amelyik azután a Föld körül keringett.

Lajka kóbor kutya volt. Befogták, s több kutyával együtt felkészítették a repülésre. Ő volt a legügyesebb, így ő repülhetett.

Sajnos Lajka a kilövés után néhány órával elpusztult. De így is bebizonyította, hogy egy élőlény képes kibírni a súlytalanság állapotát. Ezzel utat nyitott a „kétlábú” űrhajósok számára.

(<http://members.tripod.com/spaceracehistory/images/laika.jpg>)

BARRY, A HEGYI MENTŐ

A magas hegyeket örök hó borítja. Előfordul, hogy nagy dübörgéssel lezúdul a hólavina. Ilyenkor a turisták nagy veszélyben vannak. Sokan halnak meg a hótakaró alatt.

A bernáthegyi kutyát arra tanítják, hogy megtalálják a hóban rekedt embereket. A nyakában kulacs van, forró teával. Ha rábukkan egy emberre, a kulacsot odatartja neki, majd visszaszalad és elvezeti a mentőket a helyszínre.

A leghíresebb bernáthegyi Barry (berri) volt. 40 ember életét mentette meg. A 41. ember, akit ki akart menteni, medvének hitte és lelőtte.

(<http://www.postcardman.net/46318.jpg>)

KÉRDÉSKÁRTYÁK

Kérdéskártya

CSITA

- Mi az a két dolog, ami Csitát ismertté tette?
- Milyen filmekben szerepelt?
- Sorold fel, mi mindent szeret csinálni!
- Milyen furcsa szokása van festés közben?

Kérdéskártya

HANS

- Mi volt Hans híres produkciója?
- Hogyan bizonyították a tudósok, hogy a ló nem tud számolni?
- Mi volt Hans és gazdája trükkje?

Kérdéskártya

LAJKA

- Miben volt első Lajka?
- Miért őt választották a feladatra?
- Mi történt vele az űrben?
- Miért volt fontos Lajka utazása?

Kérdéskártya

BARRY

- Milyen veszély fenyegeti az embereket a hóval borította hegyeken?
- Hogyan segít a bernáthegyi a bajba jutottakon?
- Miért lett híres Barry?

FELADATKÁRTYÁK

Feladatkártya

CSITA

Húzd alá a szövegben:

- Hány éves most Csita?
- Hol él, amióta megöregedett?
- Mit szeret enni?
- Mit csinál, ha meglátja magát a tévében?
- Ki vette meg az egyik képét?

+ + + Tarzan szerepét Johnny Weissmüller (dzsoni vájszmüller) alakította, aki Magyarországról származott. Korábban 5 olimpiai aranyérmet szerzett úszásban! 16 filmben játszotta el Tarzant. Őt láthatjátok a fotón Csitával.

Feladatkártya

HANS

Húzd alá a szövegben:

- Hol lett híres Hans?
- Kik adtak fel számtanpéldákat Hansnak?
- Az összeadás mellett mit tudott még?
- Hogyan jelezte a végeredményt?
- Honnan tudta a ló, hogy abba kell hagyni a kopogást?

+ + + Vannak tudósok, akik mégis különleges lónak tartják Hansot. Megállapították, hogy alig egy milliméteres fejmozgást is észrevett. Egyesek úgy gondolták, hogy Hans nem is látta, csak megérezte, mikor kell abbahagynia a kopogást, azaz tudott az emberek gondolataiban olvasni.

Feladatkártya

LAJKA

Húzd alá a szövegben:

- Miben lőtték ki Lajkát az űrbe?
- Mi volt Lajka, mielőtt űrhajós lett?
- Mi történt vele a kilövés után?
- Mit bizonyított be?

+ + + Lajka sorsát sokáig titok övezte. A tudósok büszkék voltak arra, hogy ők küldték az első élőlényt a világűrbe, ezért nem árulták el, hogy az utazás Lajka számára hamar véget ért. Csak néhány évvel ezelőtt derült ki az igazság.

Feladatkártya

BARRY

Húzd alá a szövegben:

- Mi jelenti a veszélyt a hóborította hegycsúcsokon?
- Mi van a bernáthegyi nyakában?
- Hány ember életét mentette meg Barry?
- Miért lőtte le őt egy ember?

+ + + Barryről sok legenda kering. Az egyik szerint egy bajba jutott gyereket a hátán cipelt el a menedékházig, s így mentette meg az életét!

Keressük a gazdánkat!

Táblázat:

Csita, a filmsztár	Hans, a matekzseni	Lajka, az űrhajós	Barry, a hegyi mentő

„Sokáig nem volt gazdám, csak kóboroltam az utcákon.”

„A lavina nagyon veszélyes dolog.”

„Szeretem megnézni a régi filmjeimet.”

„Az egyik festményemet egy múzeumban is megnézheted.”

„A kiképzésen én voltam a legügyesebb.”

„Ha gazdám bólint, abbahagyom a topogást.”

„Itt van a jó meleg tea!”

„Az én számológépem a lábam.”

„Negyven ember életét mentettem meg.”

„A cirkusz az én munkahelyem.”

„Én vagyok a legöregebb.”

„Az úrhajósok sokat köszönhetnek nekem.”

„A súlytalanságot ki lehet bírni.”

„A tudósok sajnos rájöttek a trükkre.”

„Szeretem a festéket!”

„Kikérem magamnak, nem vagyok én medve!”

III. ÖSSZEĞZÉS

TERVEZETT IDŐ: 7-8 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ha a fejezet négy olvasmánya után a négy, csak itt, a modulban szereplő olvasmányt (II/11.) is feldolgoztuk, ezzel a feladattal összefoglalhatjuk a híres állatok témáját.

Gazdik mondták

A gazdik mondatai utalnak az állatról megismert információkra. Ebből kell a tanulónak következtetni arra, melyik állat gazdája szólalt meg. A feladatmegoldást önállóan, az ellenőrzést párban, munkáik összehasonlításával végezhetik a tanulók.

Két változatot adunk meg, az egyik (F III/1. – A) külön kezeli a 4-4 állatot – ez a könnyebb –, a másikban (F III/1. – B) a 8 állatból kell választani.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Hétköznapi mondatfordulatok megértése

A szereplők érzelmeinek azonosítása

Információk, tapasztalatok mérlegelése

Következtetés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulók a tanító segítségével oldják meg a feladatot. Nekik a F III/1. – A feladatlap B) megoldása javasolt.

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Önellenzés összehasonlítással

ESZKÖZÖK

Feladatlap (F III/1.)

III/1. – A)

Kinek a gazdája mondhatta ezeket a mondatokat? Írd a nevét a vonalra!

A)

Böbe

Kincsem

Mancs

Kántor

1. „Megint mennyi pénzt nyertünk! S én még túl akartam adni rajtad!
Mekkora bolond voltam!” _____

2. „Forró nyomon vagyunk! Nemsokára elkapjuk Csenő Jenőt. Csak ne húzz annyira!” _____

3. „Tudom, hogy fáj, de csak így fogsz meggyógyulni!” _____

4. „Gyere, ülj fel a motorra! Hagyd az embereket nyugodtan megvacsorázni!” _____

B)

Csita

Hans

Lajka

Barry

1. „Állj! Ezt a jelenetet újra fel kell venniünk. Nem voltál elég fürge. Csapó 13!” _____
2. „Teát melegíték, aztán indulunk a déli lejtőre!” _____
3. „Hát neked nincs gazdád? Elviszünk a támaszpontra, meglátjuk mire vagy képes!” _____
4. „Addig taposd a földet, amíg a fejemmel nem biccentek!” _____

III/1. – B)

Kinek a gazdája mondhatta ezeket a mondatokat? Írd a táblázatba!

A)

Böbe

Kincsem

Mancs

Kántor

Csita

Hans

Lajka

Barry

1. „Teát melegíték, aztán indulunk a déli lejtőre!”
2. „Tudom, hogy fáj, de csak így fogsz meggyógyulni!”
3. „Addig taposd a földet, amíg a fejemmel nem biccentek!”
4. „Megint mennyi pénzt nyertünk! S én még túl akartam adni rajtad! Mekkora bolond voltam!”
5. „Állj! Ezt a jelenetet újra fel kell venniünk. Nem voltál elég fürge. Csapó 13!”
6. „Gyere, ülj fel a motorra! Hagyd az embereket nyugodtan megvacsorázni!”
7. „Forró nyomon vagyunk! Nemsokára elkapjuk Csenő Jenőt. Csak ne húzz annyira!”
8. „Hát neked nincs gazdád? Elviszünk a támaszpontra, meglátjuk mire vagy képes!”

1. gazdi	2. gazdi	3. gazdi	4. gazdi

5. gazdi	6. gazdi	7. gazdi	8. gazdi

MEGOLDÁS

F III. A)

A)

1. gazdi	2. gazdi	3. gazdi	4. gazdi
Kincsem	Kántor	Mancs	Böbe

B)

1. gazdi	2. gazdi	3. gazdi	4. gazdi
Csita	Barry	Lajka	Hans

F III/1. – B)

1. gazdi	2. gazdi	3. gazdi	4. gazdi
Barry	Mancs	Hans	Kincsem

5. gazdi	6. gazdi	7. gazdi	8. gazdi
Csita	Böbe	Kántor	Lajka

IV. A FEJEZET OLVASMÁNYAIHOZ KAPCSOLHATÓ JÁTÉKOK, TEVÉKENYSÉGEK, TOVÁBBI SZÖVEGEK ÉS FELADATOK

IV/1. JÁTÉKOK, TEVÉKENYSÉGEK

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

1. Majmok festőiskolája (A *legokosabb* és a *Csita, a filmsztár* c. olvasmányhoz)

a) Festés kézzel I.

A rajzlapra a temperafestéket csak kézzel szabad felhordani.

b) Festés kézzel II.

A Böbe által kedvelt színekből (kék, sárga és piros) és formákból (pont, vonal, kereszt, kör) kell egy kompozíciót készíteni.

2. Lovi az osztályteremben (A *legőzhetetlen* c. olvasmányhoz)

Hogyan készül a versenyló?

Levágunk egy 2 m hosszú cérnát. Egyik végére egy csavart kötözünk, a másikra egy ceruzát. A csavaros végét gyufásdobozba zárjuk, celluxszal megerősítjük, hogy ki ne nyíljon. A ceruzára kötött cérnaveget is celluxszal rögzítjük. A gyufásdobozra filccel egy számot írunk. Már kész is a csodaló.

A pálya:

Krétával húzunk két egymástól 2 méterre levő párhuzamos vonalat.

A verseny:

Az egyik vonal mögé elhelyezzük a „lovakat”, a másik végén a „lovakok” törökülésben, kezükben a cérnára kötött ceruzával. Rajtjelre indul a verseny. A ceruzát a két kézben forgatva lehet a lovakat mozgatni. Az nyer, akinek a lova elsőnek halad át a célvonalon. A cérnát tilos rángatni, húzni!

A gyerekek fogadásokat köthetnek, hogy melyik lesz a befutó.

3. Mentés a hótakaró alatt (A *Barry, a hegyi mentő* c. olvasmányhoz)

Két padra apró tárgyakat helyezünk (hegyező, pingpong labda, korong, színes rúd, logikai lap, ceruza stb.). Minél több tárgy van, annál izgalmasabb a játék. Fontos, hogy mindenből kettő legyen, hogy a két padon ugyanazok a tárgyak legyenek.

Két terítővel letakarjuk a két padon a tárgyakat. Két „hegyi mentő” leül a padhoz, kezüket a terítő alá helyezik. A játékvezető megnevez egy tárgyat a terítő alatt. Aki gyorsabban megtalálja, az a győztes!

4. Az olvasókönyv Állatbőrbe bújt játékok c. fejezetéből

A) Utánozás – majomszokás (*A legokosabb* és a *Csita, a filmsztár* c. olvasmányhoz)

Ezt a játékot annyian játszhatjuk, ahányan vagyunk. Kiszámolunk egy *figyelőt*, aki kimegy, vagy hátat fordít. Ezután titokban, csendben kijelölünk egy *majmot*.

A *figyelő* visszajön s figyel. Neki kell kitalálnia, hogy ki a majom!

Ha a *majom* csinál valamit, a többiek azonnal utánozzák. A *majom* fintoroghat, leguggolhat, a fejét vaskarhatja, a fülét húzgalhatja, számárfület mutathat, megfoghatja az orrát, kinyújthatja a nyelvét. Bármit csinálhat, de a lényeg, hogy gyorsan váltogassa a mozdulatait!

A *figyelőnek* ki kell találnia, hogy kit utánoznak a többiek. Ha kitalálta, akkor új játék kezdődhet.

B) Kutyaorr (*A nyomozó* c. olvasmányhoz)

Van-e olyan jó szimatunk, mint a kutyáknak? Mindjárt ki lehet próbálni!

A játékvezető titokban négy zacskóba négy illatos valamit tesz (pl. szárított kamillát, almacikkelyt, narancshéjat, fahéjat). A játékosok sorban megszagolják a zacskók tartalmát úgy, hogy a zacskókba nem néznek bele. Ha végeztek, akkor a játékvezető fülébe súgják, hogy szerintük mi van bennük. A játékvezető mutatja az ujján, hogy hányat találtak el.

5. Szenzáció!!!

Készíts plakátot:

- a) Hans egyik fellépéséhez
- b) Csita filmjéhez

IV/2. KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

a) Zsef első bevetése (FK IV/2. – a)

(*A nyomozó* című olvasmány kiegészítője lehet.)

Az interjú szövegét két tanuló felolvasásában (begyakorlás után) diktafonnal vagy magnóval felvesszük, az osztály előtt lejátsszuk. Kiegészíthetjük vele *A nyomozó* című olvasmányt.

Az olvasástechnika fejlesztése: A gyerekek párban felkészülnek az interjú hangos olvasására (az egyik tanuló a kérdező, a másik az interjúalany). Ha a felkészülés alapos volt, felvesszük az interjút magnóra, amit aztán visszahallgatunk.

(Nagyon fontos, hogy a tanulók objektív benyomást szerezhessenek olvasási teljesítményükről. A párbeszédes szövegek remekül használhatóak arra, hogy a gyerekek élvezettel gyakorolják a szöveget. A nem túl lelkes tanulókat is motiválja, hogy a végén felvételt készítsünk.)

IV/2. – a) – K

ZSEF ELSŐ BEVETÉSE

Rendőrségre csütörtök délután érkezett a bejelentés: betörték egy családi házba.

A nyomozók elindultak a helyszínre. Velük ment Zsef, a nyomkövető kutya is. Móricz Gábor őrmesterrel Zsef azonnal munkához látott. A 20 centis hóban is képes volt a szag után menni. A tettest elfogták.

Móricz Gáborral és Zseffel a rendőrségen találkoztunk. Ismerkedésül Zsef belefúrta a fejét a tenyerembe.

– **Hol végezte az iskolát Zsef?**

– Az Országos Kutyakiképző Iskolán tett nyomkövető vizsgát.

– **Mióta vannak együtt?**

– Az elmúlt év augusztusától, akkor kerültünk az iskolára.

– **Milyen a kapcsolatuk?**

– Nagyon szeretem az állatokat. Családtagnak tekintem, s ezt érzi ő is.

– **Mit kell teljesítenie a kutyának egy ilyen vizsgához?**

– Kitartó legyen, ne adja fel a feladat végrehajtását.

– **Voltak már azóta bevetésen?**

– Egy falopás tetteseit kellett elfogni. Zsef az országútig követte a nyomokat, ahol a tettesek autóba ültek. A három személyt elfogták.

– **Mennyire lehet megbízni a kutyákban?**

– Nagyon meg kell bízunk bennük. Számítalan dolog van, amelyet az emberi érzékszervek nem észlelnek, a kutyáké viszont igen. Munka közben én is csak Zsefre figyelek, ha nincsen szemmel érzékelhető nyom.

– **Hogy jelez a kutya munka közben?**

– A nyomkövetésnél hátratekintget, vagy körbe-körbe forog. Ha fontos tárgyat talál, akkor megáll, vagy lefekszik elé.

– **Minden nyomozókutya ugyanúgy jelez?**

– Nem, mindegyik másképpen. Mások a jelzések a nyomkövetőknél, a kábítószert keresőknél, a robbanószer-keresőknél is. Ezért fontos, hogy a kutya és a gazdája között nagyon szoros kapcsolat, barátság alakuljon ki.

b) Hányan alakították a híres Lassie kutyát valójában? (FK IV/2. – b)

(A *Csita, a filmsztár* című olvasmány kiegészítője lehet.)

A szöveg könyvismertető része alapján a tanulók maguk is írhatnak könyvajánlót az általuk olvasott „állatos” könyvekről, vagy filmajánlót kedvenc „állatos” filmjükéről.

IV/2. – b) – K**HÁNYAN ALAKÍTOTTAK A HÍRES LASSIE (LESSZI) KUTYÁT VALÓJÁBAN?**

A Lassie-ről szóló könyv meghódította a világot. A regényben Sam (szem), a bányász nagy szegénységben él a családjával. Fiának, Joe-nak (dzsónak) legjobb barátja a család gyönyörű skótjuhásza, Lassie. Samet a szegénység arra kényszeríti, hogy eladja a kutyát a környék gazdag hercegének. Lassie hű marad régi gazdájához, állandóan visszazökik hozzájuk. Amikor a herceg messze elköltözik, úgy tűnik, hogy örökre vége a kisfiú és a kutya barátságának.

De Lassie újra hazatér. Az izgalmas utazás sok kalandot tartogat.

Talán olvastad a Lassie-ről szóló regényt vagy láttad a filmet, amit róla forgattak. A regény annyira sikeres volt, hogy filmsorozatot is készítettek belőle. De vajon gondoltad volna, hogy Lassie szerepét több kutyus alakította?

A filmbeli Lassie-hez szükség volt egy valódi skótjuhász kutyusra.

A Lassie-t alakító kutyának arany élete volt. A kutyaszárnak saját lakása is volt! Amikor megöregedett, a lánya vette át a szerepet, majd a sorra következő utódok. Volt, hogy Lassie-t nem is szuka, hanem kan kutya alakította.

Lassie szerepét összesen nyolc kutya játszotta.

Ha még nem olvastad a könyvet, ne hagyd ki!!!

([http://www.doctormacro.com/Images/McDowall,%20Roddy/McDowall,%20Roddy%20\(Lassie%20Come%20Home\)_01.jpg](http://www.doctormacro.com/Images/McDowall,%20Roddy/McDowall,%20Roddy%20(Lassie%20Come%20Home)_01.jpg))

c) Földrengés Törökországban - magyar segítség (FK IV/2. – c)

(Az életmentő című olvasmány kiegészítője lehet.)

IV/2. – c) – K

FÖLDRENGÉS TÖRÖKORSZÁGBAN - MAGYAR SEGÍTSÉG

1999 augusztusában Törökországban megremegett a föld. Több ezer ház omlott össze. Sok ember vesztette el otthonát. Arrafelé nem ismeretlen a földrengés, de ilyen erős már régen volt. Azonnal megindult a mentés. Magyarok is utaztak Isztambulba, Manccsal, az ismert mentő kutyával. Mancs is segített abban, hogy a magyarok megmentették egy három éves kislány életét, aki romok alá szorult.

IV/3. Feladatok

1. REJTVÉNYEK

Ha egy tanuló a feladatával a többiekénél gyorsabban készen van, időkitöltő feladatokat oldhat meg. A tanuló elveszi a kártyát, és a helyére viszi. Felírja a rejtvény számát, majd a megfejtést. Ha készen van, a kártyát vigye vissza a helyére!

Az időkitöltő feladatoknak legyen állandó helye az osztályteremben. Az alábbiak példák, melyek kapcsolódnak az „állatos” tematikához. A feladatokat folyamatosan frissítsük. A rejtvényt kimásoljuk vagy kivágjuk (újságból, munkafüzetből, könyvből), kartonlapra ragasztjuk, beszámozzuk.

A gyerekek is gyűjtsenek, készítsenek rejtvényeket!

Keresd meg!

IV/3/1.

Keresd meg!

Minden mondatban két állat szerepel. Az egyiket könnyű megtalálni, de a másik elrejtőzött a szavak között. Keresd meg őket!

Pl. Az erdőben maci cammog. Megfejtés: Az erdőben maci cammog. = cica

- Apu lila nyakörvet vett a tacsónak.
- Tegnap Bori gólyát látott mezőn.
- Pali barátokkal ment kutyát sétáltatni.
- A focisták Puma cipőben játszanak.
- A téren a bácsi galambot etet.

MEGFEJTÉS

- Apu lila nyakörvet vett a tacsónak. (puli)
- Tegnap Bori gólyát látott mezőn. (rigó)
- Pali barátokkal ment kutyát sétáltatni. (liba)
- A focisták Puma cipőben játszanak. (maci)
- A téren a bácsi galambot etet. (csiga)

Keresd a végét!

4. fl.
↓

IV/3. A)

Írd a keretbe a megfejtés hiányzó részét!

Pl. Szereti a banánt! = MAJOM

Testét toll borítja.	MA □ □ □
A kutya lábfeje.	MA □ □
A madár elesége lehet.	MA □
A majom így beszél.	MA □ □ □
Medve kedvesen.	MA □ □
Van belőle cirmos és sziámi is.	MA □ □ □
Disznó másképp mondva.	MA □ □ □

MEGFEJTÉS

Testét toll borítja.	(MADÁR)
A kutya lábfeje.	(MANCS)
A madár elesége lehet.	(MAG)
A majom így beszél.	(MAKOG)
Medve kedvesen.	(MACI)
Van belőle cirmos és sziámi is.	(MACSKA)
Disznó másképp mondva.	(MALAC)

Keresd az elejét!

5. fl.
↓

IV/3. B)

Találd ki, melyik élőlényre gondoltunk! A jó válasz mindig -ó vagy -ő végű szó.

Pl. Lány madár = TOJÓ

Énekesmadár.	_____ Ó
Fával borított terület.	_____ Ő
Négy lába van, mégis megbotlik.	_____ Ó
A halak ezzel is kormányoznak.	_____ Ó
Az otthonra vigyázó kutya.	_____ Ő
Könnyű összetéveszteni a kígyóval.	_____ Ó
Erdőben élő állat, szeret dagonyázni a sárban.	_____ Ó

MEGFEJTÉS

Énekesmadár.	(RIGÓ)
Fával borított terület.	(ERDŐ)
Négy lába van, mégis megbotlik.	(LÓ)
A halak ezzel is kormányoznak.	(ÚSZÓ)
Az otthonra vigyázó kutya.	(HÁZÖRZŐ)
Könnyű összetéveszteni a kígyóval.	(SIKLÓ)
Erdőben élő állat, szeret dagonyázni a sárban.	(VADDISZNÓ)

Magánhangzó kerestetik

6. fl.

IV/3. C)

Melyik magánhangzó hiányzik a házi állatok nevéből? Pótold!

Pl. __K__R = ÖKÖR

L__D

L__

__K__R

T__H__N

P__LYK__

K__TY__

D__SZN__

L__B__

B__R__NY

SZ__M__R

TY__K

K__CSK__

J__H

M__CSK__

MEGFEJTÉS

L...D	(LÚD)
L...	(LÓ)
...K...R	(ÖKÖR)
T...H...N	(TEHÉN)
P...LYK...	(PULYKA)
K...TY...	(KUTYA)
D...SZN...	(DISZNÓ)
L...B..	(LIBA)
B...R...NY	(BÁRÁNY)
SZ...M...R	(SZAMÁR)
TY...K	(TYÚK)
K...CSK...	(KECSKE)
J...H	(JUH)
M...CSK...	(MACSKA)

2. SZÓGYŰJTŐ FELADATOK

A szógyűjtő feladatok szerepe a tanórán megegyezik a rejtvényeknél leírtakkal. A tanulók itt is a füzetben dolgozhatnak. Szánjunk rá öt percet egy órán, hogy bemutassuk a feladatot. Lehet versenyt is rendezni:

- A) Ki tud több szót gyűjteni? (Macskanári)
- B) Ki tudja a legtovább folytatni? (Mi lesz szegény állatokból?)

a) Macskanári

Két állatnév összevonása, ahol az egyik szó utolsó szótagja megegyezik a másik szó első szótagjával.
Pl. macskanári, denevércse, cápacsirta, rókatICA

b) Mi lesz szegény állatokból?

Három betűs állatnevek átalakítása úgy, hogy egy lépésben csak egy betűt változtathatunk. Megadunk egy szót, a tanuló ezt alakíthatja tetszőlegesen a fent leírt szabályok betartásával.
Pl. NYÚL-NYAL-HAL-HAT-HÁT-LÁT stb.

Kezdőszavak lehetnek: NYÚL, SAS, LÚD, KOS, MÉH

MELLÉKLETEK:

I/2. a)

Fejtsd meg a rejtvényt! Minden megfejtés annyi betűből áll, ahány vonalat találsz. A kétjegyű betűket egy vonalra írd!

1. Nagyon lassú, házát a hátán hordja
2. Apró rágcsáló.
3. „Száras tónak nedves partján” döglötten kuruttyol.
4. Erszényes ugróbajnok.
5. Más szóval: evetke.
6. Vízi egyszarvú.
7. A halak családjába tartozik, de a kígyóra is hasonlít.
8. Élőlény, de nem ember és nem növény. Akkor mi?
9. _____ sáska. (Nem jár templomba, mégis így hívják!)
10. Szarva nem a homlokán, hanem az orrán van.
11. „Buta vagy, mint hat _____!”
12. Két púp nőtt a hátán, de nem bánja.
13. Ha jobbról balra olvasod, a varjú szavát kapod! (KÁR!)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

13. _____

I/2. b)

Írd a számnak megfelelő állat első betűjét a vonalra!

A HÍRES ÁLLATOK NEVEI:

I.   _____
       3.   11.   _____   _____   _____

II.   _____   _____   _____   _____   _____   _____
       4.   9.   6.   1.   2.   5.

III.   _____   _____   _____   _____
       5.   7.   6.   1.

IV.   _____   _____   _____   _____   _____   _____
       4.   8.   6.   12.   10.   13.

II/2. A) – K

Kérdéskártya

BÖBE

- Hogyan került Böbe Magyarországra?
- Véletlen, hogy éppen egy lány csimpánz lett ilyen híres?
- Sorold fel, mi mindent szeretett csinálni!
- Milyen kísérletben bizonyította találékonyságát?
- A kísérletben hányféle problémát oldott meg?

Kérdéskártya

KINCSEM

- Miért lett Kincsem világhírű?
- Csak Magyarországon versenyzett?
- Hogyan jutott el távoli országokba?
- Mi lett vele, amikor abbahagyta a versenyzést?

Kérdéskártya

MANCS

- Mi a feladata Mancsnak egy földrengés után?
- Miért lett Mancs a neve?
- Hogyan került a gazdájához?
- Milyen nehézségek árán gyógyult meg?

Kérdéskártya

KÁNTOR

- Mi volt Kántor első munkája?
- Hogyan lehetett jutalmazni?
- Milyen különleges képességei voltak?
- Hogyan pusztult el?
- Milyen volt a kapcsolat Kántor és gazdája között?

II/2.B)- K

Feladatkártya

BÖBE

Húzd alá a szövegben:

- Melyik állatkertben élt Böbe?
- Hova utazott repülőn?
- Milyen formákat tudott festeni?
- Kihez állított be váratlanul, amikor elszökött?
- Milyen létrákkal végezték a kísérletet?

+ + + Mi történt Bőbével Afrikában?

Bőbét Afrikában szabadon élő csimpánzokhoz vitték. Arra számítottak, hogy csatlakozik fajtársaihoz. De Böbe nagyon félt tőlük. A gyümölcsöt a vadonban is késsel szeletelte fel. Nem csoda, hogy hazahozták!

Feladatkártya

KINCSEM

Húzd alá a szövegben:

- Hány évesen kezdett versenyezni?
- Hány éven át versenyzett?
- Miben utazott az európai országokba?
- Miért kellett abbahagynia a versenyzést?
- Hogy hívjuk a „lány” lovat?

+ + + Kincsem Gödön született. Egész életében csak a gödi forrás vizét volt hajlandó meginni. Amikor külföldön versenyzett, a gödi vizet hordókban szállították utána!

Feladatkártya

MANCS

Húzd alá a szövegben:

- Hogy hívják Mancs kiképzőjét?
- Milyen fajta kutya?
- A 11 kiskutyából hány maradt?
- Mikor vették észre, hogy az egyik lábát alig használja?
- Hol aludt addig, amíg meggyógyult?

+ + + Mancs 11 éves, családos kutya. Feleségét Dollynak (dollinak) hívják. Fia, a 6 éves Radar szintén mentőkutya. Már 3 éve dolgoznak együtt!

Feladatkártya

KÁNTOR

Húzd alá a szövegben:

- Hány évig üldözte a bűnözőket?
- Hány esetben volt sikeres Kántor?
- Milyen bűnözők után kutatott legtöbbször?
- Hogyan jelezte, ha közel voltak a bűnözőhöz?
- Miért kellett Kántort elaltatni?

+ + + Kántor úgy lett kiképezve, hogy gazdáján kívül senkitől sem fogadott el semmit, sőt idegen tányérból még akkor sem evett, ha azt a gazdája rakta elé. A tányérját nem vihették mindig magukkal, így ha távol voltak az otthontól, kizárólag Tóth Tibor tenyeréből evett.

II/6.

a)

Olyan válaszokat írtunk, amelyek a Böbéről szóló kérdésekre felelnek. Fogalmazd meg a hiányzó kérdéseket!

BÖBE

Kérdés:.....

Válasz: *Vadászok lőtték le.*

Kérdés:.....

Válasz: *A csimpánzlányok.*

Kérdés:.....

Válasz: *A piros, sárga és a kék*

Kérdés:.....

Válasz: *Először ládákra, aztán létrára.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a harmadik alkalommal a létráról sem érte el a banánt.*

b)

KINCSEM

Kérdés:.....

Válasz: *Több mint száz éve.*

Kérdés:.....

Válasz: *54.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egyszer sem!*

Kérdés:.....

Válasz: *Négy éven keresztül.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert a lábai nem bírták már az iramot.*

c)

MANCS

Kérdés:.....

Válasz: *Német juhász.*

Kérdés:.....

Válasz: *Ott, ahol a földrengés romba döntötte a házakat.*

Kérdés:.....

Válasz: *Ő a gazdája és kiképzője.*

Kérdés:.....

Válasz: *Mert mindent a mancsával intéz el.*

Kérdés:.....

Válasz: *Hat hónapig.*

d)

KÁNTOR

Kérdés:.....

Válasz: *11 évig.*

Kérdés:.....

Válasz: *Nem, csak dicsérő szavakkal.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy tyúklopás tettesét kellett megtalálni.*

Kérdés:.....

Válasz: *Erősebben, gyorsabban húzott és a hátán felállt a szőr.*

Kérdés:.....

Válasz: *Egy aknára lépett.*

II/7. – K

Veszprém állatkert Afrika repülő

csimpánzlány csibész banán láda létra

kísérlet vagon lóverseny versenyló ménes

kanca rom kajla mentőkutya földrengés

mancs állatorvos ágyneműtartó bűnöző

kudarcc búskomor akna cukorka nyomozás

könyv tyúklopás

II/8. A) – K

✂

Lehúzta hát magáról az inget, és addig csapkodta a létráról a banánt, amíg az le nem esett.

Böbe egymásra rakta a ládákat, felmászott rájuk, és leszedte a banánt.

Böbe a falnak támasztotta, de még így sem érte el a banánt.

Egy szobában banánt lógattak le a plafonról. Alatta ládák hevertek szanaszét.

Aztán jött az egyágú létra!

Másnap összecukható létrát tettek a szobába.

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, és úgy ette meg a banánt.

II/8. B) – K

✂

Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, elvette a banánt.

Aztán jött a létra!

Böbe felállt a ládákra és megette a banánt.

Amikor a létráról sem érte el a banánt, az ingével csapkodta, amíg le nem esett.

Egy szobában banán lógott. Alatta ládák voltak.

II/9.

2. fl. Az olvasmányok alapján írd be a hiányzó adatokat!

Böbe ___ hónapos volt, amikor a Veszprémi Állatkertbe került.

Egytől ___-ig tudott számolni.

Hány éves volt Kincsem?

– amikor a gazdája el akarta adni? ___

– amikor az első versenyen indult? ___

– amikor nyugdíjba vonult? ___

Az összes győzelmeinek száma: ___

Az összes verseny száma, ahol nem ő lett az első: ___

Mancs testvéreinek száma: ___

Ennyi hónapot aludt az ágyneműtartóban: ___

Kántor hány évig dolgozott nyomozóként? ___

Ennyi alkalommal segített a bűnözők megtalálásában: ___

✂

„Szeretek autóban utazni.”

„Ne kínálgass nekem cukrot!”

„Ott segítek, ahol nagy a baj.”

„54 versenyen indultam.”

„Egyszer elszöktem otthonról.”

„Hatévesen nyugdíjba vonultam.”

„Sántítottam, de gazdám meggyógyított.”

„Sok utódom született, ők is örökölték gyorsaságomat.”

„Afrikában születtem, de Veszprémben lakom.”

„A fiúk nyomomba sem érhetnek!”

„Tolvajok, reszketek!”

„A nevemet onnan kaptam, hogy kiskoromban mindenkinek a lábára léptem.”

„Soha senki nem győzött le!”

„Életemről könyvet is írtak.”

„Romok között szimatolok.”

„Ha banánról van szó, még a létrára is felmászom.”

„Nekem a munka még az evésnél is fontosabb!”

„Kiskoromban az ágyneműtartóban aludtam.”

„Egy éves koromban a gazdám el akart adni.”

„11 év alatt 279-szer voltam sikeres.”

CSITA

- Mi az a két dolog, ami Csitát ismertté tette?
- Milyen filmekben szerepelt?
- Sorold fel, mi mindent szeret csinálni!
- Milyen furcsa szokása van festés közben?

HANS

- Mi volt Hans híres produkciója?
- Hogyan bizonyították a tudósok, hogy a ló nem tud számolni?
- Mi volt Hans és gazdája trükkje?

LAJKA

- Miben volt első Lajka?
- Miért őt választották a feladatra?
- Mi történt vele az űrben?
- Miért volt fontos Lajka utazása?

BARRY

- Milyen veszély fenyegeti az embereket a hóval borította hegyeken?
- Hogyan segít a bernáthegyi a bajba jutottakon?
- Miért lett híres Barry?

CSITA

Húzd alá a szövegben:

- Hány éves most Csita?
- Hol él, amióta megöregedett?
- Mit szeret enni?
- Mit csinál, ha meglátja magát a tévében?
- Ki vette meg az egyik képét?

+ + + Tarzan szerepét Johnny Weissmüller (dzsoni vájszmüller) alakította, aki Magyarországról származott. Korábban 5 olimpiai aranyérmét szerzett úszásban! 16 filmben játszott el Tarzant. Őt láthatjátok a fotón Csitával.

HANS

Húzd alá a szövegben:

- Hol lett híres Hans?
- Kik adtak fel számtanpéldákat Hansnak?
- Az összeadás mellett mit tudott még?
- Hogyan jelezte a végeredményt?
- Honnan tudta a ló, hogy abba kell hagyni a kopogást?

+ + + Vannak tudósok, akik mégis különleges lónak tartják Hansot. Megállapították, hogy alig egy milliméteres fejmozgást is észrevett. Egyesek úgy gondolták, hogy Hans nem is látta, csak megérezte, mikor kell abbahagynia a kopogást, azaz tudott az emberek gondolataiban olvasni.

LAJKA

Húzd alá a szövegben:

- Miben lőtték ki Lajkát az űrbe?
- Mi volt Lajka, mielőtt űrhajós lett?
- Mi történt vele a kilövés után?
- Mit bizonyított be?

+ + + Lajka sorsát sokáig titok övezte. A tudósok büszkék voltak arra, hogy ők küldték az első élőlényt a világűrbe, ezért nem árulták el, hogy az utazás Lajka számára hamar véget ért. Csak néhány évvel ezelőtt derült ki az igazság.

BARRY

Húzd alá a szövegben:

- Mi jelenti a veszélyt a hóborította hegycsúcsokon?
- Mi van a bernáthegyi nyakában?
- Hány ember életét mentette meg Barry?
- Miért lőtte le őt egy ember?

+ + + Barryről sok legenda kering. Az egyik szerint egy bajba jutott gyereket a hátán cipelt el a menedékházig, s így mentette meg az életét!

Keressük a gazdánkat!

Táblázat:

Csita, a filmsztár	Hans, a matekzseni	Lajka, az úrhajós	Barry, a hegyi mentő

„Sokáig nem volt gazdám, csak kóboroltam az utcákon.”

„A lavina nagyon veszélyes dolog.”

„Szeretem megnézni a régi filmjeimet.”

„Az egyik festményemet egy múzeumban is megnézheted.”

„A kiképzésen én voltam a legügyesebb.”

„Ha gazdám bólint, abbahagyom a topogást.”

„Itt van a jó meleg tea!”

„Az én számológépem a lábam.”

„Negyven ember életét mentettem meg.”

„A cirkusz az én munkahelyem.”

„Én vagyok a legöregebb.”

„Az úrhajósok sokat köszönhetnek nekem.”

„A súlytalanságot ki lehet bírni.”

„A tudósok sajnos rájöttek a trükkre.”

„Szeretem a festéket!”

„Kikérem magamnak, nem vagyok én medve!”

III/1. – A)

3. fl. Kinek a gazdája mondhatta ezeket a mondatokat? Írd a nevét a vonalra!

A)   **Böbe**   **Kincsem**   **Mancs**   **Kántor**

*„Megint mennyi pénzt nyertünk! S én még túl akartam adni rajtad!
Mekkora bolond voltam!” _____*

*„Forró nyomon vagyunk! Nemsokára elkapjuk Csenő Jenőt. Csak ne húzz
annyira!” _____*

„Tudom, hogy fáj, de csak így fogsz meggyógyulni!” _____

*„Gyere, ülj fel a motorra! Hagyd az embereket nyugodtan megvacsorázni!”
_____*

B)   **Csita**   **Hans**   **Lajka**   **Barry**

*„Állj! Ezt a jelenetet újra fel kell vennünk. Nem voltál elég fürge. Csapó 13!”
_____*

„Teát melegíték, aztán indulunk a déli lejtőre!” _____

*„Hát neked nincs gazdád? Elviszünk a támaszpontra, meglátjuk mire vagy
képes!” _____*

*„Addig taposd a földet, amíg a fejemmel nem biccentek!”
_____*

III/1. – B)

Kinek a gazdája mondhatta ezeket a mondatokat? Írd a táblázatba!

A)

Böbe	Kincsem	Mancs	Kántor
Csita	Hans	Lajka	Barry

1. *„Teát melegítek, aztán indulunk a déli lejtőre!”*
2. *„Tudom, hogy fáj, de csak így fogsz meggyógyulni!”*
3. *„Addig taposd a földet, amíg a fejemmel nem biccentek!”*
4. *„Megint mennyi pénzt nyertünk! S én még túl akartam adni rajtad! Mekkora bolond voltam!”*
5. *„Állj! Ezt a jelenetet újra fel kell vennünk. Nem voltál elég fürge. Csapó 13!”*
6. *„Gyere, ülj fel a motorra! Hagyd az embereket nyugodtan megvacsorázni!”*
7. *„Forró nyomon vagyunk! Nemsokára elkapjuk Csenő Jenőt. Csak ne húzz annyira!”*
8. *„Hát neked nincs gazdád? Elviszünk a támaszpontra, meglátjuk mire vagy képes!”*

1. gazdi	2. gazdi	3. gazdi	4. gazdi

5. gazdi	6. gazdi	7. gazdi	8. gazdi

Keresd meg!

Minden mondatban két állat szerepel. Az egyiket könnyű megtalálni, de a másik elrejtőzött a szavak között. Keresd meg őket!

Pl. Az erdőben maci cammog.

Megfejtés: Az erdőben maci cammog. = cica

- a) Apu lila nyakörvet vett a tacsónak.
- b) Tegnap Bori gólyát látott mezőn.
- c) Pali barátokkal ment kutyát sétáltatni.
- d) A focisták Puma cipőben játszanak.
- e) A téren a bácsi galambot etet.

IV/3/1.

Keresd a végét!

4. fl. Írd a keretbe a megfejtés hiányzó részét!

Pl. Szereti a banánt! = MAJOM

Testét toll borítja.

MA

A kutya lábfeje.

MA

A madár elesége lehet.

MA

A majom így beszél.

MA

Medve kedvesen.

MA

Van belőle cirmos és sziámi is.

MA

Disznó másképp mondva.

MA

Keresd az elejét!

5. fl. Találd ki, melyik élőlényre gondoltunk! A jó válasz mindig -ó vagy -ő végű szó.

Pl. Lány madár. = TOJÓ

Énekesmadár. _____ Ó

Fával borított terület. _____ Ő

Négy lába van, mégis megbotlik. _____ Ó

A halak ezzel is kormányoznak. _____ Ó

Az otthonra vigyázó kutya. _____ Ő

Könnyű összetéveszteni a kígyóval. _____ Ó

Erdőben élő állat, szeret dagonyázni a sárban. _____ Ó

Magánhangzó kerestetik!

6. fl. Melyik magánhangzó hiányzik a házi állatok nevéből? Pótold!

Pl. __K__R = ÖKÖR

L__D

L__

__K__R

T__H__N

P__LYK__

K__TY__

D__SZN__

L__B__

B__R__NY

SZ__M__R

TY__K

K__CSK__

J__H

M__CSK__

AZ ITT A KEZEM, NEM DISZNÓLÁB CÍMŰ FEJEZET OLVASMÁNYAINAK FELDOLGOZÁSÁHOZ

KÉSZÍTETTE: Fonyódi Gábor

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Ismerkedés a képes kifejezés és átvitt értelem egyes nyelvi formáival szólások feldolgozásán keresztül.

Jelentésmagyarázat, szókincsfejlesztés.

IDŐKERET

3×45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7–9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

TÁGABB KÖRNYEZETBEN

Természetismeret: élőlények – emlős állatok

Információs és kommunikációs kultúra: fejlessze a megismerési képességeket, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.

Tanulás: élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

SZŰKEBB KÖRNYEZETBEN

Az aktív és passzív szókincs bővítése.

Szóbeli szövegalkotás fejlesztése.

A verbális kommunikáció fejlesztése.

Tapasztalatok, élmények felidézése, rendszerezése.

AJÁNLOTT MEGELŐZŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása a tartalomból, a szövegösszefüggések felismerése.

Az olvasott és a cselekvéses információ befogadása.

A tapasztalatok, élmények kifejezése nyelvi formában.

Kulturált, figyelő magatartás a beszélgetőtárs irányába.

AJÁNLOTT KÖVETŐ TEVÉKENYSÉGEK

Szóbeli és írásbeli szövegalkotás.

Mondatalkotás: szűkítés, bővítés, átalakítás, befejezés.

Az olvasottak értelmezése, lényeges információk kiválasztása, a szövegösszefüggések felismerése.

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Metakognitív képességek
Beszédképességek
Beszédértés és olvasott szöveg megértése
Olvasástechnika
Folyamatolvasás
Írás, íráshasználat
Félreproduktív írásbeli szövegalkotás

MÓDSZERTANI JAVASLATOK

Az itt ismertetett szövegfeldolgozás alapos tanítói előkészítést igényel. Az órai munka során fontos, hogy a tanító segítő, a közös munka folyamatait támogató jelenléte hangsúlyos legyen.

Ha rendszeresen alkalmazzuk az alább vázolt munkaformákat, módszereket – a kezdeti nehézségek után –, egy hatékony, a tanulók számára élvezetes tanóratípus alakulhat ki, amely sokféle formában, változatos feladattípusokban segíti az önálló ismeretszerzés és az együttműködés különböző formáinak kialakulását, alkalmazását.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Egy-egy feladat vagy folyamat végén ön- és tanítói értékelés.

Az egymásra figyelés, az együttműködés, és a segítőkézség kapjon kiemelt hangsúlyt az értékelésben mind tanuló, mind tanítói oldalról.

1. óra

I. RÁHANGOLÓDÁS

I/1.

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Hiányos szóláshasonlatok

A) A feladatlapon (I/1.) szóláshasonlatok vannak, melyekben a hasonlító mellékmondatból hiányzik az állat neve.

A gyerekek feladata, hogy – akár előzetes ismeretek, akár következtetés útján – írásban kiegészítsék a szólásokat a felkínált lehetőségekből választva. Nem baj, ha néhányat nem tudnak megoldani, vagy hibát vétének, az ellenőrző megbeszélésnél javíthatják magukat.

A megbeszélésen érdemes olyan konkrét helyzeteket, példákat gyűjteni a gyerekekkel, amelyekre vonatkoztathatók a szólások. (Ez a megbeszélés előkészítheti a I/2.-ben leírtakat!)

Indító kérdések lehetnek:

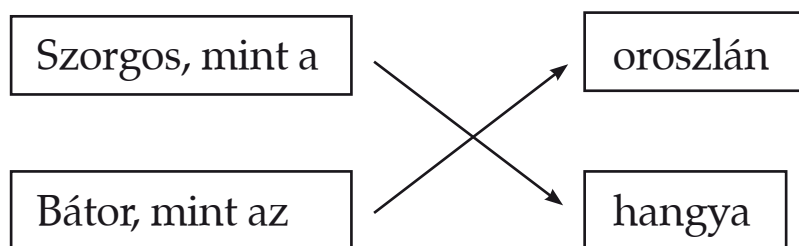
- Melyik szólást hallottad már?
- Melyik szólás volt ismeretlen számodra?
- Tudsz-e olyan helyzetet, eseményt mondani, amelyre jól illik az egyik vagy a másik szólás?

B) Egy későbbi órán ismétlésként adhatjuk ezt a feladatot:

A hiányos szólások és az állatnevek külön szókétyákra kerülnek. A tanulók húznak egyet. Ha mindenképpen van szókétya, némán elindulnak a teremben megkeresni a párjukat. Megmutatják egymásnak a szókétyákat. Bólintanak, ha megtalálták egymást, fejüket rázzák, ha nem. Közben nem beszélhetnek. Az összeállított szólások a táblára kerülnek.

Mielőtt a táblára kerülnek a szólások, egy tanuló, akinek ez a feladata, ellenőrzi, hogy valóban helyes-e a megoldás. Ő is bólintással nyugtázza, ha felkerülhet a szólás a táblára.

Pl.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Korábbi ismeretek mozgósítása

Összefüggések keresése

Spontán szövegalkotás: átélt élmény elmesélése

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Egyéni feladatmegoldás

(Dramatikus játék)

ESZKÖZÖK

Feladatlap (I/1.)

I/1.

Egészítsd ki a szólásokat a megfelelő állatfajta nevével!

gyík	csiga	róka	
nyúl	hangya	oroszlán	holló

Lassú, mint a.....

Bátor, mint az.....

Szorgos, mint a.....

Gyáva, mint a.....

Fürge, mint a.....

Ravasz, mint a .....

Ritka, mint a fehér .....

MEGOLDÁSOK

Lassú, mint a **csiga**. Bátor, mint az **oroszlán**. Szorgos, mint a **hangya**. Gyáva, mint a **nyúl**. Fürge, mint a **gyík**. Ravasz, mint a **róka**. Ritka, mint a fehér **holló**.

I/2.

TERVEZETT IDŐ: 20-25 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Hétköznapi helyzetek megfeleltetése egy-egy szóláshasonlatnak (A szövegbefogadás előkészítése)

- A gyerekek párban ülnek (lehetnek padszomszédok is), egy feladatlapot (I/2. – FI) és feladatkártyákat (I/2. – K) kapnak. Felváltva felolvassák a szólásokat, majd felvágják a feladatkártyákat. A feladatkártyákon szereplő történeteket – szintén felváltva –, felolvassák egymásnak, majd megbeszélik és eldöntik, melyik szóláshoz kapcsolódnak. Ha megegyeztek, felragasztják a történetet a szólás alá. Akik társaiknál gyorsabban végeznek, próbáljanak a felsorolásból kimaradt *Gyáva, mint a nyúl* szóláshoz egy rövid történetet kitalálni. Ezt le is írhatják, majd felolvashatják, eljátszhatják a többiek előtt. (Lásd „c”!)
- A feladat ellenőrzésnél két pár összeül és összehasonlítják, megbeszélik a megoldásokat.
- A feladatkártyákon leírt szituációkat el is játszhatják a gyerekek. A jelentkezők közül válasszunk. A szerepek kiosztása és rövid megbeszélés után következhet az „előadás”. Hívjuk fel a figyelmet a hanghordozás, mimika, testtartás stb. fontosságára a karakterek megjelenítésénél. Adjunk lehetőséget saját ötletek, élmények eljátszására is.
- Házi feladatnak adható egy rövid történet megfogalmazása, leírása egy szabadon választott szóláshoz.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK
Ok-okozati viszonyok megértése
Együttműködés, egymás segítése
Szövegolvasás

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Az olvasási- és szövegértési gondokkal küzdők egy jól olvasó, segítőkész társukkal kerüljenek párba.

MUNKAFORMÁK

Páros munka

MÓDSZEREK

Megbeszélés, véleménymondás

Hangos olvasás

Rövid szöveg alkotása

ESZKÖZÖK

Feladatlap (I/2. – FI), feladatkártya (I/2. – K)

Olló, ragasztó

I/2. – FI

Hűséges, mint a kutya.

Tarka, mint egy papagáj.

Néma, mint a hal.

Ért hozzá, mint tyúk az ábécéhez.

Fürge, mint a gyík.

Lassú, mint a csiga.

Bátor, mint az oroszlán.

Szorgos, mint a hangya.

I/2. – K

Eszter a szünetben egyszer csak sírva fakad. Társai hiába kérdezzétek, hogy mi bántja őt, nem mond semmit.

Lili narancssárga pólót, világoszöld szoknyát és piros cipőt vett fel. Barátnői ámulva nézik.

A kiránduláson Ervin mindig lemarad a többiektől. Ezért mindig meg kell állni, hogy megvárják őt.

Ádám tornaórán pillanatok alatt felmászik a kötélre. A többiek nagyon lemaradnak mögötte.

Marci golyóstolla beragad. Peti segíteni akar. Szétszereli a tollat, de összerakni már nem tudja.

Az ötödikesek el akarják kergetni a másodikos fiúkat a focipályáról. Misi nem hagyja magát:
– Én nem megyek! – mondja, és a legmagasabb ötödikes szemébe néz.

Dávid sokszor barátságtalan Bencével. Bence mégis mindig Dáviddal szeretne játszani.

A Költészet napjára minden tanulónak meg kellett tanulni egy verset. Dóri hármat tanult meg.

MEGOLDÁSOK

Hűséges, mint a kutya.

Dávid sokszor barátságtalan Bencével. Bence mégis mindig Dáviddal szeretne játszani.

Tarka, mint egy papagáj.

Lili narancssárga pólót, világoszöld szoknyát és piros cipőt vett fel. Barátnői ámulva nézik.

Néma, mint a hal.

Eszter a szünetben egyszer csak sírva fakad. Társai hiába kérdezzétek, hogy mi bántja őt, nem mond semmit.

Annyit ért hozzá, mint tyúk az ábécéhez.

Marci golyóstolla beragad. Peti segíteni akar. Szétszereli a tollat, de összerakni már nem tudja.

Fürge, mint a gyík.

Ádám tornaórán pillanatok alatt felmászik a kötélre. A többiek nagyon lemaradnak mögötte.

Lassú, mint a csiga.

A kiránduláson Ervin mindig lemarad a többiektől. Ezért mindig meg kell állni, hogy megvárják őt.

Bátor, mint az oroslán.

*Az ötödikesek el akarják kergetni a másodikos fiúkat a focipályáról. Misi nem hagyja magát:
– Én nem megyek! – mondja, és a legmagasabb ötödikes szemébe néz.*

Szorgos, mint a hangya.

A Költészet napjára minden tanulónak meg kellett tanulni egy verset. Dóri hármat tanult meg.

I/3.

TERVEZETT IDŐ: 5 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Fele sem igaz (A szövegbefogadás előkészítése)

Az olvasmányban szereplő négy szóláshoz 3-3 jelentést adunk meg. A három közül csak az egyik helyes. A tanulónak – előzetes ismereteik alapján, ill. következtetés útján –, tippelniük kell, melyiket gondolják helyesnek. (pl. *Karikázd be a helyes válasz betűjelét!*)

A tanító megkérdezheti, ki mire tippelt, hányan jelölték meg a különböző magyarázatokat, de a feladatot nem ellenőrizzük. A megfejtést a szövegek feldolgozása során ismerik meg a tanulók. Funkciója itt csupán a figyelemfelkeltés.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Korábbi ismeretek mozgósítása

Összefüggések keresése

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

ESZKÖZÖK

Feladatlap (I/3.)

I/3. – K

BÁMUL, MINT BORJÚ AZ ÚJ KAPURA

Arra mondjuk,...

- A) aki majdnem elalszik.
- B) aki nem ért semmit és bambán néz.
- C) aki valami nagyon szépet lát és nagyon boldog.

ORDÍT, MINT A FÁBA SZORULT FÉREG

Arra mondjuk,...

- A) aki kétségbeesetten kiabál.
- B) aki hangosan beszél.
- C) aki hamisan énekel.

ELŐRE ISZIK A MEDVE BŐRÉRE

Arra mondjuk, ...

- A) aki sok bort iszik.
- B) aki vadászni megy fegyver nélkül.
- C) aki túl korán örül valaminek.

ITT A KEZEM, NEM DISZNÓLÁB!

Azt jelenti, ...

- A) hogy ügyes kezem van.
- B) hogy mostam kezet.
- C) hogy barát vagyok, nem ellenség.

2. óra

II. SZÖVEGFELDOLGOZÁS

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Előkészítés

Tanulók és csapatok

Az osztály tanulóit 4 csoportra osztjuk. Fontos szempont, hogy az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők egy csapatba kerüljenek. Ha az osztálylétszám nem osztható négygel – azaz nem tudunk egyenlő számú csapatokat kialakítani –, javasoljuk, hogy ebbe a csoportba kerüljön több tanuló. Ők azok, akik a tanító közvetlen irányításával végzik a feladatokat.

A többi csapat összetétele képesség szempontjából vegyes lehet: az olvasás és a szövegértés alapján az „elfogadhatótól” a „kiválóig” terjedhet.

Tereprendezés

Amennyiben a padok mozdíthatóak, próbáljunk a csapatszámunk megfelelően 4 „munkaasztalt” összerakni, ahol az egy csapathoz tartozó tanulók kényelmesen elférnek, de nincsenek távol egymástól. Ugyanakkor a 4 munkaasztal egymástól minél távolabb legyen, így kevésbé zavarják egymást a csapatok a munkában.

Sok időt spórolunk, ha a tereprendezést az óra előtt szünetben, vagy az előző óra végén hajtjuk végre.

Papírok, feladatlapok

Minden munkaasztalra helyezzük el a feladatlapokat és a kártyákat. Mindenből a csapatlétszámunk megfelelő számúat tegyük oda úgy, hogy az azonos lapokat gemkapocccsal fogjuk össze. (Hívjuk fel a tanulók figyelmét arra, hogy csak a feladatok ismertetése után, annak megbeszélte sorrendjében vegyék el a lapokat!)

Az óra kezdete

A tereprendezés után, az óra elején, minden tanulónak elmondjuk, melyik munkaasztalhoz üljön. A tolltartót és az olvasókönyvet vigyék magukkal. Mondjuk el, hogy a következő órában azokkal fog együtt dolgozni, akikkel egy csapatba került, s hogy a csapat sikere azon múlik, milyen ügyesen tudnak együtt dolgozni. Az egymásra figyelés, egymás meghallgatása, a halk beszéd éppúgy fontos feltétele a közös munkának, mint a tanítói instrukciók betartása.

Megjegyzés

Ha az Allati hírességek c. fejezet az általunk javasolt és leírt formában került feldolgozásra, akkor építhetünk a tanulóknak a fent vázolt munkaformában szerzett jártasságára.

II/1.

TERVEZETT IDŐ: 2 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ismeretlen szavak (A szövegbefogadás előkészítése)

Az olvasmányok szövegének feldolgozása során fontos a tanulók számára ismeretlen jelentésű szavak megbeszélése. Persze a megbeszélte szavak köre a tanulók szociokulturális háttere szerint változhat.

A tanulók a szöveg olvasása közben ceruzával jelöljék a számukra ismeretlen jelentésű szavakat. (Pl. ?-lel, mert az aláhúzásnak más szerepe lesz a feldolgozás során!)

Érdemes a tanulókat arra buzdítani, hogy a szövegösszefüggésből próbáljanak következtetni a szavak jelentésére.

Szavak, szószerkezetek, melyek jelentése magyarázatra szorulhat az olvasmányokban:

Bámul, mint borjú az új kapura című olvasmányban:
bambán néz, borjú

Ordít, mint a fába szorult féreg című olvasmányban:
kétségbeesetten kiabál, rejtély, kártékony, keservesen

Előre iszik a medve bőrére című olvasmányban:
bátorságot merítsenek, fogadó

Itt a kezem, nem disznóláb! című olvasmányban:
alkut köt, békés üdvözlés

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Ismeretlen szavak, szószerkezetek jelölése

Ismeretlen szó megértése kontextusból

Szókincsfejlesztés: szavak értelmezése, szómagyarázatok

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők csapatában a tanító a szövegértelmezés szempontjából kulcsfontosságú fogalmakat, valamint a tanulók által ismeretlen jelentésűnek jelzett szavakat megmagyarázza, ill. a tanulók a tanító segítségével a szövegösszefüggésből következtetnek a jelentésre.

MUNKAFORMÁK

Frontális

MÓDSZEREK

Megbeszélés, magyarázat, tanítói közlés

II/1. (A modulban tárgyalt olvasmányok szövegei)

Itt a kezem, nem disznóláb! – Szólások 1.

BÁMUL, MINT BORJÚ AZ ÚJ KAPURA

Akkor mondjuk, ha valaki bambán néz, tátja a száját. De miért bámul a borjú az új kapura?

Régen hajnalban a pásztor végigsétált a falun, és összegyűjtötte az istállókból a teheneket és a borjakat. A csorda az egész napot a legelőn töltötte.

Este a pásztor hazaterelte az állatokat. A tehenek és a borjak a falu utcáin ballagtak. Maguktól megtalálták azt a kaput, ahol be kellett fordulniuk.

De ha új kaput csináltattak aközben, amíg a borjú legelőn volt, az állat elment az úton hazáig, de a kapu előtt megtorpant, nem mert bemenni. Ilyenkor csak állt és bámult bambán. Csak a gazda tudta beteregni.

Ezért aztán, ha egy ember valamit nem ért, és bambán néz, azt mondjuk: „Bámul, mint borjú az új kapura.”

(O. Nagy Gábor nyomán)

Itt a kezem, nem disznóláb! – Szólások 2.

ORDÍT, MINT A FÁBA SZORULT FÉREG

A szólás azt jelenti: valaki kétségbeesetten kiabál. De ki hallott már fába szorult férget ordítani?

Egyszeriben megoldódik a rejtély, ha tudjuk, hogy régen a kártékony vadállatot hívták féregnek. Ilyen volt a farkas! Megtámadta a háziállatokat, és az emberre is veszélyes volt.

De hogyan szorult a farkas egy fába? Fa volt a neve a farkasfogó csapdának. A szólás tehát a csapdába esett farkasról szól. Ha belelépett a farkas a fába, nem tudta kihúzni a lábát. Minél inkább próbálta, annál nagyobb volt a fájdalma. Szegény farkas, ilyenkor keservesen üvöltött.

(O. Nagy Gábor nyomán)

Itt a kezem, nem disznóláb! – Szólások 3.

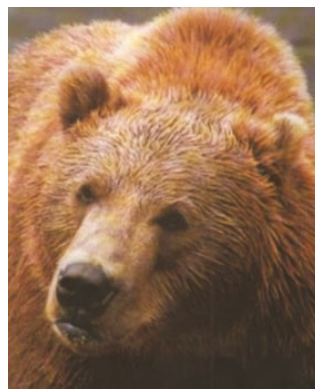
ELŐRE ISZIK A MEDVE BŐRÉRE

Olyasmit jelent, mint a várd ki a végét. Akkor mondjuk, ha valaki túl korán örül valaminek, ami nem biztos, hogy sikerül. De ki ivott a medve bőrére? Olvasd csak el ezt a mesét:

Egyszer három legény elment medvére vadászni. Hogy bátorságot merítsenek, egy fogadóban ettek-ittak. Pénzüik nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik a medvét, a bőrét eladják, abból majd fizetnek.

Az erdőben aztán találkoztak a medvével. Volt nagy ijedtség! Ketten futottak, amerre láttak. A harmadiknak futni sem volt ereje. A földre vágta magát, mintha halott volna. A medve odament, körülszaglászta, majd otthagya. Amikor elmúlt a veszély, megkérdezték a földön fekvőtől: „Mit súgott a medve a füledbe?” „Csak azt, hogy ne igyunk a bőrére addig, míg őt meg nem fogjuk!”

(O. Nagy Gábor nyomán)

Itt a kezem, nem disznóláb! – Szólások 4.

ITT A KEZEM, NEM DISZNÓLÁB!

Régen, ha két ember alkut kötött, megegyezett valamiben, kezet fogtak, s így szóltak: „Itt a kezem, nem disznóláb!” Miért éppen disznóláb? Ezt bizony jó lenne tudni!

Régen egy pisztolyt neveztek disznólábnak. Olyan volt formája, mint a malac lábának. A pisztoly kicsi volt, elfért az ember tenyerében.

Amikor két ember találkozott, tudni akarták, van-e fegyver a másiknál. Így szóltak: „Itt a kezem, nem disznóláb!”, s kezet fogtak egymással. Ez azt jelentette: „Jó barát vagyok, nincs nálam fegyver.”

A kézfogást ma is békés üdvözlésre használjuk. Ha pedig disznólábat akarsz látni, irány a múzeum!

(O. Nagy Gábor nyomán)

II/2.

TERVEZETT IDŐ: 30 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A fejezet olvasmányainak megismerése, feldolgozása.

A)

1. A csapatok tanulói kétszer némán elolvassák az olvasmányt. (Kivétel a nehezebben haladók csapata. Lásd: „B”!)
2. Amikor a tanulók megismerkedtek a szöveggel, elvesznek egy Befejezetlen mondatok kártyát (II/2. – A), és magukban megválaszolják a kérdéseket. A válaszokat nem kell leírni, a feladatkártyák a tanulók szövegértésének önellenőrzésére építenek. Ha valamit nem tudnak megválaszolni, keressék ki a szövegből!
3. A Befejezetlen mondatok kártya után következik a feladatkártya (II/2. – B). A tanulók húzzák alá ceruzával a szövegben a választ. Ha a többiekénél jóval előbb végeznek, ajánljuk az időkitöltő feladatokat (VI).
4. A tanító figyelje a csoportok munkáját. Amikor úgy látja, hogy a többség elkészült, jelzi, hogy megkezdődhet a közös ellenőrzés. (Így lesznek olyanok, akik esetleg nem végzik el az összes feladatot. Ők az ellenőrzés során pótolhatják az elmaradtakat.)
Az ellenőrzés során a tanulók felolvassák a kártyán szereplő feladatokat és megadják a választ. Hogy elkerüljük a veszekedést, az egy csoportban ülők egymás után olvassák fel és válaszolják meg a feladatokat. Mindvégig fontos, hogy a csapatok halkán beszélgessenek egymással, ne zavarják a többieket.
5. A munka befejeztével szánjunk időt arra, hogy a csapatok munkáját értékeljük. A tanulók mondják el a véleményüket, az élményeiket, a problémáikat, amelyek a közös munka során felmerültek. Végül a tanító is értékelen, kiemelve a pozitív tapasztalatokat.

Fontos, hogy a fent ismertetett lépéseket a tanulók követni tudják. A szövegfeldolgozás előtt ismertessük a lépéseket, adjunk lehetőséget kérdések feltevésére. Írjunk a táblára rövid vázlatot a teendőkről! A 4. lépés feladatait ismételjük el újra, mielőtt megkezdődik a közös munka a csapatokban.

SZÓBELI INSTRUKCIÓK	TÁBLAI JEGYZET
<p>– Olvasd el kétszer az olvasmányt némán! Jelöld azokat a szavakat, szövegrészeket kérdőjellel, amelyeket nem értesz!</p> <p>– Vegyél el egy Befejezetlen mondatok kártyát, fejezd be magadban a mondatokat!</p> <p>– Következik a feladatkártya. Ceruzával húzd alá a szövegben a választ! Ha a többiek előtt készen vagy, vegyél az időkitöltő feladatokból!</p> <p>– Amikor jelt adok (csengő, koppantás stb.), kezdődhet a közös munka. Először beszéljétek meg a kérdőjellel megjelölt szavakat. Aztán olvassátok fel a kártyákon szereplő feladatokat és oldjátok meg! Haladjatok sorban! Aki a feladatot olvassa, az mondja a megfejtést is! Figyeljete arra, hogy ne zavarjátok a többi csapat munkáját!</p> <p>– A végén közösen megbeszéljük, hogy hogyan sikerült együtt dolgozni a csapatoknak.</p>	<p>1. 2× elolv.</p> <p>2. Befejezetlen k.</p> <p>3. Feladatk. (Időkitöltők)</p> <p>4. Ism. szavak, Közös ell.</p> <p>5. Értékelés</p>

B)

1. A tanító az olvasási és szövegértési nehézséggel küzdők csapatának felolvassa a Bámul, mint borjú az új kapura c. olvasmányt. Ezt rövid beszélgetés követi a hallottakról.
2. Az ismeretlen szavak megbeszélése, következtetés a szöveggörnyezetből.
3. A csapat minden tanulója némán elolvassa a szöveget.
4. Ezután következik a hangos olvasás, majd a Befejezetlen mondatok kártya közös megoldása. (Ha marad rá idő, a feladatkártyák is sorra kerülhetnek, immár önálló feladatmegoldásként.)

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Szövegolvasás: szövegek néma olvasása

Önállóan olvasott szöveg tartalmának megértése

Válogató olvasás

Lényegkiemelő olvasás: információkeresés

Beszédbátorság, beszédkedv

Reproduktív szövegalkotás: olvasmányrészletek tartalmának elmondása

Figyelmesség a társak iránt

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Jól olvasóknak kiegészítő olvasmányok, időkitöltő feladatok

Az olvasási és szövegértési nehézséggel küzdők csapatában tanító segítség

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Önálló olvasás

Megbeszélés

ESZKÖZÖK

Olvasókönyv

Feladatkártyák (II/1. – A, B)

II/2. – A) – K

Befejezetlen mondatok:

Bámul, mint borjú az új kapura

- Hajnalban a pásztor összegyűjtötte az istállókból a ...
- Este az állatok maguktól megtalálták a ...
- Nem mert bemenni a kapun, ha ...
- Csak a gazda tudta ...
- Arra az emberre használjuk ezt a szólást, aki...

Befejezetlen mondatok

Ordít, mint a fába szorult féreg

- Régen féregnek hívták a ...
- A szólásban említett fa egy ...
- A farkas minél inkább ki akart szabadulni a csapdából, annál ...
- Arra az emberre használjuk ezt a szólást, aki ...

Befejezetlen mondatok

Előre iszik a medve bőrére

- Egyszer három legény elment ...
- Hogy bátorságot merítsenek, ...
- Pénzük nem volt, ezért azt mondták, ...
- Amikor az erdőben találkoztak a medvével, akkor ...
- Amikor megkérdezték a társai, mit sűgött a medve a fülébe, azt mondta: ...
- Akkor használjuk ezt a szólást, amikor ...

Befejezetlen mondatok

Itt a kezem, nem disznóláb!

- Régen disznólábnak neveztek egy ...
- A pisztoly akkora volt, hogy...
- Amikor két ember találkozott, tudni akarták, hogy ...
- Akkor használjuk ezt a szólást, amikor ...

II/3.

TERVEZETT IDŐ: 10-10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Hiányos mondatok kiegészítése (Szövegfeldolgozás)

A tanulóknak a fejezet olvasmányainak hiányos szövegváltozatát adjuk oda. A hiányzó szavak pótlását a szövegösszefüggés, a szövegtartalomra való emlékezés, valamint a kérdőszavak segíthetik. A feladatlapok helyes megoldásának feltétele a pontos szövegismeret. A tanulók mindig az olvasmány többszöri olvasása és megbeszélése után lássanak neki.

A tanulóknak nem kell feltétlenül az eredeti szövegben szereplő szavakat leírni, rokon értelmű megfelelőjükkel is élhetnek.

Az ellenőrzésnél a tanulók használják a szöveget, vessék össze saját munkájukkal.

Ha a tanítási órán nem jut rá idő, akkor lehet házi feladat is!

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Emlékezet: információk tárolása és alkalmazása

Rész-egész megkülönböztetése

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Azok a tanulók, akiknek szövegértési gondjai vannak, a tanítóval közösen oldják meg a feladatot.

MUNKAFORMÁK

Önálló munka

MÓDSZEREK

Felidézés

Önellenőrzés összehasonlítással

ESZKÖZÖK

Feladatlap (II/2.)

II/2. – B) – K

Feladatkártya

Bámul, mint borjú az új kapura

Húzd alá a szövegben:

- Ki gyűjtötte össze a teheneket és borjakat?
- Hol töltötték az állatok a napot?
- A hazatérő állatok mit találtak meg segítség nélkül?
- Mit csinált a borjú az új kapu előtt?
- Mikor használjuk a szólást?

Feladatkártya

Ordít, mint a fába szorult féreg

Húzd alá a szövegben:

- Hogyan kiabál az, akire ezt a szólást használjuk?
- Kit neveztek régen féregnek?
- Miért volt kártékony a farkas?
- Mi volt a fa?
- Mi történt, ha a farkas belelépett a fába?
- Mit tett a farkas fájdalmában?

Feladatkártya

Előre iszik a medve bőrére

Húzd alá a szövegben:

- Mikor használjuk ezt a szólást?
- Ki ment vadászni?
- Hol ettek-ittak?
- Mit csináltak ketten, amikor meglátták a medvét?
- Miért nem menekült a harmadik?
- Mit súgott a medve?

Feladatkártya

Itt a kezem, nem disznóláb!

Húzd alá a szövegben:

- Hogy mondják másképp: két ember megegyezett?
- Mit neveztek disznólábnak?
- Milyen volta formája?
- Mit jelent, hogy „Itt a kezem, nem disznóláb”?
- Mire használjuk a kézfogást?

3. óra

II/3.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ha az első órán a csapatok elkészültek a szövegfeldolgozás feladataival, a második órán új csapatokat szervezünk. A szempont: minden csapatban egy-egy olvasmány *szakértője* legyen. Ezért a négy munkapadot kisebbekre kell bontani. (Pl. egy 28 fős osztályban 7 négyfős csapat lesz.)

Ha az osztálylétszám nem osztható négygyel, akkor – mint ahogy azt már javasoltuk –, a nagyobb létszámú olvasási, szövegértési nehézséggel küzdők csapatából ketten-ketten képviseljék közösen a Bámul, mint borjú az új kapura c. olvasmányt.

Szakértők mondják

A szakértők az olvasmányok sorrendjében (1. Bámul, mint borjú az új kapura, 2. Ordít, mint a fába szorult féreg, 3. Előre iszik a medve bőrére, 4. Itt a kezem, nem disznóláb!) elmondják a szólás eredetét és jelentését. Minden szólás ismertetésére kb. 2 perc áll rendelkezésre. (A tanító kezelje rugalmasan az időkeretet.)

A szakértők törekedjenek arra, hogy minél pontosabban és részletesebben beszámoljanak az olvasottakról. A csapat másik három tanulója csak akkor szólaljon meg, ha kérdése van. A tanító csengővel, koppanással jelezze, ha letelt az idő, és a következő szakértőn a sor.

Ha mindegyik szólás sorra került, jöhet a vetélkedő!

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Beszédbátorság, beszédkedv

Félreproduktív szövegalkotás: tartalomismertetés

Figyelmesség a társak iránt

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Az olvasási-, szövegértési nehézséggel küzdők párban számolhatnak be.

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Szóbeli közlés, megbeszélés, megtanítás

2. fl.**II/3.**

**Olvasd el a *Bámul, mint borjú az új kapura* című olvasmányt!
Egészítsd ki a mondatokat az olvasottak szerint! Segítenek a kérdések!**

Régen hajnalban a ..... végigsétált a falun, és
(Ki?)

összegyűjtötte az ..... a teheneket és a borjakat.
(Honnan?)

A csorda az egész napot a ..... töltötte.
(Hol?)

..... a pásztor hazaterelte az állatokat.
(Mikor?)

A tehenek és a borjak a falu utcáján .....
(Mit csináltak?)

Maguktól megtalálták azt a....., ahol be kellett fordulniuk.
(Mit?)

Milyen emberre illik a „Bámul, mint borjú az új kapura” szólás? Húzd alá a helyes választ!

okos, buta, ügyetlen, csodálkozó, álmos

II/3.

**Emlékszel az *Ordít, mint a fába szorult féreg* című olvasmányra?
Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!**

Régen a kártékony vadállatot hívták ..... Ilyen volt a
(Minek?)

farkas! .....a háziállatokat, és az emberre is veszélyes volt.
(Mit csinált?)

De hogyan szorult a farkas egy fába? Fa volt a neve a farkasfogó ..... A szólás tehát a
(Minek?)

csapdába esett ..... szól. Ha beszorult a farkas a fába, nem
(Miről?)

tudta kihúzni a ..... Minél inkább próbálta, annál
(Mit?)

nagyobb volt a ..... Szegény farkas, ilyenkor
(Mije?)

..... üvöltött.
(Hogyan?)

Milyen emberre használjuk ezt a szólást?

II/3.

**Emlékszel az *Előre iszik a medve bőrére* című olvasmányra?
Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!**

Egyszer három ..... elment medvére vadászni.
(Ki?)

Hogy bátorságot merítsenek, egy ..... ettek- ittak.
(Hol?)

..... nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik
(Mijük?)

a medvét, a bőrét eladják, abból majd .....
(Mit csinálnak?)

Az ..... aztán találkoztak a medvével. Volt
(Hol?)

nagy.....! Ketten futottak, amerre láttak.
(Mi?)

A ..... futni sem volt ereje.
(Hányadiknak?)

A ..... vágta magát, mintha halott volna.
(Hova?)

A medve odament, ..., majd otthagyta.
(Mit csinált?)

Amikor elmúlt a ....., megkérdezték a
(Mi?)

földön fekvőtől: „Mit súgott a medve a füledbe?” „Csak azt, hogy ne igyunk a .....
(Mijére?)
addig, míg őt meg nem fogjuk!”

Mire figyelmeztet ez a szólás?

II/3.

Emlékszel az *Itt a kezem, nem disznóláb!* című olvasmányra?
Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!

Régen egy ..... neveztek disznólábnak. Olyan volt a
(Mit?)

formája, mint a ..... lábának. A pisztoly kicsi volt,
(Minek?)

elfért az ember .....
(Mijében?)

Amikor két ember....., tudni akarták, van-e
(Mit csinált?)

.....a másiknál. Így szóltak: „Itt a kezem, nem
(Mi?)

disznóláb!”, skezetfogtakegymással. Ez azt jelentette: „Jó.....vagyok, nincs nálam fegyver.”
(Ki?)

Mikor használjuk ezt a szólás?

II/4.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Szólások és történetek (Szövegfeldolgozás)

Szövegértést bizonyító feladat megoldása, a fejezet olvasmányainak szintetizálása. Hétköznapi helyzetek, történetek megfeleltetése az olvasmányban ismertetett szólásokkal.

A négyes csoportokban minden tanuló egy történetet kap a négyből. A szöveg hosszúsága alapján differenciálhatunk: a hosszabb, összetettebb szövegeket a jól olvasók kapják (II/4. – A), B)

Mindenki önállóan, néma olvasással felkészül a szöveg hangos, bemutató olvasására. (A nehezen olvasók a tanítóval olvasnak hangosan.) Ha felkészültek, felolvassák a történeteket. Minden történet elhangzása után a csoport megbeszéli, melyik szólás illik a történethez.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Ok-okozati viszonyok megértése

Együttműködés, egymás segítése

Szövegolvasás

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

Egész osztály

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Megbeszélés, véleménymondás

Hangos olvasás

ESZKÖZÖK

Feladatkártya (II/4.)

II/4. – K

A)

Az iskolában focibajnokságot rendeznek. A 3. C osztály tanulói biztosak abban, hogy ők lesznek a bajnokok. Az osztályban négyen is vannak, akik egyesületben fociznak. A szünetben mondogatják is a többieknek:

- Kár a gőzért, nincs semmi esélyetek!
- Mi leszünk a bajnokok!
- Hát ti is indultok? Mindjárt meghalok a röhögéstől!
- Szeretnétek nagyon kikapni? Mert ha igen, akkor csak gyertek!

S valóban, a 3. C sorra nyeri a meccseket. Már csak egy mérkőzés van hátra, és a döntőbe jutnak!

De ezen a mérkőzésen semmi sem sikerül. Két kapufát lőnek. Egyre idegesebbek, az ellenfél pedig egyre bátrabb. Veszekedni kezdenek egymással, s nem figyelnek eléggé a meccsre. Az utolsó percben az ellenfél belövi a győztes gólt. A 3. C focistái mégsem lesznek döntősök!

B)

Hanna biciklizni tanul. Most először ül kétkerekűn. Édesapja fogja a nyeret, hogy fel ne boruljon. Lassan, óvatosan indul el. Tetszik neki a biciklizés. Élvezi, ahogy a fák elsuhannak mellette és a szél a hajába kap. Egyre gyorsabban tekeri a pedált.

– Apa, ugye ügyes vagyok? – kérdi nevetve.

De nem jön válasz. Hátranéz, hát látja, hogy édesapja ott áll, messze tőle, s őt figyeli. Már egy ideje egyedül biciklizik! Megrémül.

– Jaj, most mi lesz? – gondolja, és minden bátorsága elhagyja.

Forogni kezd vele a világ, aztán egy ütést érez. Amikor kinyitja a szemét, ott fekszik a földön. A térdét lehorzsolta, vérzik. Bömbölni kezd, ahogy a torkán kifér. Nem is a fájdalomtól, inkább az ijedségtől. Az ablakokban kíváncsiskodó arcok jelennek meg. Az édesapja közben odaér, de alig tudja megvigasztalni a zokogó kislányt.

C)

Dani és Ábel a vízparton sétálnak. Áron felkiált:

– Odanézz, milyen gyönyörű kő van a vízben!

De hiába nyújtózkodik, nem éri el. Dani egy bottal ügyesen kipiszkálja a vízből a követ.

Vitatkozni kezdenek:

– Az enyém, én láttam meg először! – kiáltja Ábel.

– Az enyém, én szedtem ki a vízből! – válaszol Dani.

Verekedni kezdenek. A kő a vízbe hull. Hiába keresik, többé nem találják. Ábel és Dani bosszúsan mennek haza.

Az iskolában három napig nem szólnak egymáshoz. De a negyedik napon Ábel odamegy Danihoz. Kibékülnek. Délután újra együtt sétálnak a vízparton.

D)

Kati és három barátjáné nyaralnak. A táborban közös szobájuk van. Esik az eső, ezért bent játszanak a szobában.

Katinak eszébe jut, hogy kint hagyta a ruháját száradni. Kiszalad érte. Közben a három barátóné elbújik. Egy az ágy alá, egy a szekrénybe, egy az ajtó mögé.

Amikor Kati csurom vizesen belép a szobába, nem hisz a szemének. Még a lélegzete is elakad: Hová tűntek a lányok???

MEGOLDÁS

II/4. – A: *Előre iszik a medve bőrére.*

II/4. – B: *Ordít, mint a fába szorult féreg.*

II/4. – C: *Itt a kezem, nem disznóláb!*

II/4. – D: *Bámul, mint borjú az új kapura.*

III. ÖSSZEGZÉS

III/1.

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Szavak és szólások (Összefoglalás)

A versenyfeladatban a csapatok számot adnak arról, milyen alaposan sikerült átadni egymásnak a szólásokkal kapcsolatos tudnivalókat.

Minden csapat kap egy A/3-as rajzlapot. Hajtogatással négy egyenlő részre osztják a lapot. A részeket megcímkézik. (Lásd lent!)

Kiosztjuk a fénymásolt szókétyákat (III/1.), amelyeken a tanult szólásokhoz tartozó szavak vannak. A tanulók szétvágják a szókétyákat. Felváltva olvassák a szavakat, és megbeszélik, melyik szó melyik szólás magyarázatához kapcsolódik. Ha a csapattagok megegyeztek egy megoldásban, a szót a hozzá tartozó szólás alá ragasztják.

Az a csapat, amelyik gyorsan elkészül a feladattal, a felragasztott szavak alá saját szavakat is írhat.

Ellenőrzés: egy csapat tanulója elmondja az egy szóláshoz kapcsolt szavakat és indokol.

Ha az óra végén még marad idő, ajánljuk a fejezet olvasmányaihoz kapcsolható tevékenységeket, játékokat (V.) és az időkitöltő feladatokat (VI.)!

Táblázat:

Bámul, mint borjú az új kapura.	Ordít, mint a fába szorult féreg.	Előre iszik a medve bőrére.	Itt a kezem, nem disznóláb.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK

Információk, tapasztalatok mérlegelése

Következtetés

Együttműködés

CÉLCSOPORT – A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulók a tanító segítségével oldják meg a feladatot.

MUNKAFORMÁK

Frontális csoportmunka

MÓDSZEREK

Megbeszélés, véleménymondás

ESZKÖZÖK:

Szókétya (III/1.)

A/3-as rajzlap, ragasztó

III/1.

fogadó vadállat farkas üvöltés	fájdalom halott erdő istálló	alku találkozás pénz	csorda üdvözlés bambulás	barát falu pisztoly	pásztor csapda vadászat
---	---------------------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------	-------------------------------

MEGOLDÁS

Bámul, mint borjú az új kapura.	Ordít, mint a fába szorult féreg.	Előre iszik a medve bőrére.	Itt a kezem, nem disznóláb.
pásztor falu istálló csorda bambulás	vadállat farkas csapda üvöltés fájdalom	fogadó pénz erdő halott vadászat	pisztoly alku barát üdvözlés találkozás

IV. FELADATOK A FEJEZET OLVASMÁNYAIHOZ

IV/1. ANAGRAMMÁK

A szövegfeldolgozás ajánlott, de nem nélkülözhetetlen feladata. Akkor javasolt, ha marad idő az első óra végén:

A csapatok minden tanulója az általa megismert szövegből kiválaszt 5-5 szót, lehetőleg az olvasmány fontos szavai, fogalmai közül. Ezt az öt szót betűik összekeverésével egymás alá írják egy papírlapra. Ha ezzel mindenki készen van, a csapat tanulói kicserélik a lapokat egymás között.

Fontos: A tanulók először írják le maguknak a kiválasztott szavakat, majd tetszőlegesen válogatva írják le a betűket úgy, hogy a leírt betűt áthúzzák a szóban. Így elkerülhetőek a tévesztések.

A feladatot azzal is ki lehet egészíteni, hogy a tanulóknak el kell mondani, hol, milyen összefüggésben szerepel az öt szó a szövegben.

Pl.	G E É R F	(FÉREG)
	F K A S A R	(FARKAS)
	Á L L V A A T D	(VADÁLLAT)
	P C S A A P D	(CSAPDA)
	L Y E É S Z V	(VESZÉLY)
		(Ordít, mint a fába szorult féreg)

IV/2. ÍRÁSGYAKORLATOK

A) VÁLOGATÓ MÁSOLÁS

Szólások és jelentésük párosítása másolással.

3. fl.

IV/2. – a)

Írd a szólásokat a jelentésük alá! Figyelj a pontos másolásra!

Itt a kezem, nem disznóláb!

Rossz fát tesz a tűzre.

Előre iszik a medve bőrére.

Túl korán örül valaminek.

Barát vagyok, nem ellenség.

Roszaságot követ el.

B) KIEGÉSZÍTÉS, PÓTLÁS

1. Hiányos szólások kiegészítése a „milyen?” kérdésre válaszoló szavakkal.

4. fl.**IV/2. – b)**

A szólásokból hiányoznak a milyen kérdésre válaszoló szavak. Pótold őket!
(Ne felejtse, hogy a mondatot nagybetűvel kezdjük!)

....., mint a csiga.

....., mint az oroszlán.

....., mint hangya.

....., mint a nyúl.

....., mint a gyík.

....., mint a hal.

....., mint egy papagáj.

....., mint a kutya.

2. Hiányzó ékezetek pótlása.

5. fl.

IV/2. – c)

Pótold a hiányzó ékezeteket a szólásokban!

Bamul, munt borju az uj kapura.

Ordít, munt a faba szorult fereg.

Elore iszik a medve borere.

Itt a kezem, nem disznolab!

Lassu, mint a csiga.

Ert hozza, mint tyuk az abecehez.

Gyava, munt a nyul.

Huseges, mint a kutya.

C) TOLLBAMONDÁS

A tollbamondásnál csoportosíthatjuk a szólásokat aszerint, hogy mit akarunk gyakoroltatni a gyerekekkel:

Mássalhangzók hosszúsága

Lassú, mint a csiga.
 Rossz fát tesz a tűzre.
 Fittyet hány neki.
 A holló vájja ki a szemét!
 Bal lábbal kelt fel.

Magánhangzók hosszúsága

Előre iszik a medve bőrére.
 Bámul, mint borjú az új kapura.
 Kígyót, békát kiált rá.
 Kilóg a lóláb.

Másképp írom, másképp hallom

Mással kapartatja ki a gesztenyét.
 Fején találja a szöget.
 Szidja, mint a bokrot.
 Ne ferd az ördögöt a falra!
 Füle botját se mozdítja.

Mondatvégi írásjelek

Majd ha fagy!
 Mi fán terem?
 Ordít, mint a fába szorult féreg.
 Apád, anyád idejőjjön!
 Széna-e vagy szalma?

IV/3. SZÓHATÁROK

6. fl.
↓

IV/3.

a) Bontsd álló egyenesekkel szavakra a szólásokat!

Bámulmintborjúazújkapura.
 Ordítmintafábaszorultféreg.
 Előreiszikamedvebőrére.
 Ittakezemnemdisznóláb!

b) Másold a füzetbe helyesen a szólásokat!

IV/4. ÖSSZEKUSZÁLT TÖRTÉNETEK

A Bámul, mint borjú az új kapura és az Előre iszik a medve bőrére szólásokhoz tartozó szövegeket mondatokra, kisebb egységekre bontottuk.

A tanulók először vágják fel az összekevert mondatokat! Az a feladatuk, hogy a szöveget újra összeállítsák, majd az összeolvasással ellenőrizzék, hogy jól dolgoztak-e.

A lassan olvasó, ill. szövegértésben lassan fejlődő tanulóknak a kezdő és a befejező részt megjelölhetjük. Ezeknél a tanulóknál a tanító aktívan is segítse a szövegrészek egymáshoz való viszonyának megtalálását.

IV/4.

a) Bámul, mint borjú az új kapura

Maguktól megtalálták azt a kaput, ahol be kellett fordulniuk.

De ha új kaput csináltattak aközben, amíg a borjú legelőn volt, az állat elment az úton hazáig, de a kapu előtt megtorpant, nem mert bemenni.

Este a pásztor hazaterelte az állatokat. A tehenek és a borjak a falu utcáin ballagtak.

Ilyenkor csak állt és bámult bambán. Csak a gazda tudta beteregni.

A csorda az egész napot a legelőn töltötte.

Régen hajnalban a pásztor végigsétált a falun, és összegyűjtötte az istállókból a teheneket és a borjakat.

b) Előre iszik a medve bőrére

„Csak azt, hogy ne igyunk a bőrére addig, míg őt meg nem fogjuk!”

Az erdőben aztán találkoztak a medvével. Volt nagy ijedtség! Ketten futottak, amerre láttak.

Amikor elmúlt a veszély, megkérdezték a földön fekvőtől: „Mit sűgött a medve a füledbe?”

A harmadiknak futni sem volt ereje. A földre vágta magát, mintha halott volna. A medve odament, körülszaglászta, majd otthagya.

Pénzük nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik a medvét, a bőrért eladják, abból majd fizetnek.

Egyszer három legény elment medvére vadászni. Hogy bátorságot merítsenek, egy fogadóban ettek-ittak.

V. A FEJEZET OLVASMÁNYAIHOZ KAPCSOLHATÓ JÁTÉKOK, TEVÉKENYSÉGEK

V/1. RAJZFELADAT

A tanulók készítsenek rajzot egy általuk választott szólásmondásról. (Lehet olyanról is, amely nem szerepel a könyvben!)

Három megközelítés is kínálkozik. (A tanulóra bízhatjuk, melyiket választja közülük.)

- a) egy olyan helyzet lerajzolása, amivel a szólás kapcsolatba hozható
(Pl. Ordít, mint a fába szorult féreg: valaki ráüt a kalapáccsal az ujjára.)
- b) szólásban megfogalmazott képi motívum ábrázolása
(Pl. Bámul, mint borjú az új kapura: áll a borjú tágra meredt szemmel a kapu előtt.)
- c) a szólás szó szerint való értelmezéséből fakadó tréfás megközelítés
(Pl. Itt a kezem, nem disznóláb: a ruha ujjából disznóláb kandikál ki!)

A rajz elkészítésénél fontos szempont a szólás kifejező, ötletes megjelenítése, a fontos részek kiemelése színnel, mérettel, a felesleges motívumok elhagyása.

V/2. DRÁMAJÁTÉK

Életre kelt szólások

A szóláshasonlatokban jelzett tulajdonságok megjelenítése, életre keltése mozdulatokkal, mimikával stb. Fontos szabály, hogy a tanulók ne az állatot játsszák el!

A nézők kitalálhatják, melyik szólás kelt életre.

Pl.

Lassú, mint a csiga.

Bátor, mint az oroszlán.

Szorgos, mint a hangya.

Gyáva, mint a nyúl.

Fürge, mint a gyík.

Néma, mint a hal.

Tarka, mint egy papagáj.

VI. IDŐKITÖLTŐ FELADATOK

Ha egy tanuló a feladatával a többiekénél gyorsabban készen van, időkitöltő feladatokat oldhat meg. A tanuló elveszi a kártyát, és a helyére viszi. Felírja a rejtvény számát, majd a megfejtést. Ha készen van, a kártyát vigye vissza a helyére!

Az időkitöltő feladatoknak legyen állandó helye az osztályteremben. Az alábbiak példák, amelyek kapcsolódnak az „állatos” tematikához. A feladatokat folyamatosan frissítsük. A rejtvényt kimásoljuk vagy kivágjuk (újságból, munkafüzetből, könyvből), kartonlapra ragasztjuk, beszámozzuk.

A gyerekek is gyűjtsenek, készítsenek rejtvényeket!

VI/1. KÖSD ÖSSZE!

A tanulóknak, akik elvégezték a feladatukat, kutyás szólásokat és magyarázataikat kell párosítani. Az összetartozó szólást és magyarázatát össze kell kötni. A megfejtést a mondatok értelmezése és a nyelvi tapasztalatok segíthetik. (Pl. Jóllakott, mint kilenc kutya egy egérrel. Jól lakhat kilenc kutya ilyen kevéssel? Tehát a szólás jelentése: *Éhesen maradt.*)

Ha elkészültek, ismertethetik a szólásokat. Érdeemes utána a szólás mögött meghúzódó tapasztalatról és hagyományról is beszélgetni a gyerekekkel. (Pl. Olyan, mint a kivert kutya. = a gazdátlan, kóbor kutyára utal a szólás; Ebadta kölyök. = régi hiedelem: a boszorkányok néha kutya képében jelennek meg, tehát boszorkánytól származik a gyerek!)

7. fl.

VI/1.

Kösd össze a szólásokat a jelentésükkel!

Ebadta kölyök.

Míntha a kutya szájából vették volna ki.

Olyan, mint a kivert kutya.

Kutya baja.

Magányos, nincs társa.

Nagyon gyűrött.

Nincs semmi baja.

Csintalan gyerek.

VI/2. ÖSSZETETT SZAVAK

Két összetett szóban keressük a hiányzó állatnevet. Egyiknek a végéről, másiknak az elejéről hiányzik ugyanaz az állatnév.

VI/2.

Két szóban keressük a hiányzó állatnevet. Egyiknek a végéről, másiknak az elejéről hiányzik ugyanaz az állatnév. Ha tudod, írd le!

Pl. hó.....fészek
hó bagoly fészek

Feladatok:

vas ..... szem
verseny..... darázs
óriás..... méreg
fa .....ól
teknős..... comb
vad..... ól

(Egy kis segítség! Ezek közül választhatsz: macska, ló, kígyó, kutya, béka, disznó.)

Másold ide az összetett szavakat! Ne felejtsd: az összetett szavakat egybeírjuk!

hóbagoly,bagolyfészek _____
_____
_____

VI/3. ALKALMAZOTT ÁLLATISMERET

Karinthy Frigyes *Mindenre képes Brehm vagy Alkalmazott Állatismet* c. írásában szereplő meghatározások és állatnevek párosítása, összekötése.

Plusz feladat: a tanulók maguk is próbálkozhatnak hasonló kitalálásával.

8. fl.

VI/3.

Válassz nevet az állatoknak! Kösd egymáshoz őket a példa szerint!

A kis aligátor:	négerlice
A kis róka:	zabálna
A kövér fóka:	oboa
A jóllakott elefánt:	telefánt
Az éhes bálna:	apróka
A züllött medve:	alig-aligátor
A vidám mókus:	butulok
Csukáné férje:	kancsuka
A hanyatló értelmű tulok:	nevetke
Az öreg boa:	pufóka
A fekete gerlice:	elvetemedve

VI/4. GYŰJTŐFELADAT

Állati eszközök

Keress olyan dolgokat, tárgyakat, melyeket állatról neveztek el. Írd le azt is, mire használjuk ezeket a tárgyakat!

Pl.

polip	– Csomagtartóra rögzítjük vele a bőröndöt és más tárgyakat.
malaclopó	– Régi kabát.
disznóláb	– Egy pisztolyt neveztek így régen.
macskaszem	– Ha megvilágítjuk, visszaverődik róla a fény.
lúdláb	– Finom csoki torta.
tyúkhúr	– Kertben növe gazféle.
csiga	– Nehéz tárgyak felemelésére szolgáló eszköz.

+ fakutya, vasmacska, csigalépcső, kakaós csiga stb.

Találós kérdés

A kecske is jól lakjék, és a káposzta is megmaradjon

A szólás jelentése:

Valaki úgy tesz magának engedményt, hogy azért maga sem károsodik, vagy ki tud elégíteni ellentétes igényeket.

A tanulóknak feladhatjuk a szólással kapcsolatba hozható találós kérdést O. Nagy Gábor *A mi fán terem?* című könyvéből:

Hogyan lehet átvinni egy kecskét, egy farkast és egy káposztát a folyón olyan csónakon, melyen a révészen kívül csak egy fér el a három közül. A kecskét nem lehet a káposztával, a farkast nem lehet a kecskével együtt hagyni, mert a kecske megeszi a káposztát, a farkas pedig a kecskét.

A megfejtés:

Először átvviszi a révész a kecskét, otthagyja a farkast és a káposztát. Azután átvviszi a farkast, de visszahozza a kecskét. Majd a farkashoz viszi a káposztát, végül visszajön a kecskéért és azt is átvviszi a többihez.

VII.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az olvasókönyvben ismertetett szólások mellett továbbiak eredetét, magyarázatát is bemutatgatjuk, elolvasathatjuk a gyerekekkel (VII/1. – 6.)

A szövegek feldolgozásának menete követheti a fentebb ajánlottakat. A tanulók a szólások megismerése után mondjanak példákat, milyen helyzetekre alkalmazhatóak a szólások. Kiscsoportokban kitalálhatnak, és a többiek előtt eljátszhatnak ilyen jeleneteket.

A szövegekből egyénileg is felkészülhetnek tanulók, hogy aztán az osztálynak is elmondhassák, mit tudtak meg egy szólás eredetéről, jelentéséről. (A szövegek O. Nagy Gábor szólásmagyarázatainak könnyített, átdolgozott változatai.)

VII/1.

ROSSZ FÁT TESZ A TÚZRE

Arra mondjuk, hogy „rossz fát tesz a tűzre”, aki valami csíny, rosszaságot követ el.

Régen a parasztházakban nem volt kémény. Amikor a kemencében tüzet raktak, a füst a nyitott ajtókon, ablakokon távozott a házból. Nagyon fontos volt, hogy jól égő fát használjanak. Ha rossz fát raktak a tűzre, a nagy füst betöltötte a házat és a lakóknak ki kellett menekülniük az otthonukból.

Ma már kevés helyen használnak tűzifát, de a mondás megmaradt. Ha valaki olyan dolgot tesz, amivel másoknak árt, még mindig azt mondjuk: *Rossz fát tett a tűzre.*

VII/2.

MAJD HA FAGY!

Ha valamit kérsz a barátodtól, és ő azt mondja neked: „Majd ha fagy!”, ez azt jelenti, hogy arra ugyan várhatsz, soha nem fog megtörténni.

De miért? Hiszen csak a telet kell megvárni, akkor fagy lesz, s teljesülhet a kívánság is!

Ha nyomozni kezdünk, akkor kiderül, hogy a Majd ha fagy! egy régi mondóka első sora. Gyerekek mondogatták:

*Majd ha fagy,
Hó lesz nagy,
Répa terem,
Vastag, nagy.*

Télen pedig a fagyott földben nem terem semmi! Tehát akkor válik valóra a kívánságod, ha csoda történik. Mondhatjuk azt is, hogy sohanapján, vagy hogy *holnapután kiskedden*, és persze azt is: *Majd ha fagy!*

VII/3.

NE FESD AZ ÖRDÖGÖT A FALRA! (MERT MÉG MEGJELENIK!)

Egyszer réges-régen egy szerzetes a templom falára egy szentképet készített. Az ördögöt is le akarta festeni, de nagyon csúf formában. Ahogy nekilátott, megjelent az ördög. Arra kérte, hogy ne fesse ennyire csúnyára. De a festő nem engedett az ördög kérésének. Bosszúból az ördög kirántotta alóla az állványt, amin a szerzetes állt.

A szerzetes zuhant, zuhant, de az egyik megfestett szent kinyújtotta a kezét, és megtartotta a levegőben a festőt.

Manapság akkor használjuk ezt a mondást, amikor valami rossz, kellemetlen eseményről beszélünk, ami a jövőben megtörténhet. Ilyenkor ijedten kérjük: *Ne fessd az ördögöt a falra!*
Vagyis: ne folytasd, mert még valóban megtörténik!

VII/4.

FEJÉN TALÁLJA A SZÖGET

Azt jelenti: megtalálja a helyes megoldást, rátapint a lényegre.

Ha a kalapáccsal pontosan ráütünk a szögre, az bizony beleszalad a fába. A szólás mégsem innen származik. Sőt, a szólásnak semmi köze a szög beveréséhez!

Réges-régen íjászversenyeket rendeztek a városok főterén. Jöttek a híres íjászok. Mindegyiknek az volt a célja, hogy eltalálja a céltábla közepét, ahol volt egy kis pöcök, ezt nevezték szögnek. Az lett a győztes, aki fején találta a nyílvevesszővel a szöget.

Ma már nincsenek íjászversenyek, de aki eszesen rájön egy probléma megoldására, arra méltán mondhatjuk: *Fején találta a szöget!*

VII/5.

MÁSSAL KAPARTATJA KI A GESZTENYÉT

Akkor használjuk ezt a szólást, ha valaki mást dolgoztat azért, hogy elérje a célját.

De miért pont gesztenyét említ a szólás? A választ egy La Fontaine (Lafonten) tanmeséből tudhatod meg:

„Egyszer egy gazdag ember sült gesztenyét akart enni. Hívatta a szolgálját, aki rögvést néhány szemet a kemencébe dobott.

Élt a házban egy majom. Nagyon szerette ő is a gesztenyét, de félt, hogy megégeti magát. Szólt hát egy kóbor macskának, és azt hazudta neki, hogy a kemencében hús sül. Több se kellett az éhes macskának, belenyúlt a tűzbe. Csak amikor már kiszedte, látta, hogy nem fogára való az étel. A majom megette a gesztenyét, a macska fájó manccsal, éhesen elkódorgott.

Ezért aztán, ha valaki ravasz módon ráveszi a másikat, hogy dolgozzon helyette, azt mondjuk: *Mással kapartatja ki a gesztenyét.*”

VII/6.

SZIDJA, MINT A BOKROT

Akkor használjuk, ha valaki nem válogatja meg a szavait, és csúnyán szitkozódik.

De miért éppen egy bokor szerepel ebben a szólásmondásban?

Kétféle magyarázat is van a szólásra.

Az egyik szerint régen, amikor még földutak szeltek keresztül-kasul az országokat, az útszéli bokrok gyakran ránőttek az útra. Ha arra járt egy vándor, a ruhája beleakadt és elszakadt. Ilyenkor aztán a vándor nem válogatta meg a szavait!

A másik magyarázat szerint az emberek azt gondolták, hogy a gonosz szellemek bokrokban laknak, így, ha valaki megbetegedett, a bokrot szidta, hogy rászabadította a betegséget.

Ha tehát azt halljuk, hogy valaki hosszasan szidalmaz valakit vagy valamit, nyugodtan mondhatjuk: Szidja, mint a bokrot.

VIII.

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

Összekuszált szólások

Két szólás szavait, motívumait egy mondatban összekapcsoltuk (F/15). A tanulók feladata a két szólás felismerése, különválasztása és leírása.

A tanulók is megpróbálkozhatnak hasonló tréfás szólás-összevonásokkal, amelyeket aztán osztálytársaiknak kell megfejteni.

VIII.

1. Szidja, mint borjú az új kaput.

A: _____

B: _____

2. Fején találja a medve bőrét.

A: _____

B: _____

3. Ne ferd a fába szorult férget a falra!

A: _____

B: _____

4. Ha fagy, fát tesz a tűzre.

A: _____

B: _____

5. Itt a kezem, nem gesztenye!

A: _____

B: _____

MEGOLDÁSOK**1. Szidja, mint borjú az új kaput.**

A: Szidja, mint a bokrot.

B: Bámul, mint borjú az új kapura.

2. Fején találja a medve bőrét.

A: Fején találja a szöget.

B: Ne igyál előre a medve bőrére!

3. Ne ferd a fába szorult férget a falra!

A: Ne ferd az ördögöt a falra!

B: Ordít, mint a fába szorult féreg.

4. Ha fagy, fát tesz a tűzre.

A: Majd ha fagy!

B: Rossz fát tesz a tűzre.

5. Itt a kezem, nem gesztenye!

A: Itt a kezem, nem disznóláb!

B: Mással kapartatja ki a gesztenyét.

MELLÉKLETEK:

I/1.

1. fl. Egészítsd ki a szólásokat a megfelelő állatfajta nevével!

gyík
hangya

csiga
oroszlán

róka
holló

nyúl

Lassú, mint a.....

Bátor, mint az.....

Szorgos, mint a.....

Gyáva, mint a .....

Fürge, mint a .....

Ravasz, mint a .....

Ritka, mint a .....

I/2. – FI

Hűséges, mint a kutya.

Tarka, mint egy papagáj.

Néma, mint a hal.

Ért hozzá, mint tyúk az ábécéhez.

Fürge, mint a gyík.

Lassú, mint a csiga.

Bátor, mint az oroszlán.

Szorgos, mint a hangya.

Eszter a szünetben egyszercsak sírva fakad. Társai hiába kérdezzgetik, hogy mi bántja őt, nem mond semmit.

Lili narancssárga pólót, világoszöld szoknyát és piros cipőt vett fel. Barátnői ámulva nézik.

A kiránduláson Ervin mindig lemarad a többiektől. Ezért mindig meg kell állni, hogy megvárják őt.

Ádám tornaórán pillanatok alatt felmászik a kötélre. A többiek nagyon lemaradnak mögötte.

Marci golyóstolla beragad. Peti segíteni akar. Szétszereli a tollat, de összerakni már nem tudja.

Az ötödikesek el akarják kergetni a másodikos fiúkat a focipályáról. Misi nem hagyja magát:

– Én nem megyek! - mondja, és a legmagasabb ötödikes szemébe néz.

Dávid sokszor barátságtalan Bencével. Bence mégis mindig Dáviddal szeretne játszani.

A Költészet napjára minden tanulónak meg kellett tanulni egy verset. Dóri hármát tanult meg.

I/3. – K

BÁMUL, MINT BORJÚ AZ ÚJ KAPURA

Arra mondjuk,...

- A) aki majdnem elalszik.
- B) aki nem ért semmit és bambán néz.
- C) aki valami nagyon szépet lát és nagyon boldog.

ORDÍT, MINT A FÁBA SZORULT FÉREG

Arra mondjuk,...

- A) aki kétségbeesetten kiabál.
- B) aki hangosan beszél.
- C) aki hamisan énekel.

ELŐRE ISZIK A MEDVE BŐRÉRE

Arra mondjuk, ...

- A) aki sok bort iszik.
- B) aki vadászni megy fegyver nélkül.
- C) aki túl korán örül valaminek.

ITT A KEZEM, NEM DISZNÓLÁB!

Azt jelenti, ...

- A) hogy ügyes kezem van.
- B) hogy mostam kezét.
- C) hogy barát vagyok, nem ellenség.

BEFEJEZETLEN MONDATOK:

Bámul, mint borjú az új kapura

- Hajnalban a pásztor összegyűjtötte az istállókból a ...
- Este az állatok maguktól megtalálták a ...
- Nem mert bemenni a kapun, ha ...
- Csak a gazda tudta ...
- Arra az emberre használjuk ezt a szólást, aki...

Ordít, mint a fába szorult féreg

- Régen féregnek hívták a ...
- A szólásban említett fa egy ...
- A farkas minél inkább ki akart szabadulni a csapdából, annál ...
- Arra az emberre használjuk ezt a szólást, aki ...

Előre iszik a medve bőrére

- Egyszer három legény elment ...
- Hogy bátorságot merítsenek, ...
- Pénzüik nem volt, ezért azt mondták, ...
- Amikor az erdőben találkoztak a medvével, akkor ...
- Amikor megkérdezték a társai, mit súgott a medve a fülébe, azt mondta: ...
- Akkor használjuk ezt a szólást, amikor ...

Itt a kezem, nem disznóláb!

- Régen disznólábnak neveztek egy ...
- A pisztoly akkora volt, hogy...
- Amikor két ember találkozott, tudni akarták, hogy ...
- Akkor használjuk ezt a szólást, amikor ...

II/2. – B) – K

FELADATKÁRTYÁK:

Bámul, mint borjú az új kapura

Húzd alá a szövegben:

- Ki gyűjtötte össze a teheneket és borjakat?
- Hol töltötték az állatok a napot?
- A hazatérő állatok mit találtak meg segítség nélkül?
- Mit csinált a borjú az új kapu előtt?
- Mikor használjuk a szólást?

Ordít, mint a fába szorult féreg

Húzd alá a szövegben:

- Hogyan kiabál az, akire ezt a szólást használjuk?
- Kit neveztek régen féregnek?
- Miért volt kártékony a farkas?
- Mi volt a fa?
- Mi történt, ha a farkas belelépett a fába?
- Mit tett a farkas fájdalmában?

Előre iszik a medve bőrére

Húzd alá a szövegben:

- Mikor használjuk ezt a szólást?
- Ki ment vadászni?
- Hol ettek-ittak?
- Mit csináltak ketten, amikor meglátták a medvét?
- Miért nem menekült a harmadik?
- Mit súgott a medve?

Itt a kezem, nem disznóláb!

Húzd alá a szövegben:

- Hogy mondják másképp: két ember megegyezett?
- Mit neveztek disznólábnak?
- Milyen volta formája?
- Mit jelent, hogy „Itt a kezem, nem disznóláb”?
- Mire használjuk a kézfogást?

II/3.

2. fl.

Olvasd el a *Bámul, mint borjú az új kapura* című olvasmányt!
Egészítsd ki a mondatokat az olvasottak szerint! Segítenek a kérdések!

Régen hajnalban a ..... végigsétált a falun.

(Ki?)

Összegyűjtötte az ..... a teheneket és a borjakat.

(Honnan?)

A csorda az egész napot a ..... töltötte.

(Hol?)

..... a pásztor hazaterelte az állatokat.

(Mikor?)

A tehenek és a borjak a falu utcáján .....

(Mit csináltak?)

Maguktól megtalálták azt a....., ahol be kellett fordulniuk.

(Mit?)

Milyen emberre illik a „Bámul, mint borjú az új kapura” szólás? Húzd alá a helyes választ!

okos, buta, ügyetlen, csodálkozó, álmos

II/3.

**Emlékszel az *Ordít, mint a fába szorult féreg* című olvasmányra?
Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!**

Régen a kártékony vadállatot hívták ..... Ilyen volt a
(Minek?)

farkas! .....a háziállatokat, és az emberre is veszélyes volt.
(Mit csinált?)

De hogyan szorult a farkas egy fába? Fa volt a neve a farkasfogó
..... A szólás tehát a
(Minek?)

csapdába esett ..... szól. Ha beszorult a farkas a fába, nem
(Miről?)

tudta kihúzni a ..... Minél inkább próbálta, annál
(Mit?)

nagyobb volt a ..... Szegény farkas, ilyenkor
(Mije?)

..... üvöltött.
(Hogyan?)

Milyen emberre használjuk ezt a szólást?

II/3.

Emlékszel az *Előre iszik a medve bőrére* című olvasmányra?

Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!

Egyszer három ..... elment medvére vadászni.

(Ki?)

Hogy bátorságot merítsenek, egy ..... ettek- ittak.

(Hol?)

..... nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik

(Mijük?)

a medvét, a bőrét eladják, abból majd .....

(Mit csinálnak?)

Az ..... aztán találkoztak a medvével. Volt

(Hol?)

nagy.....! Ketten futottak, amerre láttak. A

(Mi?)

..... futni sem volt ereje. A

(Hányadiknak?)

..... vágta magát, mintha halott volna. A

(Hova?)

medve odament, ..., majd otthagytta.

(Mit csinált?)

Amikor elmúlt a ....., megkérdezték a
(Mi?)

földön fekvőtől: „Mit súgott a medve a füledbe?” „Csak azt, hogy ne
igyunk a ..... addig, míg őt meg nem fogjuk!”
(Mijére?)

Mire figyelmeztet ez a szólás?

II/3.

**Emlékszel az *Itt a kezem, nem disznóláb!* című olvasmányra?
Egészítsd ki a mondatokat a hiányzó szavakkal! Segítenek a kérdések!**

Régen egy ..... neveztek disznólábnak. Olyan volt a
(Mit?)

formája, mint a ..... lábának. A pisztoly kicsi volt,
(Minek?)

elfért az ember .....
(Mijében?)

Amikor két ember....., tudni akarták, van-e
(Mit csinált?)

.....a másiknál. Így szóltak: „Itt a kezem, nem
(Mi?)

disznóláb!”, s kezet fogtak egymással. Ez azt jelentette: „Jó .....
(Ki?)

vagyok, nincs nálam fegyver.”

Mikor használjuk ezt a szólás?

III/1.

fogadó   fájdalom   alku   csorda

barát   pásztor   vadállat   halott

találkozás   üdvözlés   falu

csapdafarkas   erdőpénz

bambulás   pisztoly   vadászat

üvöltés   istálló

IV/2. – a)

3. fl. Írd a szólásokat a jelentésük alá! Figyelj a pontos másolásra!

Itt a kezem, nem disznóláb!

Rossz fát tesz a tűzre.

Előre iszik a medve bőrére.

Túl korán örül valaminek.

Barát vagyok, nem ellenség.

Rosszaságot követ el.

IV/2. – b)

4. fl. A szólásokból hiányoznak a milyen kérdésre válaszoló szavak.
 Pótold őket! (Ne felejtsd, hogy a mondatot nagybetűvel kezdjük!)

....., mint a csiga.

....., mint az oroszlán.

....., mint hangya.

....., mint a nyúl.

....., mint a gyík.

....., mint a hal.

....., mint egy papagáj.

....., mint a kutya.

IV/2. – c)

5. fl. Pótold a hiányzó ékezeteket a szólásokban!

Bamul, mint borju az uj kapura.

Ordít, mint a faba szorult fereg.

Elore ıszik a medve borere.

Itt a kezem, nem disznolab!

Lassu, mint a csiga.

Ert hozza, mint tyuk az abecehez.

Gyava, mint a nyul.

Huseges, mint a kutya.

IV/3.

6. fl. a) Bontsd álló egyenesekkel szavakra a szólásokat!

Bámulmintborjúazújkapura.

Ordítmintafábaszorultféreg.

Előreiszikamedvebőrére.

Ittakezemnemdisznóláb!

b) Másold a füzetbe helyesen a szólásokat!

IV/4.

a) Bámul, mint borjú az új kapura

✂
Maguktól megtalálták azt a kaput, ahol be kellett fordulniuk.

De ha új kaput csináltattak aközben, amíg a borjú legelőn volt, az állat elment az úton hazáig, de a kapu előtt megtorpant, nem mert bemenni.

Este a pásztor hazaterelte az állatokat. A tehenek és a borjak a falu utcáin ballagtak.

Ilyenkor csak állt és bámult bambán. Csak a gazda tudta beterelni.

A csorda az egész napot a legelőn töltötte.

Régen hajnalban a pásztor végigsétált a falun, és összegyűjtötte az istállókból a teheneket és a borjakat.

b) Előre iszik a medve bőrére

✂

„Csak azt, hogy ne igyunk a bőrére addig, míg őt meg nem fogjuk!”

Az erdőben aztán találkoztak a medvével. Volt nagy ijedtség! Ketten futottak, amerre láttak.

Amikor elmúlt a veszély, megkérdezték a földön fekvőtől: „Mit súgott a medve a füledbe?”

A harmadiknak futni sem volt ereje. A földre vágta magát, mintha halott volna. A medve odament, körülszaglászta, majd otthagya.

Pénzüik nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik a medvét, a bőrét eladják, abból majd fizetnek.

Egyszer három legény elment medvére vadászni. Hogy bátorságot mérítsenek, egy fogadóban ettek-ittak.

VI/1.

7. fl. Kösd össze a szólásokat a jelentésükkel!

Ebadta kölyök.

Magányos, nincs társa.

Mintha a kutya szájából vették volna ki.

Nagyon gyűrött.

Olyan, mint a kivert kutya.

Nincs semmi baja.

Kutya baja.

Csintalan gyerek.

VI/2.

Két szóban keressük a hiányzó állatnevet. Egyiknek a végéről, másiknak az elejéről hiányzik ugyanaz az állatnév. Ha tudod, írd le!

Pl. hó.....fészek

hó bagoly fészek

Feladatok:

vas ..... szem

verseny..... darázs

óriás..... méreg

fa .....ól

teknős..... comb

vad..... ól

(Egy kis segítség! Ezek közül választhatsz: macska, ló, kígyó, kutya, béka, disznó.)

Másold ide az összetett szavakat! Ne felejtse el az összetett szavakat egybeírjuk!

hóbagoly, bagolyfészek_____

_____

_____

VI/3.

8. fl. a) Válassz nevet az állatoknak! Kösd egymáshoz őket a példa szerint!

A kis aligátor:	négerlice
A kis róka:	zabálna
A kövér fóka:	oboa
A jóllakott elefánt:	telefánt
Az éhes bálna:	apróka
A züllött medve:	alig-aligátor
A vidám mókus:	butulok
Csukáné férje:	kancsuka
A hanyatló értelmű tulok:	nevetke
Az öreg boa:	pufóka
A fekete gerlice:	elvetemedve

b) Találj ki egy történetet az egyik elnevezett állatról! Valamelyik ismert szólás legyen a történet címe!

c) Milyen állat a tulok és a gerlice? Nézz utána!

VIII.

1. Szidja, mint borjú az új kaput.

A: _____

B: _____

2. Fején találja a medve bőréét.

A: _____

B: _____

3. Ne ferd a fába szorult férget a falra!

A: _____

B: _____

4. Ha fagy, fát tesz a tűzre.

A: _____

B: _____

5. Itt a kezem, nem gesztenye!

A: _____

B: _____